

Національна академія наук України
Відділення літератури, мови та мистецтвознавства
Інститут української мови

**ПОВІДОМЛЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ОНОМАСТИЧНОЇ
КОМІСІЇ**

Нова серія

Випуск 5 (20)

Редакційна колегія:

С.О. Вербич (відповідальний редактор), О.П. Карпенко,
Я.П. Редьква, В.П. Шульгач, Л.О. Кравченко (секретар).

Матеріали чергового випуску «Повідомлень Української ономастичної комісії» інформують про назвознавчі дослідження в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова за період 2004–2020 рр., ознайомлюють зацікавленого читача з новими ономастичними працями, що з'явилися друком упродовж 2019–2020 рр., дисертаціями з ономастики, захищеними протягом 2019–2020 рр., хронікою ономастичних подій. У рубриці «Історія ономастичних досліджень» подано матеріал про становлення Львівської ономастичної школи в контексті аналізу праць її представників у різні часові періоди, а також схарактеризовано ономастичний доробок визначного українського назвознавця М.Л. Худаши. У статті Я.П. Редькви «Світова ономастика і український контекст», розміщеній у новій рубриці «Ономастичні дослідження за межами України», запропоновано огляд студій з онімної лексики в різних закордонних ономастичних осередках. Традиційно відзначено ювілеї відомих українських ономастів (О.П. Карпенко), ушановано пам'ять її визначних представників (І.М. Железняк), опубліковано назвознавчі матеріали (прізвища) з низки населених пунктів Львівщини, зібрані експедиційним способом.

Рецензенти:

М.М. Торчинський, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української філології Хмельницького національного університету.

Г.Л. Аркушин, доктор філологічних наук, професор кафедри історії та культури української мови Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Затвердила до друку вчена рада Інституту української мови
НАН України (протокол №14 від 24.12.2020 р.)

ISBN 978-617-7977-22-2

©Інститут української мови НАН України, 2020;
©Українська ономастична комісія, 2020;
©Бібліотека української ономастики, 2020;
©Автори публікацій, 2020

ЗМІСТ

ОНОМАСТИКА В РЕГІОНАХ

Карпенко О.Ю. Ономастичні дослідження на кафедрі
граматики англійської мови Одеського національного
університету імені І.І. Мечникова 5

ХРОНІКА ОНОМАСТИЧНИХ ПОДІЙ

Сокіл-Клепар Н.В. XVIII Всеукраїнська ономастична
конференція 14

НОВІ ВИДАННЯ З ОНОМАСТИКИ

Вербич С.О. Українська ономастика в наукових і навчальних
виданнях (2019–2020 рр.). 23

ДИСЕРТАЦІЇ З ОНОМАСТИКИ

Вербич С.О. Дисертації з ономастики, захищені впродовж
2019–2020 рр. 27

ІСТОРІЯ ОНОМАСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Купчинська З.О. Львівська школа історичної ономастики 30

Фаріон І.Д. Ономастична спадщина Михайла Лукича Худаши:
актуалізація і перспективи 91

ОНОМАСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ

Редьква Я.П. Світова ономастика і український контекст 102

ЮВІЛЕЇ

З нагоди ювілею О.П. Карпенко (Єфименко І.В.) 109

IN MEMORIAM

Ірина Михайлівна Железняк (25.04.1932–24.06.2020)
(С.О. Вербич) 113

ОНОМАСТИЧНІ МАТЕРІАЛИ: Антропонімія

Шумей Б.І. Прізвища жителів поселень Городоцького (Бучали), Дрогобицького (Колпець), Жовківського (Волиця), Мостиського (Циків), Перемишлянського (Білка), Самбірського (Воютичі), Стрийського (Конюхів), Турківського (Шандровець) районів Львівської області 117

Шумей І.А. Прізвища жителів поселень Дрогобицького (Новошичі, Опака), Миколаївського (Березина), Мостиського (Раденичі), Старосамбірського (Біличі, Волошиново), Стрийського (Братківці, Жулин, Семигинів), Яворівського (Глинець, Колониці, Новосілки, Чернокуниці) районів Львівської області 132

ОНОМАСТИКА В РЕГІОНАХ

О.Ю. Карпенко (Одеса)

ОНОМАСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА КАФЕДРІ ГРАМАТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА

Кафедра граматики англійської мови Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова активно долучилася до ономастичної роботи протягом останніх років, продовжуючи традиції Одеської ономастичної школи, яку сформував Юрій Олександрович Карпенко. Науковці кафедри організують науково-практичні заходи різних рівнів, серед яких – щорічна наукова конференція студентів, звітна науково-практична конференція професорсько-викладацького складу. Багато викладачів, аспірантів, магістрантів кафедри беруть участь у цих та інших вітчизняних і зарубіжних конференціях, виступаючи з ономастичними доповідями. У 2015 р. було проведено XVI всеукраїнську ономастичну конференцію «Українська ономастика: минуле, сучасне, перспективи», співорганізатором якої була Українська ономастична комісія. Щорічно з друку виходить збірник наукових праць «Записки з ономастики», який у 2019 р. відсвяткував своє двадцятиріччя.

На кафедрі захищено дві докторські («Когнітивна ономастика як спосіб пізнання власних назв» – О.Ю. Карпенко, 2007 р.; «Онімний ландшафт як актуалізація культурних та соціальних артефактів в інформаційному просторі (на матеріалі української, іспанської, англійської мов)» – В.Ю. Неклесова, 2019 р.) й десять кандидатських дисертацій із ономастичної проблематики («Когнітивна природа власних назв на позначення часу» – В.Ю. Неклесова, 2010 р.; «Англомовні хремотоніми як лінгвокогнітивні феномени картини світу» – Г.В. Ткаченко, 2012 р.; «Когнітивні аспекти функціонування зоонімних пропріальних одиниць» – К.Д. Дол-

біна, 2014 р.; «Структура та функціональне навантаження власних назв у рекламних текстах фармацевтичних препаратів» – С.В. Насакіна, 2014 р.; «Особливості функціонування ергонімів у мові, мовленні та ментальному лексиконі (в українській, англійській та російській мовах)» – Ю.І. Дідур, 2015 р.; «Концептуалізація поетонімосфери циклу романів С. Мейер «Сутінки»» – В.В. Серебрякова, 2016 р.; «Онімний простір Інтернету (на матеріалі англомовних сайтонімів)» – М.Ю. Карпенко, 2016 р.; «Англомовні ароматоніми: структурний, семантичний та когнітивний виміри» – Є.С. Біла, 2018 р.; «Структурні, семантичні та когнітивні виміри космопоетонімів (на матеріалі англомовної науково-фантастичної прози)» – О.Д. Полянничко, 2018 р.; «Структурно-семантичні особливості ідеонімів (на матеріалі англійської мови)» – Васильєва О.О., 2019 р.). Двоє аспірантів продовжують роботу над своїми дисертаційними дослідженнями: Н.М. Алексєєва – «Особливості функціонування англомовних гіпонімів у мові, мовленні та ментальному лексиконі»; Т.В. Варбанець – «Онімний складник електронного дискурсу комп'ютерних ігор».

Основні опубліковані праці

Карпенко О.Ю.:

1. Карпенко О.Ю. Ментальна організація власних назв // Мовознавство. – 2004. – № 4. – С. 25–34.
2. Карпенко О.Ю. Проблематика когнітивної ономастики: монографія. – Одеса, 2006. – 325 с.
3. Карпенко О.Ю. Міркування про когнітивну ономастику // Мовознавство. – 2009. – № 3–4. – С. 40–42.
4. Карпенко О.Ю. Когнітивна ономастика: навч. посібник. – Одеса, 2010. – 158 с.
5. Карпенко О.Ю. Когнітивна ономастика // Інтегральна теорія англомовної комунікації / за заг. ред. Т.І. Домброван. – Одеса, 2015. – С. 13–64.
6. Карпенко О.Ю. Cognitive Onomastics // 'Names and Their Environment' Proceedings of the 25th International Congress of Onomastic Sciences. Vol. 4: Theory and Methodology, Socioonomastics. – University of Glasgow, 2016. – P. 69–74.

7. Карпенко О.Ю. Ергонімичний складник онімичного фрейму ментального лексикону // Одеська лінгвістична школа: інтеграція підходів / за заг. ред. Т.Ю. Ковалевської. – Одеса, 2016. – С. 41–55.

8. Карпенко О.Ю. Онімійний концептуальний простір циклу романів С. Мейер «Сутінки»: асоціативний експеримент // Концепты и контрасты / под. ред. Н.В. Петлюченко. – Одеса, 2017. – С. 547–553.

9. Карпенко О.Ю. Ментальне буття космопоетонімів // Одеська лінгвістична школа: класичне і новітнє / за заг. ред. Т.Ю. Ковалевської. – Одеса, 2019. – С. 17–28.

10. Karpenko E., Selivanova E., Vasylieva O. Motivation of ergonyms: Cognitive-onomasiological aspect // Book of Abstracts. 27th International Congress of Onomastic Sciences (23–28 August 2020, Kraków, Poland). – Kraków, 2020. – P. 52–53.

11. Карпенко О.Ю., Дідур Ю.І. Ергонімія: асоціативний експеримент // Одеська лінгвістична школа: кола реконструкцій / за заг. ред. Т.Ю. Ковалевської. – Одеса, 2020. – С. 29–38.

Неклесова В.Ю.:

1. Неклесова В.Ю. Трансонімізація з погляду когнітивної метонімії // Studia slovakistica. Ономастика. Топоніміка. – Ужгород, 2009. – Вип. 10. – С. 140–144.
2. Неклесова В.Ю. Універсальний скрипт як визначальна когнітивна структура особистісної хронології // Вісник Прикарпатського нац. ун-ту імені Василя Стефаника. Філологія. – Івано-Франківськ, 2011. – Вип. XXIX–XXXI. – С. 39–42.
3. Неклесова В.Ю. Прототипическое дублирование в ономастическом ассоциативном эксперименте // Science and Education: A New Dimension, 2013. – Vol. 4. – P. 72–74.
4. Neklesova V.Yu. Apocalypse. Now? // Onoma. – Uppsala, 2013. – Vol. 48. – P. 231–252.
5. Неклесова В.Ю. Формування українського ономастичного корпусу // Записки з ономастики / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2015. – Вип. 18. – С. 541–546.
6. Неклесова В.Ю. Інтернет-складова онімного ландшафту // Studia Slawistyczne. – Lublin, 2016. – №3. – S. 231–239.

7. Неклесова В.Ю. Динаміка реакцій респондентів вільного асоціативного онімного експерименту у малих групах (30–100 осіб) // Вісник Львівського ун-ту. Серія філологічна. – Львів, 2019. – Вип. 71. – Ч. 1. – С. 248–260.

8. Неклесова В.Ю. Зворотний онімний асоціативний словник (на матеріалі вільного асоціативного онімного експерименту з іспаномовними респондентами) // Записки з ономастики / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2019. – Вип. 22. – С. 96–107.

9. Неклесова В.Ю. Відображення національно-мовної картини світу в онімному ландшафті (на матеріалі української, іспанської, англійської мов): монографія. – Одеса, 2019. – 330 с.

Ткаченко Г.В.:

1. Ткаченко Г.В. Уточнення щодо термінозначень нових підгруп хремотонімів // Науковий вісник Херсонського держ. ун-ту. Серія: Лінгвістика. – Херсон, 2009. – Вип. X. – С. 214–217.

2. Ткаченко Г.В. Асоціативний експеримент як засіб пізнання онімів в когнітивній ономастиці // Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство. – Бердянськ, 2010. – С. 453–459.

3. Ткаченко Г.В. Вивчення фреймової природи англійських хремотонімів за допомогою вільного асоціативного експерименту // Вісник Прикарпатського нац. ун-ту імені Василя Стефаника. Філологія. – Івано-Франківськ, 2011. – Вип. XXIX–XXXI. – С. 83–86.

4. Ткаченко Г.В. Особливості репрезентації хремотонімів у третьому колі індивідуального хремотонімного фрейму // Нова філологія. – 2014. – Т. 61. – С. 79–85.

5. Ткаченко Г.В. Historical principles of the term *chrematonym* genesis and the borders of the chremtonymic field // Записки з ономастики / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2019. – Вип. 22. – С. 95–112.

Долбіна К. Д.:

1. Долбіна К.Д. Мотиваційна структура україномовного зоонімікону // Мова. – 2012. – Вип. 17. – С. 128–131.

2. Долбіна К.Д. Будова зоонімних пропріальних одиниць // Наукові записки Національного ун-ту «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Острозьк, 2013. – Вип. 35. – С. 94–95.

3. Долбіна К.Д. Мотиваційні ознаки зоонімів // Наукові записки КДПУ імені В. Винниченка. Серія «Філологічні науки (мовознавство)». – Кіровоград, 2013. – Вип. 115. – С. 253–255.

4. Долбіна К.Д. Структурная класифікація зоонімів (на матеріалі англійського, російського і українського мов) // Вестник ВГУ. Серія «Лінгвістика и межкультурная коммуникация». – Воронеж, 2013. – Вип. 2. – С. 208–210.

5. Долбіна К.Д., Ткаченко Г.В., Сакральний складник індивідуального зоонімічного фрейму // Записки з ономастики / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2019. – Вип. 22. – С. 58–67.

Насакіна С.В.:

1. Насакіна С.В. Функционирование прагматонимов в рекламных текстах фармацевтических препаратов // Наукові праці Кам'янець-Подільського нац. ун-ту імені Івана Огієнка: Філологічні науки. – Кам'янець-Подільський, 2015. – Вип. 39. – С. 205–208.

2. Насакіна С.В. Урбаноніми у рекламних текстах фармацевтичних препаратів як джерело вивчення історії міста Одеси // Състояние и проблеми на българската ономастика. – Велико Търново, 2017. – Т. 15. – С. 310–317.

3. Насакіна С.В. Национально-культурная специфика названий морского водного транспорта в первой половине XIX века // Региональная ономастика: проблемы и перспективы исследования. – Витебск, 2018. – С. 316–319.

4. Насакіна С.В. Структура та семантика прагматонімів у рекламних текстах ветеринарних препаратів // Записки з ономастики / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2019. – Вип. 22. – С. 90–98.

5. Насакіна С.В. Мова фармацевтичної реклами: онімний вимір // Записки з романо-германської філології. – Одеса, 2020. – Вип. 1 (44). – С. 212–219.

Дідур Ю.І.:

1. *Дідур Ю.І.* Мотиваційна структура ергонімікону // Записки з ономастики / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2013. – Вип. 16. – С. 51–59.
2. *Дідур Ю.І.* Денотатно-номінативна класифікація ергонімів // Науковий вісник Південноукраїнського ун-ту імені К. Д. Ушинського. – Одеса, 2013. – Вип. 17. – С. 37–41.
3. *Дідур Ю.І.* Семантичні гешталти асоціативного поля ергоніма Верховна Рада // Наукові записки Національного ун-ту «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Острог, 2014. – № 42. – С. 58–59.
4. *Дідур Ю.І.* Іншомовні пропріальні одиниці як невід’ємний складник ергоніміконів столиць // Наукові записки КДПУ імені В. Винниченка. Серія «Філологічні науки (мовознавство)». – Кіровоград, 2014. – № 129. – С. 262–265.
5. *Дідур Ю.І.* Структура асоціативного поля ергонімів // *Studia slawistyczne: Entolingwistyka i międzykulturowa komunikacja.* – Lublin; Lwów, 2014. – Т. 1–2. – С. 28–36.

Серебрякова В.В.:

1. *Серебрякова В.В.* Специфіка топонімічного простору саги С. Мейер «Сутінки» // Наукові записки Національного ун-ту «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Острог, 2013. – Вип. 37. – С. 249–250.
2. *Serebryakova V.* Proper Names’ Functions in S. Mayer’s «Twilight Saga» // *Applied Sciences in Europe: tendencies of contemporary development.* – Stuttgart, 2013. – P. 102.
3. *Серебрякова В.В.* Структура асоціативного поля поетонімів // Слов’янський збірник: зб. наук. праць / відп. ред. О.А. Войцева. – Чернівці, 2014. – Вип. 18. – С. 413–419.
4. *Серебрякова В.В.* Ергонімічний сектор поетонімосфери циклу романів М. Мейер «Сутінки» // Записки з ономастики / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2015. – Вип. 18. – С. 611–617.
5. *Серебрякова В.В.* Поетонімосфера циклу романів М. Мейер «Сутінки» // *Studia slawistyczne: Entolingwistyka i komunikacja międzykulturowa.* – Lublin, Lwów, 2016. – Т. 4. – С. 163–172.

Карпенко М.Ю.:

1. *Карпенко М.Ю.* Мотивація сайтонімів англоязычного сектора інтернета // Вестник Воронежского гос. ун-та. Серия: Лингвистика и межкультурная коммуникация. – Воронеж, 2014. – № 2. – С. 35–39.
2. *Карпенко М.Ю.* Лінгвістичні особливості Інтернет-дискурсу // Мова. – 2016. – № 26. – С. 5–11.
3. *Карпенко М.Ю.* Теоретичні засади Інтернет-ономастики // Записки з ономастики / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2016. – Вип. 19. – С. 91–100.
4. *Карпенко М.Ю.* Класифікація сайтонімів комунікативної функціональної зони Інтернету // *Studia slawistyczne: Etnolingwistyka i komunikacja międzykulturowa.* – Lublin; Lwów, 2016. – Т. 3. – С. 185–192.
5. *Карпенко М.Ю.* Онімний простір Інтернету: монографія. – Одеса, 2017. – 195 с.

Біла Є.С.:

1. *Біла Є.С.* Структурна класифікація парфумонімів // Записки з ономастики / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2015. – Вип. 18. – С. 30–35.
2. *Біла Є.С.* Шляхи походження ароматонімів // Мова. – 2016. – Вип. 26. – С. 57–61.
3. *Біла Є.С.* Модальність ароматонімів // Наукові записки Тернопільського нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія: Мовознавство. – Тернопіль, 2017. – Вип. 1 (27). – С. 36–41.
4. *Біла Є.С.* Дві мотиваційні типології ароматонімів // Вісник Львівського ун-ту. Серія філологічна. – Львів, 2017. – Вип. 64. – Ч. II. – С. 153–165.
5. *Біла Є.С.* Асоціативний експеримент як засіб пізнання ментальної організації ароматонімічного субфрейму // Записки з ономастики / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2017. – Вип. 20. – С. 39–59.

Полянiчко О.Д.:

1. *Полянiчко О.Д.* Космопоетоніми роману С. Мейер «The Host» // Наукові записки Національного ун-ту «Острозька академія». Серія «Філологічна». – Острог, 2014. – Вип. 44. – С. 247–249.

2. *Полянiчко О.Д.* Базові термінопоняття космонімії // *Ucrainica IV. Současná ukrajinistika: problémy jazyka, literatury a kultury: Sbornik vědeckých článků z mezinárodní conference VI olomoucké symposium ukrajinistů střední a východní Evropy.* – Olomouc, 2014. – S. 102–104.

3. *Полянiчко О.Д.* Структурна типологія космопоетонімів (на матеріалі англомовної науково-фантастичної прози) // *Наукові записки Тернопільського нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія: Мовознавство.* – Тернопіль, 2017. – Вип. 1(27). – С. 249–251.

4. *Полянiчко О.Д.* Мотивація космопоетонімів у науково-фантастичній прозі // *Вісник Львівського ун-ту. Серія філологічна.* – Львів, 2017. – Вип. 64. – Ч. II. – С. 172–176.

5. *Полянiчко О.Д.* Семантичні гешталти асоціативного онімічного поля космопоетонімів // *Записки з ономастики / відп. ред. О.Ю. Карпенко.* – Одеса, 2017. – Вип. 20. – С. 233–244.

Васильєва О.О.:

1. *Васильєва О.О.* Денотатно-номінативна класифікація ідеонімів // *Науковий вісник Східноєвропейського нац. ун-ту імені Лесі Українки.* – Луцьк, 2016. – Вип. 5 (330). – С. 165–168.

2. *Васильєва О.О.* Структурні типи англомовних ідеонімів // *Мова.* – 2016. – № 26. – С. 66–71.

3. *Васильєва О.О.* Мотивація ідеонімів // *Записки з ономастики / відп. ред. О.Ю. Карпенко.* – Одеса, 2016. – Вип. 19. – С. 32–41.

4. *Васильєва О.О.* Англомовні оніми на позначення квіткових композицій: структурний та семантичний виміри // *Наукові записки Тернопільського нац. пед. ун-ту. Серія: Мовознавство.* – Тернопіль, 2017. – Вип. 1 (27). – С. 54–57.

5. *Васильєва О. О.* Структурно-семантичні особливості функціонування англомовних гемеронімів // *Записки з романо-германської філології / гол. ред. І.М. Колегаєва.* – Одеса, 2018. – № 1 (40). – С. 106–112.

Алексєєва Н.М.:

1. *Aleksieieva N.M.* Word-building and motivational features of English official hipponyms // *Вісник Львівського ун-ту. Серія філологічна.* – Львів, 2019. – Вип. 71 (1). – С. 235–247.

2. *Алексєєва Н.М.* Буття англомовних гіппонімів у ментальному лексиконі // *Записки з ономастики / відп. ред. О.Ю. Карпенко.* – Одеса, 2019. – Вип. 22. – С. 5–18.

3. *Алексєєва Н.М.* Функційне навантаження гіппонімів країн англосфери // *Österreichisches Multiscience Journal.* – Innsbruck, 2020. – Vol. 1. – №27. – S. 25–29.

4. *Алексєєва Н.М.* Ментальне буття гіппонімів: проведення вільного асоціативного експерименту й основні стратегії асоціювання // *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наук. праць молодих вчених Дрогобицького держ. пед. ун-ту імені Івана Франка.* – Дрогобич, 2020. – Вип. 31. – Т. 1. – С. 249–255.

5. *Алексєєва Н.М.* Особливості творення та мотивації офіційних гіппонімів // *Одеська лінгвістична школа: кола реконструкцій / за заг. ред. Ковалевської Т.Ю.* – Одеса, 2020. – С. 56–68.

Варбанець Т.В.:

1. *Варбанець Т.В.* Онімія віртуальних світів електронних ігор // *Мова.* – 2016. – № 26. – С. 61–66.

2. *Варбанець Т.В.* Мотивація англомовних віртуаліфонімів // *Наукові записки Тернопільського нац. пед. ун-ту. Серія: Мовознавство.* – Тернопіль, 2017. – Вип. 1 (27). – С. 50–53.

3. *Варбанець Т.В.* Структурна організація англомовних віртуаліфонімів // *Вісник Львівського ун-ту. Серія філологічна.* – Львів, 2017. – Вип. 65. – Ч. II. – С. 166–171.

4. *Варбанець Т.В.* Роль власних назв в стереотипізації образів персонажів електронних ігор // *Записки з романо-германської філології / гол. ред. І.М. Колегаєва.* – Одеса, 2018. – № 1 (40). – С. 101–105.

5. *Варбанець Т.В.* Денотатно-номінативна класифікація англомовних пезонімів // *Записки з ономастики / відп. ред. О.Ю. Карпенко.* – Одеса, 2018. – Вип. 21. – С. 103–116.

ХРОНІКА ОНОМАСТИЧНИХ ПОДІЙ

Н.В. Сокіл-Клепар (Львів)

XVIII ВСЕУКРАЇНСЬКА ОНОМАСТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

24–25 жовтня 2019 року у Львівському національному університеті імені І. Франка відбулася XVIII Всеукраїнська ономастична конференція. Співorganizаторами наукового заходу були кафедра української мови імені професора І. Ковалика Львівського національного університету імені І. Франка, Інститут української мови НАН України, Наукове товариство імені Шевченка, Українська ономастична комісія.

У програмі ономастичного форуму було задекларовано 96 доповідей. Попри те що конференція відбувалася у всеукраїнському форматі, на ній виступили зі своїми доповідями й науковці-ономасти з Польщі (Варшавський університет, Університет імені Адама Міцкевича в Познані), Словаччини (Пряшівський університет), Білорусі (Білоруський державний університет, Білоруський державний педагогічний університет імені Максима Танка, Інститут мовознавства імені Якуба Коласа НАН Білорусі, Мінський державний лінгвістичний університет, Мозирський державний педагогічний університет імені І.П. Шамякіна).

Науковий захід урочисто відкрив проректор із науково-педагогічної роботи та соціальних питань і розвитку В.М. Качмар. До вітального слова приєдналися заступник декана філологічного факультету з наукової роботи І.В. Гунчик, голова Української ономастичної комісії старший науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України, доктор філологічних наук С.О. Вербич, учений секретар НТШ в Україні Р.М. Пляцко.

На пленарному засіданні з науковими доповідями виступили: д. філол. н., доцент, завідувач кафедри української

мови імені професора І. Ковалика Львівського національного університету імені І. Франка З.О. Купчинська (Львів) – **«Львівська ономастична школа: етапи становлення і перспективи розвитку»**, д. філол. н., професор Інституту україністики і центральноєвропейських студій Філософського факультету Пряшівського університету С.М. Пахомова (Пряшів) – **«Слово про вчителя (з нагоди 90-річчя проф. П.П. Чучки)»**, д. філол. н., професор кафедри української мови Національного університету «Львівська політехніка» І.Д. Фаріон (Львів) – **«Ономастична спадщина Михайла Худаша: актуалізація і перспективи»**, д. філол. н., професор, завідувач кафедри граматики англійської мови Одеського національного університету імені І.І. Мечникова О.Ю. Карпенко (Одеса) – **«Пам'яті Юрія Олександровича Карпенка»**, габілітований доктор наук, завідувач кафедри україністики Варшавського університету Ірена Митник (Варшава) – **«До питання давньої української антропонімії на польсько-українському пограниччі»**, к. філол. н., доцент кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання в початковій школі Дрогобицького державного педагогічного університету імені І. Франка В.В. Котович (Дрогобич) – **«Лінгвокультурологічний портрет астіонімів України»**, к. філол. н., доцент кафедри української мови Житомирського державного університету імені І. Франка Л.В. Ящук (Житомир) – **«Кременецька земська книга 1578 року» як джерело вивчення української історичної антропонімії»**, д. філол. н., доцент кафедри історії та культури української мови Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича Н.С. Колесник (Чернівці) – **«Ще раз про об'єкт, предмет і методику дослідження власних назв на сучасному етапі»**.

Подальша наукова робота конференції відбувалася в шести секціях: **«З історії української ономастики»**, **«Методологія ономастичних досліджень. Ономастична термінологія»**, **«Сучасні проблеми топоніміки»**, **«Актуальні питання антропоніміки»**, **«Літературна та фольклорна ономастика»**, **«Інші класи онімів»**.

На жаль, не всі учасники заходу мали змогу презентувати матеріали власних досліджень. Однак статті тих, хто за-

декларував про свою участь у конференції, вміщено у двотомному збірнику «Вісник Львівського університету. Серія філологічна» (Вип. 71, Ч. I–II, 2019 р.).

У першій секції **«З історії української ономастики»** доповіді виголосили: к. філол. н., доцент кафедри української мови імені професора І. Ковалика Львівського національного університету імені І. Франка І.Т. Кузьма (**«Питання онімного словотворення в науковій спадщині Івана Ковалика»**), к. філол. н., доцент кафедри української мови імені професора І. Ковалика Львівського національного університету імені І. Франка В.І. Пілецький (**«Історія власних географічних назв в інтерпретації Олега Купчинського»**), к. філол. н., доцент кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання в початковій школі Дрогобицького державного педагогічного університету імені І. Франка В.В. Котович (**«При майстрах якось легше...»: ономастичні візії професора Дмитра Бучка»**), к. філол. н., доцент кафедри української мови імені професора І. Ковалика Львівського національного університету імені І. Франка Н.В. Сокіл-Клепар (**«Ономастичні здобутки львівської дослідниці Марії Демчук»**), к. філол. н., викладач Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка О.С. Вербовацька (**«Дорога до ономастики... Ганна Бучко»**), к. філол. н., доцент кафедри загального мовознавства і слов'янських мов Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка Н.О. Свистун (**«Глибина слова у серці... (про професора Стефанію Єлисеївну Панцьо)»**).

У другій секції **«Методологія ономастичних досліджень. Ономастична термінологія»** доповіді презентували: д. філол. н., професор Інституту україністики і центральноєвропейських студій Філософського факультету Пряшівського університету С.М. Пахомова (**«Ономастика в дзеркалі українсько-словацької комунікації»**), аспіранти кафедри україністики Інституту російської і української філології Університету імені Адама Міцкевича Д. Янчура і К. Яник-Борецька (**«Ономастична термінологія в українському та російському мовознавстві: проблемні питання»**), к. філол. н., доцент, завідувач кафедри мовознавства

і лінгводидактики Білоруського державного педагогічного університету імені М. Танка Д.В. Дзятко (**«Східнослов'янські словники ономастичних термінів і загальні проблеми метатермінографії (Усходнеславянскія слоўнікі анамастычных тэрмінаў і агульныя праблемы метатэрмінаграфіі)»**), д. філол. н., професор, завідувач кафедри граматики англійської мови Одеського національного університету імені І.І. Мечникова О.Ю. Карпенко (**«Мотиваційний аналіз англomовних артіонімів»**), к. філол. н., доцент кафедри загального мовознавства Мінського державного лінгвістичного університету О.С. Горицька, к. філол. н., доцент, завідувач кафедри російської мови як іноземної Мінського державного лінгвістичного університету М.В. Супрунчук (**«Білоруські назви в російському тексті» (Беларускія назвы ў рускім тэксьце)»**), асистент кафедри української мови імені професора І. Ковалика Львівського національного університету імені І. Франка О.С. Мосур (**«Методологічне опрацювання історичної мікротопонімії кінця XVIII – початку XIX ст. (на матеріалі мікротопоназв Самбірського циркулу)»**), аспірант кафедри української мови ННІ філології та журналістики Житомирського державного університету імені І. Франка Т.Ю. Черненко (**«Соматична метафора в географічній термінології Житомирщини»**).

У третій секції **«Сучасні проблеми топоніміки»** виступили: д. філол. н., старший науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України С.О. Вербич (**«Етимологічний словник оронімів українських Карпат і прилеглих територій: реальність чи віддалена перспектива?»**), д. філол. н., доцент кафедри української філології Хмельницького національного університету І.Б. Царалунга (**«Власні географічні назви Вижівщини XVII ст.: структурно-етимологічний аналіз онімів»**), к. філол. н., доцент кафедри історії та культури української мови Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича Я.П. Редьква (**«Етимологізація бінарних опозиційних розмірно-просторових ойконімів типу 'великий – малий' колишньої Львівської землі Руського воєводства»**), к. філол. н., асистент кафедри радіомовлення і телебачення Львівського національного університе-

ту імені І. Франка Н.Є. Михайличенко (**«Українські ойконіми на -ець, -иця з однаковими основами»**), к. філол. н., науковий співробітник відділу діалектології і лінгвогеографії Центру досліджень білоруської культури, мови і літератури НАН Білорусі, філія «Інститут мовознавства імені Якуба Коласа» В.О. Шклярник (**«Три версії походження назви східнополіського болотного масиву Гречин» («Три версії походження назви ўсходнепалескага балотнага масиву Грычын»)**), к. філол. н., в. о. завідувача відділу мов України Інституту мовознавства імені О.О. Потебні НАН України О.І. Михальчук (**«Інноваційні явища в сучасному українському топоніміконі: між практикою і законом»**), к. геогр. н., доцент кафедри фізичної географії Львівського національного університету імені І. Франка Б.І. Яворський (**«Село Білогорща: спроба історичного аналізу назви»**), магістрант кафедри української мови імені професора І. Ковалика Львівського національного університету імені І. Франка М. Висоцька (**«Імена-композиції як твірні основа географічних назв на -івк-а»**).

У четвертій секції **«Актуальні питання антропоніміки»** доповіді виголосили: к. філол. н. Г.Є. Бучко (**«Мовна стратегія і тактика у формуванні українських прізвищ»**), к. філол. н., науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України В.О. Яцій (**«Деякі прізвища Львівщини з погляду походження (Бахор, Біяк, Бута, Заруба»)**), к. філол. н., професор, завідувач кафедри української мови Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка С.Л. Ковтюх (**«Два Шевченки чи два Шевченка: до проблеми граматичної проскрипції»**), к. філол. н., доцент кафедри німецької філології та методики навчання німецької мови Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка Н.Б. Вирста (**«Українські прізвища на -ай, -ей, -ій (на прикладі сучасних прізвищ Покуття»)**), к. філол. н., доцент кафедри слов'янської філології імені професора І. Свенціцького Львівського національного університету імені І. Франка Л.Р. Осташ (**«Південнослов'янські елементи в чеському антропоніміконі»**), к. філол. н., старший викладач кафедри

історії та культури української мови Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки Л.О. Садова (**«Специфіка сільського іменника півдня Волинської області початку ХХ століття (на матеріалі «Сповідної книги прихожан Іовського храму села Борисковичі 1929 року»)**»), к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філософських та гуманітарних дисциплін ПВНЗ «Кропивницький інститут державного та муніципального управління» О.В. Черноус (**«Структурування прізвищ в українській та зарубіжній ономастиці»**), ст. викладач кафедри української філології Хмельницького національного університету О.М. Ющишина (**«Історія вивчення української антропонімії та перспективи досліджень антропонімів Хмельниччини»**), аспірант кафедри української мови Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка Ю.Н. Ахмедова (**«Словозмінна парадигматика жіночих імен III відміни в сучасній українській літературній мові»**).

У п'ятій секції **«Літературна та фольклорна ономастика»** виступили: д. філол. н., професор, завідувач кафедри філологічних дисциплін та методики їх викладання у початковій школі Дрогобицького державного педагогічного університету імені І. Франка М.Ю. Федурко (**«Оними як маркери ідіостилю поета Петра Карманського»**), к. філол. н., доцент кафедри української мови та літератури ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана» Н.І. Лісняк (**«Власні географічні назви в лемківських піснях»**), к. філол. н., доцент кафедри української мови імені професора І. Ковалика Львівського національного університету імені І. Франка Г.В. Тимошик (**«Гагіонічний простір паремійного корпусу «Галицько-руських народніх приповідок» Івана Франка»**), к. філол. н., доцент кафедри української та зарубіжної літератур Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» Е.В. Боева (**«Функційна епістема заголовчих комплексів у художньому мовленні Ольги Кобилянської»**), к. філол. н., доцент кафедри української мови імені професора І. Ковалика Львівського національного університету імені І. Франка О.Р. Сколоздра-

Шепітко («Літературно-художня антропонімія Франкової прози як об'єкт ідіолектної лексикографії»), к. філол. н., старший викладач кафедри теорії та практики романо-германських мов Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка І.Л. Гаврилук («(Не) втрачено в перекладі: власні назви роману «Премудрий гідальго Дон Кіхот з Ламанчі» у перекладі М. Лукаша»), к. філол. н., старший викладач Одеського національного медичного університету Н.М. Бербер («Метафоричне функціонування поетонімів у художній прозі Оксани Забужко»), к. філол. н., доцент кафедри філологічних дисциплін і методики їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г.Короленка Ю.І. Браїлко («Лінгвокультурний код ойконіма Львів в українському поетичному дискурсі»).

У шостій секції «Інші класи онімів» доповіді виголосили: д. філол. н., професор кафедри інформаційних систем управління Донецького національного університету імені В. Стуса Г.П. Лукаш («Домоніми як знаки культурної інформації»), к. філол. н., доцент кафедри української мови та прикладної лінгвістики Інституту філології Київського національного університету імені Т. Шевченка Л.О. Кравченко («Ергоніми в мовному ландшафті України»), к. філол. н., старший науковий співробітник Інституту мовознавства імені О.О.Потебні НАН України Г.В. Зимовець («Роль кольороназв у формуванні українського ергонімікону»), к. філол. н., доцент кафедри української мови імені професора І. Ковалика Львівського національного університету імені І. Франка Л.В. Асіїв («Фалероніми доби боротьби за українську державність (до 1991 року)'), к. філол. н., доцент кафедри іноземних мов та методики викладання іноземних мов Мозирського державного педагогічного університету імені І.П. Шамякіна О.В. Ковальова («Номінативні характеристики ергонімів східного Полісся (на матеріалі назв продуктивних магазинів м. Мозира)» («Намінативні характеристики ергонімаў усходняго Палесся (на матэрыяле назваў крамніц прадуктаў харчавання г. Мазыра)'), к. філол. н., викл. технічного коледжу Тернопільського національного технічного університету

імені І. Пулюя О.І. Проць («Складені мікротопоніми півночі Львівщини»), к. філол. н., старший викладач кафедри української та іноземних мов Уманського національного університету садівництва О.Б. Василик («Відапелятивні дримоніми історичної Уманщини»), аспірантка кафедри граматики англійської мови Одеського національного університету імені І.І. Мечникова Н.М. Алексеєва («Словотвірні-мотиваційні особливості офіційних гіпонімів»).

25 жовтня у межах роботи конференції відбулося засідання круглого столу «Українська ономастика сьогодні та її перспективи», на якому науковці розглянули такі питання:

- 1) діяльність Української ономастичної комісії: стан і перспективи;
- 2) актуальність сучасних ономастичних досліджень для розвитку української мовознавчої науки; їхня теоретична і практична значущість;
- 3) «Повідомлення Української ономастичної комісії» – інформаційне видання Української ономастичної комісії; особливості добору матеріалу.

Крім цього, під час конференції було презентовано такі видання:

1. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Львів, 2019. – Вип. 71: У 2 ч. (ч. I. – 378 с.; ч. II – 470 с.).
2. Львівська ономастична школа. Хрестоматія / упоряд. З.О. Купчинська. – Львів, 2019. – 556 с.
3. Добірка студій професора Михайла Худаши: історична ономастика, мовні портрети, спогади / за наук. ред. І.Д. Фаріон. – Львів, 2019. – 440 с.

XVIII Всеукраїнська ономастична конференція завершила роботу ухваленням такої резолюції:

1. Українська назвознавча наука спільнота повинна регулярно проводити ономастичні конференції. XIX Всеукраїнська ономастична конференція відбудеться у 2021 р. в Ужгороді.
2. Українська ономастична комісія має на меті координувати плани науково-дослідної роботи в галузі національної ономастики.

НОВІ ВИДАННЯ З ОНОМАСТИКИ

С.О. Вербич (Київ)

УКРАЇНСЬКА ОНОМАСТИКА В НАУКОВИХ
І НАВЧАЛЬНИХ ВИДАННЯХ (2019–2020 рр.)¹

У цьому розділі продовжуємо ознайомлювати зацікавлених читачів із ономастичними працями, які з'явилися в Україні впродовж 2019–2020 рр. Серед них – монографії, словники, збірники наукових праць, довідники.

2019 р.

1. Вербич С.О. Назви поселень Чернівеччини. Історико-етимологічний словник. – Чернівці, 2019.
2. Записки з ономастики: зб. наук. праць / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2019. – Вип. 22.
3. Повідомлення Української ономастичної комісії. Нова серія / відп. ред. С.О. Вербич. – Луцьк, 2019. – Вип. 4 (19).
4. Терес Н.В., Іваницька Л.В. Тоталітарна топоніміка радянських вулиць Києва в особах. Документи і матеріали. – К., 2019.
5. Томіленко Л. Лексичний фонд української мови початку ХХ ст. і сучасні прізвища: словник-довідник. – Івано-Франківськ, 2019.
6. Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. – К., 2019. – Ч. VI.
7. Ярещенко А. Крилиці долі: короткі нариси з етніміки, топоніміки, етнокультури та антропології українства (на допомогу українському гуманітарієві). – Харків, 2019.

¹Продовження. Див.: Повідомлення Української ономастичної комісії. – Луцьк, 2019. – Вип. 4 (19). – С. 17–20.

2020 р.

1. *Коваленко А.Г.* Село Тихий Став: топоніми та хронологія: краєзнавче дослідження. – Кривий Ріг, 2020.
2. *Котович В.* Ойконімія України як лінгвокультурний феномен: монографія. – Дрогобич, 2020.
3. *Нестерчук О.Г.* Антропонімія торчинських ромів. – Луцьк, 2020.
4. *Поповський А.* Дециця про українські прізвища: монографія. – Дніпро, 2020.
5. *Склярєнко О., Склярєнко О.* Етнічна ономастика: монографія: у 5 кн. Кн. 1: Світ арабів і арабський антропонімікон. – Одеса, 2020.

Додатки²

2001 р.

1. *Колесник В.А.* Евгеновка (Арса): Ономастика. Говор. Словарь. – Одесса, 2001.

2004 р.

1. *Кравченко В.А.* Антропонимия приазовских греков. – Мариуполь, 2004.

2010 р.

1. *Горпинич В.О.* Болгарські прізвища в сучасному антропоніміконі Бердянщини: монографія. – Дніпропетровськ, 2010.
2. *Деркач Д.В.* Стилїстика онімів в українських мас-медіа. – К., 2010.
3. *Торчинський М.М.* Українська ономастика: навч. посібник. – К., 2010.

²У додатках подано ономастичні праці, опубліковані впродовж 2001–2018 рр., які не ввійшли в попередні випуски бюлетеня «Повідомлення Української ономастичної комісії».

2012 р.

1. Вулиці Києва: історичні та нові назви (Вип. №3: 1990–2010 роки) / О. Мужилко. – К., 2012.
2. *Горпинич В.О., Корнієнко І.А.* Антропонімія Дніпровського Припоріжжя і суміжних регіонів України. – Миколаїв, 2012.
3. Словник української ономастичної термінології / уклад. Д.Г. Бучко, Н.В. Ткачова. – Харків, 2012.

2013 р.

1. *Бучко Г.Є., Бучко Д.Г.* Історична та сучасна українська ономастика: вибрані праці. – Чернівці, 2013.

2015 р.

1. *Беценко Т.П.* Лінгвістичне краєзнавство. Походження географічних назв Сумщини: навч. монографія. – Суми, 2015.

2016 р.

1. Країни і території світу: словник географічних назв. – К., 2016.

2017 р.

1. *Гонца І.С.* Словник ойконімів Уманщини. – Умань, 2017.
2. Декомунізація у Білій Церкві: інформ. довідник з перейменування вулиць міста у 2016 р. / Діденко Л.М. та ін.; редкол.: Петренко В.В., Поплавська С.П., Юрчук В.С. – Біла Церква, 2017.
3. *Іваненко О.В.* Назви поселень Сумщини: історико-етимологічний словник. – К., 2017.
4. *Черниш Г.М.* Хроніка одного подільського топоніма. Коричинецький лексикон. – Хмельницький, 2017.

2018 р.

1. Грибіниченко Т.О., Голіченко Л.М., Кавера Н.В. Услав ім'я своє. – К., 2018.
2. Поетична топоніміка-2. Поезія і проза про топоніми України / Ред.-упоряд. Л. Сердунич. – Хмельницький, 2018.
3. Пуряєва Н. Ямпільщина в назвах. – Вінниця, 2018.
4. Словник українських прізвищ історико-етимологічний: з поясненням давніх значень і оригінальних словоформ, висвітленням титулів аристократії і шляхти, досягнень видатних діячів і звань достойників, посад відомих представників: у 2 ч. / Упоряд. В.Ф. Ковальчук. – К., 2018.
5. Студії з ономастики та етимології. 2017–2018 / Відп. ред. В.П. Шульгач. – К., 2018.

ДИСЕРТАЦІЇ З ОНОМАСТИКИ

С.О. Вербич (Київ)

ДИСЕРТАЦІЇ З ОНОМАСТИКИ,
ЗАХИЩЕНІ ВПРОДОВЖ 2019–2020 рр.¹

У цьому розділі продовжуємо перелік захищених дисертаційних робіт із назвознавства за період 2019–2020 рр.

2019 р.

1. Васильєва О.О. Структурно-семантичні особливості ідеонімів (на матеріалі англійської мови): автореферат дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 – германські мови. – Одеса, 2019.
2. Ковальчук О.П. Структурно-семантичні особливості епонімів англійської та української мов: автореферат дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17 – порівняльно-історичне і типологічне мовознавство. – Львів, 2019.

2020 р.

- ~~1.~~ Ординська І.Я. Мікротопонімія Північної Хмельниччини: автореферат дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – Вінниця, 2020.

¹Продовження. Див.: Повідомлення Української ономастичної комісії. – Луцьк, 2019. – Вип. 4 (19). – С. 21–25.

Додатки²

2006 р.

† Карпенко О.Ю. Когнітивна ономастика як напрямок пізнання власних назв: автореферат дис. ... докт. філол. наук: 10.02.15 – загальне мовознавство. – К., 2006.

2008 р.

† Кудиба С.М. Функціональний потенціал алюзивних власних імен у рекламних текстах (на матеріалі англійської, української та російської реклами): автореферат дис... канд. філол. наук: 10.02.17 – порівняльно-історичне і типологічне мовознавство. – Львів, 2008.

2013 р.

1. Луньо Л.Є. Соціальна природа імені людини (на матеріалі метричних книг латинською, українською та польською мовами, ХІХ – перша половина ХХ ст.): автореферат дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 – загальне мовознавство. – К., 2013.

2. Сазонова Є.О. Антропонім в інтернет-комунікації (на матеріалі української, англійської та італійської мов): автореферат дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 – загальне мовознавство. – Донецьк, 2013.

2015 р.

1. Василик О.Б. Мікротопонімія Уманщини ХVІІ–ХІХ ст.: автореферат дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – Вінниця, 2015.

2. Голінатий О.П. Ойконімія Кіровоградщини: історико-етимологічний та словотвірний аспекти: автореферат

²У додатках подано перелік авторефератів дисертацій із ономастики, захищених упродовж 2008–2018 рр., які не ввійшли в попередні випуски бюлетеня «Повідомлення Української ономастичної комісії».

дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – К., 2015.

3. Личук С.В. Семантика та структура народних географічних назв Івано-Франківщини: автореферат дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – Івано-Франківськ, 2015.

4. Титаренко А.А. Урбанонімія Кривого Рогу: структура, семантика, функціонування: автореферат дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – Дніпропетровськ, 2015.

2016 р.

1. Серебрякова В.В. Концептуалізація поетонімосфери циклу романів С. Мейер «Сутінки»: автореферат дис. ... канд. філол. наук.: 10.02.04 – германські мови. – Одеса, 2016.

2. Тахтаулова М.Ю. Історичний розвиток адресної урбанонімії міста Харкова (середина ХVІІ – початок ХХІ століття): автореферат дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 – історія України. – Запоріжжя, 2016.

2017 р.

1. Купчинська З.О. Стратиграфія архаїчної ойконімії України: автореферат дис. ... д-ра філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – К., 2017.

2. Шульган О.В. Ойконімія України ХХ століття (еко- та соціолінгвістичні аспекти): автореферат дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – Запоріжжя, 2017.

2018 р.

1. Козловська Д.Ф. Структурно-семантичні та функціонально-стилістичні характеристики поетонімії романів українських письменниць ХХІ століття: автореферат дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – Вінниця, 2018.

2. Полянничко О.Д. Структурні, семантичні та когнітивні виміри космопоетонімів (на матеріалі англомовної науково-фантастичної прози): автореферат дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04 – германські мови. – Одеса, 2018.

ІСТОРІЯ ОНОМАСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

З.О. Купчинська (Львів)

ЛЬВІВСЬКА ШКОЛА ІСТОРИЧНОЇ ОНОМАСТИКИ¹

Суспільно-національні та наукові процеси другої половини XIX – початку XX ст., що відбувалися в Східній Галичині, сфокусувалися у Львові – місті, де активно розвивалася університетська освіта, потужним науковим осередком стало Наукове товариство імені Шевченка (НТШ), активізувалися національні громадські організації, видавнича справа, патріотичні культурні осередки тощо. Саме Львів у цей період з огляду на історичні обставини стає центром української науки. НТШ – найдавніше наукове громадське товариство в Україні, воно й до сьогодні уособлює тяглість національної наукової традиції, бо ще 145 років тому саме ця наукова інституція мала за мету розвиток науки українською мовою та вивчення національного життя в різних його виявах. М.С. Грушевський, І.Я. Франко, В.М. Гнатюк, В.Б. Антонович, Ф.К. Вовк, К.А. Левицький, В.Ю. Охримович, О.Г. Барвінський, О.М. Колесса, О.Я. Кониський, С.Й. Смаль-Стоцький, К.Й. Студинський, І.Г. Верхратський, І.Я. Горбачевський, П.М. Огоновський, Є.І. Озаркевич, І.П. Пулюй – це лише невелика частина тих учених, які доклали зусиль до значного розвою різних галузей національної науки. Саме тоді закладено фундамент для дослідження нашої історії, мови, етнології, однак розвивалася не лише гуманітарна сфера, а й математична, природнича, лікарська. З упевненістю стверджую, що початки наукових шкіл багатьох галузей знань були засновані на зламі XIX–XX ст. у

¹Ця стаття повторює матеріал публікацій: Купчинська З. Ретро- і перспектива Львівської ономастичної школи // Львівська ономастична школа: Хрестоматія / відп. ред. Купчинська З.О. – Львів, 2019. – С. 4–28; Купчинська З. Львівська ономастична школа: етапи становлення і перспективи розвитку // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – Львів, 2019. – Ч.І. – Вип. 71. – С. 3–78.

Львові, бо ж якраз Наукове товариство імені Шевченка і його «Записки» вможлилювали розвиток української науки.

Власні назви різних типів стали предметом зацікавлення науковців-НТШ-івців, які розуміли важливість студіювання цього пласту лексики, що містить не просто слова, а свідчення історії. Вивчення питань ономастики в НТШ відбувалося здебільшого в трьох напрямках: 1) збір і популяризація українського онімного матеріалу; 2) підготовка праць: монографій, статей, окремих повідомлень із проблем назвознавства; 3) дослідження ономастичних матеріалів у зв'язку з їх використанням у працях, присвячених іншій тематиці.

Сьогодні важливо проаналізувати становлення Львівської ономастичної школи та перспективи її розвитку, з'ясувати особливості формування осередку науковців-ономастів у Львові.

Про ономастичні напрями, тенденції, здобутки та осередки в Україні йшлося в публікаціях переважно сучасних дослідників історії вивчення власних назв, зокрема про Одеську ономастичну школу (Ю.О. Карпенко, Л.Ф. Фоміна, М.І. Зубов, В.М. Калінкін «Одеська ономастична школа» (2012))²; загалом про ономастичні школи в Україні (Д. Янчура «Ономастичні школи в Україні» (2018))³; про перспективи розвитку української ономастики писали С.О. Вербич⁴, В.В. Лучик⁵, А.М. Зубко⁶, Д.В. Дергач⁷; енциклопедія «Слов'янська ономастика» («Słowiańska onomastyka», 2002–2003)⁸ також інформує читача про стан розвитку ономастики в слов'янському світі, хоч проблемами перспективи назвознавчих студій цікавились і в минулому⁹. Що ж до Львівської ономастичної школи, то були

²Карпенко Ю. О., Фоміна Л. Ф., Зубов М. І., Калінкін В. М. Одеська ономастична школа // Ономастичні науки. – Донецьк, 2012. – № 4. – С. 98–112.

³Янчура Д. Ономастичні школи в Україні // Studia Ukrainika Posnania. Poznań, 2018. – Vol. VI. – S. 45–52.

⁴Вербич С. О. Українська ономастика: перспективи розвитку // Українська мова. – 2010. – № 3. – С. 73–80.

⁵Лучик В. В. Актуальні напрями української ономастики // Записки з ономастики: зб. наук. праць / відп. ред. О. Ю. Карпенко. – Одеса, 2011. – Вип. 14. – С. 126–130; Лучик В. В. Про нові напрями української ономастики // Філологічні дослідження: зб. наук. пр. з нагоди 80-річчя Ю.О. Карпенка. – Одеса, 2009. – С. 144–146.

також спроби узагальнити здобутки мовознавців, які до неї належать («Ономастичні дослідження на кафедрі української мови Львівського університету» Ю.К. Редька, Є.М. Черняхівської (1967)¹⁰, «Ономастичні дослідження у Львівському університеті» І.Д. Фаріон (1999)¹¹, «Роздуми про львівську ономастику» Р.І. Осташа (2012)¹², «Внесок львівських вчених у становлення та розвиток української ономастики» Г.Є. Бучко, Д.Г. Бучка (2013)¹³, і проаналізувати доробок того чи того ономаста: М.М. Кордуби («Мирон Кордуба – збирач і дослідник української топонімії» Д.Г. Бучка (1967)¹⁴, В. Ташицького («Ташицький В. як ономаст» З.О. Купчинської (1996)¹⁵, В.І. Сімовича («Антропонімічні студії Василя Сімовича» Л.О. Тарновецької (1992)¹⁶, «Ономастична спадщина В. Сімовича» З.О. Купчинської (2008)¹⁷, Ю.К. Редька («Життєвий

⁶Зубко А. М. Українська ономастика: здобутки та проблеми // Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. пр. / відп. ред. Г.В. Боряк. – К., 2007. – С. 262–281.

⁷Дергач Д. В. Тенденції дослідження власних назв: від традиції до сучасності // Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика: зб. наук. пр. / відп. ред. Л.І. Шевченко. – К., 2008. – Вип. 16. – С. 106–113.

⁸Slowiańska onomastyka. Encyklopedia: w 2 t. / pod red. E. Rzetelskiej-Feleszko i A. Cieślíkowej przy współudziale J. Dumy. – Warszawa; Kraków, 2002–2003. – Т. 1. – 535 s.; Т. 2. – 616 s.

⁹Цілуйко К. К. Перспективи дальшого розвитку української ономастики // Повідомлення Української ономастичної комісії / відп. ред. К. К. Цілуйко. – К., 1967. – Вип. 3. – С. 3–12; Теория и методика ономастических исследований / отв. ред. А. П. Непокупный. – М., 1986. – 256 с.

¹⁰Редько Ю. К., Черняхівська Є. М. Ономастичні дослідження на кафедрі української мови Львівського університету // Повідомлення Української ономастичної комісії / відп. ред. К.К. Цілуйко. – К., 1967. – Вип. 4. – С. 56–61.

¹¹Фаріон І. Д. Ономастичні дослідження у Львівському університеті // Українська філологія: школи, постаті, проблеми. – Л., 1999. – С. 143–148.

¹²Осташ Р.І. Роздуми про львівську ономастику // Повідомлення Української ономастичної комісії / відп. ред. В.В. Німчук. – К., 2012. – Вип. 1 (16). – С. 17–41.

¹³Бучко Д. Г., Бучко Г. Є. Внесок львівських вчених у становлення та розвиток української ономастики // Бучко Г. Є., Бучко Д. Г. Історична та сучасна українська ономастика. – Чернівці, 2013. – С. 416–428.

шлях, наукова та творча діяльність професора Юліана Редька» Т.Ю. Кульчицької (2005)¹⁸, Л.Л. Гумецької («Питання ономастики в науковій спадщині Л. Гумецької» Р.Й. Керсти (1995)¹⁹, Є.М. Черняхівської («Життєвий і науково-педагогічний шлях Є.М. Черняхівської» Н.М. Захлюпаной (2014)²⁰, М.Л. Худаша («Михайлові Худашу – 80» М.О. Демчук (2005)²¹, «Новий обґрунтований погляд» С.П. Павлюка (2012)²², «Ювілей як сходження до вершин» І.Д. Фаріон (2005)²³, О. А. Купчинського («Мовознавство у наукових надбаннях Олега Купчинського» У. Я. Єдлінської (2011)²⁴, «Купчинський Олег Антонович» І.Б. Гирича (2009)²⁵, «Олег Антонович Купчинський: Бібліографічний покажчик» (2006)²⁶, Р.Й. Керсти («Передмова. Розалія Керста: Бібліографічний покажчик» Д.Г. Бучка (2005)²⁷, Д.Г. Бучка («Дмитро Бучко. Бібліографіч-

¹⁴Бучко Д. Г. Мирон Кордуба – збирач і дослідник української топонімії // Повідомлення Української ономастичної комісії / відп. ред. К.К. Цілуйко. – К., 1967. – Вип. 3. – С. 37–45.

¹⁵Купчинська З. О. Ташицький В. як ономаст // Українська філологія: досягнення і перспективи. – Л., 1996. – С. 137–139.

¹⁶Тарновецька Л. О. Антропонімічні студії Василя Сімовича // Розвиток мовознавства в Західній Україні в 20–30-х рр. ХХ ст. – Л., 1992. – С. 36–38.

¹⁷Купчинська З. О. Ономастична спадщина В. Сімовича // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Слов'янська філологія. – Чернівці, 2008. – Вип. 312–313. – С. 258–261.

¹⁸Кульчицька Т. Ю. Життєвий шлях, наукова та творча діяльність професора Юліана Редька // Актуальні питання антропоніміки. – К., 2005. – С. 5–16.

¹⁹Керста Р. Й. Питання ономастики в науковій спадщині Л. Гумецької // Українська історична та діалектна лексика. – К., 1995. – С. 26–34.

²⁰Захлюпана Н.М. Життєвий і науково-педагогічний шлях Є. Черняхівської // Україноцентризм наукового сумління: зб. наук. пр. на пошану професора Зеновія Терлака. – Л., 2014. – С. 523–535.

²¹Демчук М.О. Михайлові Худашу – 80 // Народознавчі зошити. – Л., 2005. – №5–6. – С. 636–640.

²²Павлюк С. П. Новий обґрунтований погляд // Худаш Михайло. Походження імен та релігійно-міфологічні функції давньоруських і спільнослов'янських язичницьких божеств. – Л., 2012. – С. 1039–1043.

²³Фаріон І. Д. Ювілей як сходження до вершин (з нагоди вісімдесятиліття від дня народження відомого українського мовознавця Михайла Лукича Худаша) // Народознавчі зошити. – 2005. – Вип. 5–6. – С. 643–645.

ний покажчик» (2007)²⁸), Р.І. Осташа («Людина світлої душі і щедрої любові» Л. Осташ, І. Митник (2017)²⁹, «Бібліографія наукових праць Романа Івановича Осташа» Л.Р. Осташ (2017)³⁰, «Життя, віддане науці» Л. Осташ, І. Митник (2017)³¹, «Осташ Роман Іванович (07.08.1947–12.09.2015)» Л.О. Кравченко (2018)³²).

Становлення Львівської ономастичної школи відбувалося впродовж двох періодів. Очевидної межі між ними немає через те, що деякі дослідники, наукова діяльність яких починалася в перший період, розгорнули студії власних назв різних класів у другому періоді формування ономастичної школи у Львові. Однак між цими хронологічними відтинками є суттєва відмінність, адже закладена науково-методологічна основа ономастичних досліджень набула нового якісного розвитку саме в другому періоді.

²⁴Єдлінська У. Я. Мовознавство у наукових надбаннях Олега Купчинського. Вступне слово // Олег Купчинський. Студії з історії української мови та ойконімії. Вибрані статті та матеріали. – Л., 2011. – С. 3–12.

²⁵Гирич І. Б. Купчинський Олег Антонович // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – К., 2009. – Т. 5 – С. 506

²⁶Купчинський Олег Антонович: бібліографічний покажчик / уклад. М.М. Трегуб; передм. М.А. Вальо; бібліогр. ред. Н.І. Кошик. – Л., 2006. – 260 с.

²⁷Бучко Д.Г. Передмова // Розалія Керста: бібліографічний покажчик. – Л., 2005. – С. 5–9.

²⁸Бучко Д. Г. Бібліографічний покажчик / упоряд. В.В. Котович. – Тернопіль, 2007. – 55 с.

²⁹Осташ Л.Р., Митник І. Людина світлої душі і щедрої любові // *Studia Ucrainica Varsoviensia* / pod red. I. Mytnik. – Warszawa, 2017. – Т. 5. – С. 297–308.

³⁰Осташ Л.Р. Бібліографія наукових праць Романа Івановича Осташа // *Studia Ucrainica Varsoviensia* / pod red. I. Mytnik. – Warszawa, 2017. – Т. 5. – С. 309–321.

³¹Осташ Л.Р. Список наукових праць Романа Івановича Осташа // Студії з ономастики та етимології. 2015–2016 / відп. ред. О.П. Карпенко. – К., 2017. – С. 274–286; Осташ Л., Митник І. Життя, віддане науці // Студії з ономастики та етимології. 2015–2016 / відп. ред. О.П. Карпенко. – К., 2017. – С. 3–14.

³²Кравченко Л.О. Осташ Роман Іванович (07.08.1947–12.09.2015) // Повідомлення Української ономастичної комісії / відп. ред. В.В. Німчук. – Луцьк, 2018. – Вип. 3 (18). – С. 54–63.

І. Початковий етап: середина ХІХ – перша половина ХХ ст.

Цей період характеризується тим, що дослідження українських власних назв започаткували не філологи, а етнографи, історики, географи. Перші кроки у вивченні топонімії Карпат і Прикарпаття ще в середині ХІХ ст. зробили львівські вчені І.М. Вагилевич³³ та І.І. Шараневич³⁴, які у своїх розвідках намагалися встановити походження ойконімів Карпатського регіону³⁵. Досліджено частково й антропонімію: у Львові вийшла важлива розвідка відомого етнографа В.Ю. Охримовича, присвячена аналізу прізвиськ мешканців бойківських сіл Волосянки і Сеничева («Про сільські прозвища», яка є розділом його праці «Знадоби до пізнання народних звичаїв і поглядів правних» (1895)³⁶). Аналізуючи цю працю, М.Л. Худаш зазначав, що В.Ю. Охримович «перший запропонував чітку і своєрідну класифікацію українських особових назв прізвищевого типу. Заслугує на увагу і вказаний процес закріплення колишніх прізвиськ у прізвища й історичні фактори, які цьому сприяли»³⁷. У цій праці зацентровано увагу на причинах появи прізвиськ, їхній динаміці та специфіці. Учений доходить висновку, що спочатку «не було ніякої різниці між прозвищами сільськими й урядовими, бо власне сільські прозвища вписано до метрик, яко урядові»³⁸.

³³Wahylewič J. Bojkowé, lid ruskoslowanský w Haličjch // *Časopis českého museum.* – Praha, 1841. – R. 15. – S. 30–72.

³⁴Шараневич І. Славянские начатки склонов Карпат. – Львов, 1870. – 15 с.

³⁵Бучко Д.Г., Бучко Г.Є. Внесок львівських вчених у становлення та розвиток української ономастики // Бучко Г. Є., Бучко Д. Г. Історична та сучасна українська ономастика. – Чернівці, 2013. – С. 416.

³⁶Охримович В.Ю. Знадоби до пізнання народних звичаїв і поглядів правних. Про сільські прозвища // *Жите і слово.* – 1895. – Т. III. – С. 302–307.

³⁷Худаш М.Л. З історії формування і становлення українських прізвиськ // Мовознавство. – 1969. – № 2. – С. 26.

³⁸Охримович В.Ю. Там само. – С. 303.

Відлік української ономастики варто починати з Івана Яковича Франка, що «як великий стратег національної культури був свідомий того, що вивчення власних назв становить новий розділ філологічної науки, який був на той час в Україні абсолютно нерозвинутий, а тому, виконуючи свою стратегію європеїзації української науки та культури, сам вирішив прилучитися до розвитку української ономастики»³⁹. Лише з появою в науковому просторі Франкових «Причинок до української ономастики»⁴⁰ (крім цієї праці, в І.Я. Франка є ще дві статті, присвячені ономастичним проблемам: «Звідки взялася назва “бойки”»⁴¹, «Увага про назву “Палінодія”»⁴²) можна вважати, що ономастика почала формуватися як наука, адже в них закладено методологічну базу назвознавчих досліджень. Іван Якович визначив основні ономастичні науково-дослідницькі координати: студіювання онімії будь-якого типу повинне ґрунтуватися на історичних джерелах. У своїх «Причинках...» учений черпає матеріал із «Люстрації королівщини» (1563–1566), «Джерел до історії України-Руси», «Реєстру злочинців сяницького гроду» (1554–1638), «Актів до історії років 1648–1649» та ін. Саме історичний онімний фактаж дав можливість І.Я. Франкові зробити важливі узагальнення щодо номінації людини і території:

1) дуалізм у називанні: кожна людина має дві назви: одну індивідуальну, яку одержує під час хрещення, а другу родову, що переходить від батька або матері на дитину. І. Франко висвітлює процес виникнення та функціонування дуалістичної моделі найменування осіб в Україні, аналізує спіль-

³⁹Бучко Д.Г. Іван Франко – основоположник української антропоніміки // Іван Франко: дух, наука, думка, воля: матеріали Міжнар. наук. конгресу, присв. 150-річчю від дня народження Івана Франка (Львів, 27 вересня – 1 жовтня 2006). – Л., 2010. – Т. 2. – С. 86.

⁴⁰Франко І.Я. Причинки до української ономастики // Франко І.Я. Зібрання творів: у 50 т. – К., 1982. – Т. 36. – С. 391–426.

⁴¹Франко І.Я. Звідки взялася назва «бойки» // Франко І.Я. Зібрання творів: у 50 т. – К., 1982. – Т. 29. – С. 411–415.

⁴²Франко І.Я. Увага про назву «Палінодія» // Франко І.Я. Там само. – К., 1982. – Т. 34. – С. 408–410.

ні та відмінні риси в означенні людей в інших культурах, згадує «гомерівські часи», коли застосовували подвійність у системі називання. Хресні імена замінили відповідні індивідуальні поганські особові оніми, що сприяло «витворенню цілого ряду родових прозвищ»⁴³. Християнські канонічні імена витіснили зрозумілі для наших предків слов'янські власні назви, що стало причиною «многоіменності»: крім імені і спадкового родового прізвиська, виникло ще одне прізвисько;

2) принцип «многоіменності» пов'язаний із проблемою прізвиськ та прізвищ. За І.Я. Франком, кожна людина, крім хресного імені, може мати кілька «прізвищ» протягом життя: у дитинстві – за прізвиськом батька або матері, у дорослому віці – за особистими прикметами, родом занять, походженням тощо. Переважно на відповідному рівні розвитку суспільства прізвисько переходить в іншу якість – прізвище, офіційну власну назву людини («родове прізвище»). А прізвисько зазвичай живе доти, доки живе його власник. І.Я. Франко чітко не розрізняє ці терміни, але тут немає нічого дивного, адже дискусія на цю тему тривала ще в 70-і роки ХХ ст. між М.Л. Худашем⁴⁴ та М.А. Жовтобрюхом⁴⁵;

3) проблема християнських та поганських імен. І.Я. Франко справедливо зазначає, що «хресні» імена поступово витіснили поганські;

4) канонічні власні назви на слов'янському мовному ґрунті адаптовувалися до місцевої фонетики, «обростали» слов'янськими суфіксами, а потім ставали твірними основами як для родової антропонімії, так і топонімії. Ми про це з упевненістю говоримо, бо вже на сучасному етапі досліджено різні типи онімікону – загальнослов'янського в цілому та, зокрема, українського;

⁴³Франко І.Я. Причинки до української ономастики // Франко І.Я. Там само. – К., 1982. – Т. 36. – С. 392.

⁴⁴Худаш М.Л. З історії формування і становлення українських прізвиськ // Мовознавство. – 1969. – № 2. – С. 37–46.

⁴⁵Жовтобрюх М.А. Про термін прізвище // Мовознавство. – 1969. – № 4. – С. 82–86.

5) І.Я. Франко в «Причинках...» аналізує давні типи прозвищ, які рясно засвідчені в історичних пам'ятках, однак їх майже не вживали вже наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. На сучасному етапі це рідкісні архаїчні прізвиська: а) Іван Кривого; б) Хведір Грицев'я, Іван Романча; в) Хведір Грицев'ят, Іван Романчат;

б) учений – «перший і, можливо, єдиний у тодішній слов'янській ономастиці зауважив і доказав безпосередній зв'язок ономастичних явищ із суспільно-економічними умовами життя людей»⁴⁶. У цьому контексті І.Я. Франко продемонстрував зв'язок «дворищного» устрою суспільства з назвами осіб та територій;

7) І.Я. Франко вперше послідовно вводить у науковий обіг терміни: патронім, матронім, хресне ім'я, ономастика, які функціонують і до сьогодні;

8) іще один важливий принцип, якого І.Я. Франко послідовно дотримується: усі ономастичні українські явища він порівнював з аналогічними в інших мовах;

9) значну увагу І.Я. Франко приділяв хронології та локалізації онімного явища, зокрема визначав ареали прізвиськ;

10) звернув увагу на «закони мовної психології» в процесі творення прізвиськ. Варто наголосити, що все те, що І.Я. Франко актуалізував у своїй праці «Причинки до української ономастики», утвердило стратегічні підходи до вивчення українського онімкону. Це наукове дослідження стало фундаментом і взірцем для подальших ономастичних студій в Україні. І.Я. Франко «зробив вагомий внесок у слов'янську теоретичну, а також практичну ономастику»⁴⁷, що сприяло поступовому формуванню ономастичного осередку у Львові.

⁴⁶Бучко Д.Г. Іван Франко – основоположник української антропоніміки // Іван Франко: дух, наука, думка, воля: матеріали Міжнар. наук. конгресу, присв. 150-річчю від дня народження Івана Франка (Львів, 27 вересня – 1 жовтня 2006). – Л., 2010. – Т. 2. – С. 93.

⁴⁷Бучко Д.Г. Іван Франко – основоположник української антропоніміки // Іван Франко: дух, наука, думка, воля: матеріали Міжнар. наук. конгресу, присв. 150-річчю від дня народження Івана Франка (Львів, 27 вересня – 1 жовтня 2006). – Л., 2010. – Т. 2. – С. 95.

Розвідки І.М. Вагилевича, І.І. Шараневича, І.Я. Франка, В.Ю. Охримовича дали поштовх до наукового вивчення неофіційної антропонімії. З'являються праці М.І. Зубрицького «Імена, назви і прозвища у селян с. Мшанця Старосамбірського повіта» (1907)⁴⁸, І.П. Крип'якевича «Львівська Русь у першій половині ХVІ в.» (1907) з підрозділом «Імена і назвиська руського міщанства»⁴⁹, у яких застосовано розроблені методи дослідження антропонімів, використано вже усталену наукову ономастичну термінологію, інвентаризовано фактичний матеріал.

До формування ономастики чимало зусиль доклав і Мирон Михайлович Кордуба – не лише видатний український історик, етнограф, джерелознавець, освітянин, громадський діяч кінця ХІХ – першої половини ХХ століття, один із найталановитіших учнів М.С. Грушевського, але й ономаст. Про М.М. Кордубу та його доробок написано чимало, проте й досі цю постать в українській науці ще повною мірою не оцінено (Д.Г. Бучко «М. Кордуба – збирач і дослідник української топонімії» (1967)⁵⁰, У.Р. Великопольська «Малознама праця Мирона Кордуби «Методологія історії»: спроба аналізу» (2005)⁵¹, О. Антонович «Із плеяди видатних у національній науці: Мирон Кордуба» (2012)⁵², Б.П. Головин «Мирон Кордуба як педагог» (2001)⁵³, З.І. Зайцева «Мирон

⁴⁸Зубрицький М.І. Імена, назви і прозвища у селян с. Мшанця Старосамбірського повіта // Записки НТШ. – Львів, 1907. – Т. 79. – С. 142–154.

⁴⁹Крип'якевич І.П. Львівська Русь у першій половині ХVІ в.: дослідження і матеріали. – Л., 1994. – С. 10–20.

⁵⁰Бучко Д.Г. Мирон Кордуба – збирач і дослідник української топонімії // Повідомлення Української ономастичної комісії / відп. ред. К.К. Цілуйко. – К., 1967. – Вип. 3. – С. 37–45.

⁵¹Великопольська У. Малознама праця Мирона Кордуби „Методологія історії”: спроба аналізу // Вісник Львівського національного університету. Серія історична. – Л., 2005. – Вип. 39–40. – С. 628–640.

⁵²Антонович О. Із плеяди видатних у національній науці: Мирон Кордуба // Вісник НТШ. – Л., 2012. – № 48. – С. 18–24.

⁵³Головин Б. Мирон Кордуба як педагог // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету. Серія : Історія. – Тернопіль, 2001. – Вип. 12. – С. 14–20.

Кордуба й українські наукові товариства» (2002)⁵⁴, З.О. Купчинська, Т.М. Здирко «Рукописна ономастична спадщина Мирона Кордуби» (2016)⁵⁵).

У науковій спадщині вченого значне місце відведено топоніміці. Миронові Михайловичу Кордубі належить ідея створення «Словника географічних назв України». Професор у праці «Земля свідком минулого. Географічні назви як історичне жерело» (1924)⁵⁶ наголосив, що першу спробу систематичного збору українських географічних назв зробив Володимир Гнатюк. Він уклав квестіонар для збирання місцевих переказів, оголошений у Хроніці Наукового товариства ім. Шевченка у Львові 1907 р. (за вересень – грудень) (І. Франко, В. Гнатюк «Квестіонар для збирання місцевих переказів» (1907)⁵⁷). Однак результати були мінімальні. У 1913 р. професор Степан Томашівський на історичному семінарі пробував zorganizувати збір матеріалів для українського історично-географічного словника, але перша світова війна перешкодила цьому задумові. У 1908–1909 рр. збирати топографічний матеріал із буковинської України М.М. Кордубі допомагали учні старших класів Чернівецької гімназії⁵⁸. Переїхавши до Львова, цю роботу він продовжив у Галичині. На засіданні історико-філософської секції НТШ у Львові 27 лютого 1920 р. Мирон Михайлович запропонував план збору матеріалів для Словника географічних назв Галичини. Представлено квестіонар, який оприлюднено в часописах «Громадська Думка» та «Вперед» 28 березня 1920 р. Археографічна комісія видала його окремим листом. «Та збірка матеріалу йде дуже пиняво, – зазначає Мирон Кордуба. – Та-

⁵⁴Зайцева З. Мирон Кордуба й українські наукові товариства // Український історичний журнал. – 2002. – № 6. – С. 108–122.

⁵⁵Купчинська З.О., Здирко Т.М. Рукописна ономастична спадщина Мирона Кордуби // Повідомлення Української ономастичної комісії. Нова серія. – К.; Луцьк, 2016. – Вип. 2 (17). – С. 27–51.

⁵⁶Кордуба М.М. Земля свідком минулого: Географічні назви як історичне жерело. – Львів, 1924. – 14 с.

⁵⁷Франко І.Я., Гнатюк В.М. Квестіонар для збирання місцевих переказів // Хроніка НТШ. – Львів, 1907. – № 32. – Вип. 4. – С. 16–25.

⁵⁸Кордуба М.М. Там само. – С. 5.

ким чином зібрав досі матеріал з 212 громад Галичини... Се, щоправда, вже цінна збірка, куди більша, чим кому-небудь у нас досі вдалося зібрати, але в прирівнанню до цілої наміченої території, на котрій є більше чим 3500 громад, се ще дуже мало...» У 1927 р. в збірці М.М. Кордуби були вже матеріали з 400, а в 1930 – з 500 селищ Галичини. Загалом в архіві Мирона Кордуби є матеріали з 900 населених пунктів⁵⁹.

Розпочата ономастична робота в 1908–1909 роках перейшла в систематичне збирання та вивчення географічних назв аж у 20–30-і роки. Праці над «Словником...» перешкодила Друга світова війна. Усі матеріали до нього зберігаються у відділі рукописів Львівської національної бібліотеки імені Василя Стефаника (фонд № 61). Рукописи містяться в 52 папках. Матеріали до «Географічного словника Буковини і Галичини», що охоплюють 1910–1923 рр., уміщені в папках від 23 по 50⁶⁰.

М.М. Кордуба збирав матеріал і польовим способом. Перші результати експедиційних досліджень слов'янських топонімів Буковини Мирон Михайлович виклав у брошурі «Найдавніші оселі на Буковині» (1905)⁶¹. Під час експедицій 1912–1914 рр. він намагався засобами топонімії віднайти на Буковині сліди літописного міста Хмелева. Власне, Хотин, Цецин, Хмелів відігравали провідну роль у Шипинській землі й були південно-східним кордоном Галицько-Волинського князівства. Цецин і Хмелів лежали на північному узбіччі лісистого гористого хребта, що утворював вододіл між рр. Прутом і Серетом, прокладаючи вигідний шлях зі Сходу на Покуття та охороняючи доступ до нього з півдня. Усі три шипинські міста разом утворювали оборонну лінію та систему фортифікації⁶². Топонімічні дослідження

⁵⁹Бучко Д.Г. Мирон Кордуба – збирач і дослідник української топонімії // Повідомлення Української ономастичної комісії / відп. ред. К.К. Цілуйко. – К., 1967. – Вип. 3. – С. 44.

⁶⁰Купчинська З.О., Здирко Т.М. Там само. – С. 27–51.

⁶¹Зайцева З. Там само. – С. 115.

⁶²Федорів І.О. Мирон Кордуба як вчений: життя і діяльність // Історія української географії / редкол.: О. І. Шаблій, О. В. Заставецька, Я.І. Жупанський та ін. – Тернопіль, 2006. – Вип. 14. – С. 15.

М.М. Кордуби мали важливе значення, оскільки спростували твердження іншого буковинського історика Іона Ністора, що румуни – єдине автохтонне населення Буковини, а українці на Буковині – це вигадка австрійців, які «винайшли» тут українську націю після 1848 р.⁶³. Саме ця праця стала першою, у якій автор зреалізував себе в галузі історичної географії, використовуючи діахронний ойконімний матеріал. У такому аспекті проаналізовано географічні назви й в інших розвідках М.М. Кордуби («Молдавсько-польська границя на Покутю до смерти Стефана Великого» (1906)⁶⁴, «Західне пограниччя Галицької держави між Карпатами та долишнім Сяном» (1925)⁶⁵).

Вагомим внеском у розвиток української топоніміки є праця М.М. Кордуби «Що кажуть назви осель?» (1938)⁶⁶. У цьому дослідженні зроблено спробу класифікувати власні географічні назви. Автор поділяє топоніми на дві великі групи: 1) краєзнавчі назви; 2) назви, що походять від особових імен. Ця класифікація недосконала, тому що залишається значна кількість назв, які не входять до жодної із цих категорій. У роботі «Історія Холмщини і Підляшшя» (1941)⁶⁷ «з метою точного встановлення етнічного походження населення та часу заснування поселень історик розробив свою оригінальну методику аналізу назв населених пунктів Холмщини і Підляшшя. Згодом це дало йому змогу зробити висновки щодо територіальних меж первісної колонізації, особливостей міграційних процесів названих територій»⁶⁸.

⁶³Зайцева З. Там само.

⁶⁴Кордуба М.М. Молдавсько-польська границя на Покутю до смерти Стефана Великого // Науковий збірник, присв. проф. М. Грушевському учениками й прихильниками з нагоди Його десятилітньої наукової праці у Галичині (1894–1904). – Львів, 1906. – С. 158–184.

⁶⁵Кордуба М.М. Західне пограниччя Галицької держави між Карпатами та долишнім Сяном // Записки НТШ. – Львів, 1925. – Т. 138–140. – С. 159–245.

⁶⁶Кордуба М.М. Що кажуть нам назви осель? – Львів, 1938. – 22 с.

⁶⁷Кордуба М.М. Історія Холмщини і Підляшшя. – Краків, 1941. – 127 с.

⁶⁸Федорів І.О. Там само. – С. 19.

Важливим етапом у формуванні Львівської ономастичної школи була наукова діяльність професора В.І. Сімовича – одного з тих, хто започаткував вивчення онімікону на кафедрі української мови Львівського університету⁶⁹. Його статті, присвячені антропонімії, стали взірцем усебічного, історично обґрунтованого дослідження онімів. Учений у всіх своїх розвідках опирається на історичні джерела, адже саме там він знаходить відповіді на питання, що ставить перед нами ономастика. В українському мовознавстві були спроби проаналізувати ономастичну спадщину професора В.І. Сімовича, зокрема Ю.В. Шевельов у праці «Vasyl' Simovych and his work» (1981)⁷⁰ високо оцінює його антропонімічні студії; у 1992 р. у Львові відбулася регіональна наукова конференція, присвячена пам'яті цього вченого, на якій теж ішлося про В.І. Сімовича як ономаста⁷¹.

У статті «Українські іменники чоловічого роду на -о в історичному розвитку й освітленні» (1931)⁷² автор досліджує найважливіші українські моделі власних особових найменувань на -о. Джерельний матеріал хронологічно відбиває процес формування цих імен. Як відомо, один із найважливіших чинників адаптації іномовної лексики – суфіксація. До складу української антропонімії входить великий відсоток назв грецького, староеврейського, латинського походження, які в процесі історичного розвитку пристосували-

⁶⁹Білоус М.П., Терлак З.М. Василь Сімович (1880–1944). Життєписно-бібліографічний нарис. – Л., 1995. – 178 с.

⁷⁰Shevelov G. Vasyl' Simovych and his work. Vasyl' Simovych. Ukrainian Linguistics Studies and Articles / edited and with Introduction by George Y. Shevelov. – Ottawa, 1981. – P. 7–56.

⁷¹Сващенко А.О. Значення наукових розвідок В. Сімовича для дослідження етимології „темних” білоруських прізвищ // Розвиток мовознавства в Західній Україні в 20–30-х роках ХХ ст.: тези доп. – Л., 1992. – С. 38–40; Тарновецька Л.О. Антропонімічні студії Василя Сімовича // Розвиток мовознавства в Західній Україні в 20–30-х рр. ХХ ст. – Л., 1992. – С. 36–38.

⁷²Сімович В.І. Українські чоловічі ймення осіб на -но- (в історичному освітленні) // Збірник Комісії для дослідження історії української мови. – К., 1931. – Т. 1. – С. 87–111.

ся до нашої мовної системи. Проблемі адаптації канонічних імен присвячена стаття «Історичний розвиток українських (здрібнених та згрубілих) чоловічих хресних імен з окремишньою увагою на завмерлі суфікси» (1931)⁷³. Ще одна стаття В.І. Сімовича «Українські прізвища з хресних імен» (1943)⁷⁴ стосується канонічних імен. Професора цікавила проблема наголошування антропонімів, про це йдеться в статті «Як наголошувати наші прізвища на -енко?»⁷⁵. В.І. Сімович продовжив українські ономастичні студії І.Я. Франка, будучи своєю розвідкою на історичному матеріалі, що є визначальним в антропонімічних дослідженнях, звертається до історико-граматичних процесів, що відбувалися в мові. Його праці перспективні, бо й на сучасному етапі вони актуальні і є взірцем того, як потрібно працювати з ономастичним матеріалом. Статті В.І. Сімовича начебто вузькопрофільні, однак їхній фактичний матеріал, аналіз, аргументованість і глибина висновків засвідчують, що ономастична спадщина цього вченого важлива не тільки для українського мовознавства, а й для слов'янського загалом⁷⁶.

Я.А. Рудницького, який студював славістику у Львівському університеті, можна також зарахувати до Львівської ономастичної школи, він різнопланово працював у царині ономастики. Ярослав Антонович приділяв велику

⁷³Сімович В.І. Історичний розвиток українських (здрібнених та згрубілих) чоловічих хресних імен із окремишньою увагою на завмерлі суфікси // *Sborník prací I Sjezdu slovanských filologů v Praze 1929*; sv. II. Přednášky. – Praha, 1932. – S. 696–704.

⁷⁴Сімович В.І. Українські прізвища з хресних імен // Сімович В. Українське мовознавство. – Оттава, 1984. – Т. 2. – С. 198–202.

⁷⁵Сімович В.І. Як наголошувати наші прізвища на -енко // Сімович В. Українське мовознавство. – Оттава, 1984. – Т. 2. – С. 203–208; Сімович В.І. Як наголошувати наші прізвища на -енко? // *Onomastica*. Назвознавчі статті (антропонімія). – Вінніпег, 1967. – № 34. – С. 14–21.

⁷⁶Ткач Л.О. Мовознавчий світогляд Василя Сімовича в контексті сучасних потреб українського мовознавства // *Науковий вісник Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича. Слов'янська філологія / наук. ред. Бунчук Б.І.* – Чернівці, 2008. – Вип. 312–313. – С. 29–35; Ткач Л.О. Передмова // *Василь Сімович: праці у 2-ох т.* – Т. 1: Мовознавство / упоряд. і передм. Л. Ткач. – Чернівці, 2005. – С. 13–28.

увагу збору антропонімів – уклав питальник «Запитник для збирання матеріалів до українського особового і місцевого назовництва» (1946)⁷⁷. Дослідник аналізував антропоніми в працях, присвячених ойконімам: «Кульчичі чи Кільчичі?» (1935)⁷⁸, «Про місцеву назву Самбір» (1935)⁷⁹, «Українські відособові географічні назви» (1936)⁸⁰, «Про місцеву назву Теребовля» (1937)⁸¹, «Про місцеву назву Семигинів» (1937)⁸². У його науковому доробку є низка науково-популярних статей⁸³. Заслугує на увагу науковий рівень статті Я.А. Рудницького «Із давньоукраїнського особового назовництва: ймення Жизнобуд» (1968)⁸⁴, у якій він, базуючись на написах Київської Софії та загальнослов'янському антропонімному матеріалі, робить висновок про оригінальність форми та змісту ймення *Жизнобуд*.

⁷⁷Рудницький Я.А. Запитник для збирання матеріалів до українського особового і місцевого назовництва // *Бюлетень УВАН.* – 1946. – № 6. – С. 17–18.

⁷⁸Рудницький Я.А. Кульчичі чи Кільчичі? // *Літопис Бойківщини.* – 1935. – Ч. 5. – С. 36–40.

⁷⁹Rudnyckij J. O nazwie miejscowej Sambor // *Język Polski.* – 1935. – Vol. 20. – P. 105–110.

⁸⁰Рудницький Я.А. Українські відособові географічні назви // *Життя і знання.* – Львів, 1936. – № 9. – С. 70.

⁸¹Rudnyckij J. O nazwie miejscowej Trembowla // *Język Polski.* – 1937. – Vol. 23. – S. 134–140.

⁸²Рудницький Я.А. Про місцеву назву Семигинів // *Наша Батьківщина.* – Львів, 1937. – № 2. – С. 269–271.

⁸³Рудницький Я.А. Назви „Галичина” й „Волинь”. – Вінніпег, 1952. – 32 с.; Рудницький Я.А. Про українські особові ймення // *Рід і знамено.* – Франкфурт, 1947. – № 2. – С. 27–30; Рудницький Я.А. Слово і назва „Україна”. – Вінніпег, 1951. – 132 с.; Рудницький Я.А. Студії з назвознавства. I. Слов'янський назвознавчий фольклор у Канаді. – Вінніпег, 1956. – 32 с.; Рудницький Я.А. Звідкіля взялися наші особові імена // *Життя і знання.* – Львів, 1937. – № 10. – С. 94–95.

⁸⁴Рудницький Я.А. Із давньоукраїнського особового назовництва: ймення Жизнобуд // *Symbolae Philologicae in honorem Vitoldi Taszycki. Prace Komisji Językoznawstwa.* – Wrocław; Warszawa; Kraków, 1968. – № 17. – S. 292–295.

Зазначимо, що в 1929 р. відомий польський ономаст В. Ташицький обійняв посаду професора славістики на кафедрі слов'янської філології гуманітарного факультету Львівського університету. Навколо нього згуртувалися видатні згодом мовознавці, які зробили значний внесок у розвиток топонімії пограниччя України та Польщі, – З. Штібер, Я.А. Рудницький, С. Грабець⁸⁵. В. Ташицький почав видавати у Львові серію «Розвідки зі слов'янської ономастики» («Rozprawy z Onomastyki Słowiańskiej»). У 1939 р., побачив світ тільки один том цієї серії – монографія Я.А. Рудницького «Географічні назви Бойківщини» («Nazwy geograficzne Wojkowszczyzny» (1939)⁸⁶), яка особливо важлива для української ономастики. У ній дослідник аналізує топоніми в лексико-семантичному, структурному та історичному аспектах. Автор зазначає, що його робота має радше описовий характер, аніж етимологічний, основну увагу в ній зосереджено на лінгвістичному аналізі онімів, відображенню в них лексико-граматичних процесів. Джерелами дослідження слугували діалектологічні записи народних географічних термінів і топонімів різних класів у місцевому мовленні, результати анкетування, географічні та історичні карти, довідники, свідчення друкованих історичних пам'яток, починаючи від XIV ст. За словами Ярослава Антоновича, найточнішим матеріалом були діалектологічні записи, оскільки вони опиралися на інформацію мешканців цієї місцевості. Ґрунтуючись на денотатно-номінативній класифікації власних назв, Я.А. Рудницький виділяє три групи топонімів – гідроніми, ороніми та ойконіми – і здійснює детальний та глибокий аналіз кожної з них в аспекті семантики твірних основ топонімів, а в деяких випадках звертає увагу на структуру й словотвірні особливості. Дослідник поділяв топоніми незалежно від об'єкта номінації на чотири групи: 1) назви топографічні; 2) назви, що походять від назв місцевих;

⁸⁵Митнік Ірена. Львівський період наукової діяльності Вітольда Ташицького // Проблеми слов'янознавства. – 2012. – Вип. 61. – С. 50.

⁸⁶Rudnyckij J. Nazwy geograficzne Wojkowszczyzny. – Lwów, 1939. – 248 s.

3) назви, що походять від назв особових; 4) назви, що походять від назв племінних⁸⁷.

Перший (початковий) період становлення Львівської ономастичної школи має кілька характерних рис:

- сформувалося усвідомлене розуміння того, що власна назва є етномаркером; відповідно – збір, фіксація онімів належить до надважливих завдань національної науки;
- діахронний онімний матеріал – це той фундамент, на якому мають базуватися ономастичні студії, в іншому разі дослідження матимуть поверховий характер;
- популяризація ономастичних розвідок;
- практичний аспект вивчення антропонімів.

II. Академічний етап: друга половина XX – початок XXI ст.

Наступний період дуже продуктивний у становленні Львівської ономастичної школи. Це зумовлено тим, що цю галузь лінгвістики почали розпрацьовувати висококваліфіковані філологи на професійному рівні, а не принагідно. Вони знали дослідження своїх попередників, які фактично визначили напрями ономастичних студій та підходи до вивчення різних типів онімів. Львівські ономасти керувалися й настановами Міжнародної ономастичної комісії, Міжнародних з'їздів славістів, які визначили у слов'янській ономастиці одну з важливих і актуальних проблем – створення Загальнослов'янського ономастичного атласу (ЗОА). Славістика мала значний доробок щодо такого масштабного проекту, адже фактична робота велася з тридцятих років XX ст. Однак ідея створення ЗОА оформилася на IV Міжнародному з'їзді славістів у 1958 році. На засіданні Міжнародного комітету славістів 11–16 листопада 1960 році в Софії, основним завданням якого був розгляд і затвердження проекту проблематики

⁸⁷Танон Л.О. Внесок Ярослава-Богдана Рудницького у розвиток української топоніміки // Scientific Journal „ScienceRise”. Філологічні науки. – 2016. – №10/1(27). – С. 56.

і тематики V Міжнародного з'їзду славистів, визначено історичний напрям роботи в галузі ономастики: «Слов'янська ономастика як джерело історії слов'янських мов і народів». Це передбачало розв'язання чотирьох проблем: 1. Принципи укладання загальнослов'янського топонімічного атласу. 2. Загальнослов'янська топонімія та її хронологічний розподіл з урахуванням суспільного життя слов'ян. 3. Слов'янізація неслов'янської топонімії і запозичення неслов'янської топонімії в неслов'янських країнах. 4. Проблеми слов'янської наукової і народної ономастики⁸⁸. На II Міжнародній ономастичній конференції в Берліні та на V Міжнародному з'їзді славистів (1963, Софія) було оприлюднено завдання, структуру і методику підготовки ЗОА. Так, Л.Л. Гумецька зазначила, що основним завданням ЗОА «є виявлення структурних типів слов'янських топонімів і їх географії. Такий атлас наочно показав би спорідненість певних топонімічних типів у різних слов'янських мовах, шляхи поширення окремих типів, взаємовпливи слов'янських мов у галузі топонімії, а також продуктивність одних і занепад інших типів»⁸⁹. Думаю, що саме безпосередня участь представника Львівської ономастичної школи зумовила глибоке розуміння всіх тих завдань, які стояли перед ономастикою. Тому фактично всі львівські вчені так чи так були зорієнтовані на виконання задекларованих загальнослов'янських настанов.

Особливе місце серед львівських ономастів належить Ю.К. Редькові. Найважливіші праці Ю.К. Редька – це дослідження, присвячені структурі й походженню українських прізвищ. У монографії «Сучасні українські прізвища» (1966)⁹⁰ схарактеризовано семантику твірних основ українських прізвищ, їхні словотвірні і граматич-

ні особливості, а також географічний розподіл різних типів прізвищ на території України. «Довідник українських прізвищ» (1969)⁹¹ має практичну спрямованість. Основну його частину займає алфавітний словник-показчик прізвищ, написання, вимова або відмінювання яких може становити труднощі. Появі цього довідника передували статті Ю.К. Редька, у яких він висвітлював проблеми, пов'язані з вимовою та правописом українських прізвищ⁹². У 50–60-х роках минулого століття професор зосередився переважно на словотворі українських прізвищ, світ побачили такі його розвідки: «Словотворчі типи українських прізвищ, утворених від особових власних імен» (1959)⁹³, «Основні словотворчі типи сучасних українських прізвищ у порівнянні з іншими слов'янськими» (1958)⁹⁴, «Суфіксація як основний спосіб творення українських прізвищ іменникового типу» (1961)⁹⁵, «Сучасні українські прізвища прикметникового типу»

⁹¹Редько Ю.К. Довідник українських прізвищ. – К., 1969. – 255 с.

⁹²Редько Ю.К. Вимова і правопис прізвищ // Українська мова і література в школі. – 1964. – № 2. – С. 22–23; Редько Ю.К. Відмінювання, правопис і наголос українських прізвищ // Тези доп. Республ. наук. конф. з питань культури української мови. – К., 1963. – С. 70–75; Редько Ю.К. Відмінювання, правопис і наголос українських прізвищ // Про культуру мови: матеріали Республ. наук. конф. з питань культури української мови (11–15 лютого 1963 р.). – К., 1964. – С. 199–209; Редько Ю.К. До питання про відмінювання, правопис і наголос українських прізвищ // Доповіді та повідомлення Львівського держ. ун-ту. – Л., 1961. – Вип. 9. – Ч. 1. – С. 126–129.

⁹³Редько Ю.К. Словотворчі типи українських прізвищ, утворених від особових власних імен // Наукові записки Львівського пед. ін-ту, присв. IV Міжнар. з'їздові славистів: Серія філологічних наук. – Л., 1959. – Т. 12. – Ч. 2. – С. 26–41.

⁹⁴Редько Ю.К. Основні словотворчі типи сучасних українських прізвищ у порівнянні з іншими слов'янськими // Філологічний збірник Українського комітету славистів. – К., 1958. – С. 112–129.

⁹⁵Редько Ю.К. Суфіксація як основний спосіб творення українських прізвищ іменникового типу // Ювілейна наук. сесія, присв. 300-річчю Львівського ун-ту: тези доп. секцій філології, журналістики та педагогіки. – Л., 1961. – С. 36–38.

⁸⁸Цілуйко К.К. Українська топоніміка напередодні V Міжнародного з'їзду славистів // Питання топоніміки та ономастики: матеріали I Республ. наради з питань топоніміки та ономастики / відп. ред. К.К. Цілуйко. – К., 1962. – С. 10.

⁸⁹Славянська філологія. Отговори на в'їспросити за научната анкета по езикознание: матеріали за V Междунар. конгрес на славистите. – Софія, 1963. – Т. 1. – С. 347.

⁹⁰Редько Ю.К. Сучасні українські прізвища. – К., 1966. – 216 с.

(1962)⁹⁶, «Українські складні прізвища» (1963)⁹⁷; дослідник розглядав семантико-структурні типи українських прізвищ⁹⁸, тоді ж захистив докторську дисертацію⁹⁹. У цей період Ю.К. Редько працює над візуалізацією ареалів основних типів прізвищ на території України¹⁰⁰. Не оминув учений у своїх дослідженнях і питань взаємозв'язку ойконімії та антропонімії¹⁰¹.

У 1970-х роках Ю.К. Редько готував до видання фундаментальний «Словник сучасних українських прізвищ» (90 тисяч одиниць). Частково цю працю видало Наукове товариство імені Шевченка у 2007 році¹⁰².

⁹⁶Редько Ю.К. Сучасні українські прізвища прикметникового типу // Питання українського мовознавства. – Л., 1962. – Кн. 5. – С. 47–58.

⁹⁷Редько Ю.К. Українські складні прізвища // Вісник Львівського держ. ун-ту : Серія філологічна. – Л., 1963. – № 1. – С. 99–103.

⁹⁸Редько Ю.К. Назва професії як основа виникнення частини українських родових прізвищ // Дослідження і матеріали з української мови : зб. ст. / відп. ред. І.П. Крип'якевич. – К., 1959. – Т. 1. – С. 127–136; Редько Ю.К. Семантико-структурні типи українських прізвищ // Тези доп. XXXIX наук. конф. Львівського держ. ун-ту. – Л., 1965. – С. 54–55; Редько Ю.К. Українські відіменні прізвища // Звітно-наук. конф. Львівського пед. ін-ту, присв. підсумкам виконання плану наук.-досл. роботи за 1954 р. Серія лінгвістична: тези доп. – Л., 1955. – С. 12–14.

⁹⁹Редько Ю.К. Современные украинские фамилии (происхождение, словообразование, территориальное распространение): автореф. дисс. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.02 «Языки народов СССР (украинский язык)». – К., 1969. – 32 с.

¹⁰⁰Редько Ю.К. Географія основних типів українських прізвищ на території УРСР // Питання ономастики: матеріали II Республ. наради з питань ономастики / відп. ред. К.К. Цілуйко. – К., 1965. – С. 77–84; Редько Ю.К. Наші прізвища на карті України // Знання та праця. – 1965. – № 7. – С. 16–17.

¹⁰¹Редько Ю.К. Взаємозв'язок між українськими прізвищами і топонімічними назвами // Питання слов'янського мовознавства. – Л., 1958. – Кн. 5. – С. 227–239; Редько Ю.К. Украинские топонимы, образованные от личных собственных имен // Докл. и сообщ. Львов. отдела Географ. общ. УССР за 1965 г. – Львов, 1967. – С. 145–149.

¹⁰²Редько Ю.К. Словник сучасних українських прізвищ: у 2 т. – Т. 1. – Л., 2007. – 720 с.; Т. 2. – Л., 2007. – 1438 с.

Львівська дослідниця-ономаст О.Ф. Ріпецька, як германіст і учениця видатних учених Є. Куриловича та І.С. Свенціцького, студіює слов'янську топонімію з німецькомовних територій між Одером і Віслою. «Ця тема, за висловом професора Лоя (Прибалтика), була «густим лісом». Але молода дослідниця вибрала шлях справжньої глибокої науки, шукаючи наполегливо в цьому «густому лісі» стежину до світла»¹⁰³. У 1954 році О.Ф. Ріпецька захистила кандидатську дисертацію¹⁰⁴. Львівська учена розробила методологію опрацювання слов'янської онімії в німецькомовному контексті, цьому присвячено кілька її статей¹⁰⁵.

Уся наукова діяльність Ольги Феодосіївни була скерована на дослідження німецької топонімії слов'янського походження¹⁰⁶. У 1988 році О.Ф. Ріпецька блискуче захисти-

¹⁰³Комарницька Т.М. Ольга Феодосіївна Ріпецька // Повідомлення Української ономастичної комісії. Нова серія / відп. ред. В.В. Німчук. – К.; Луцьк, 2012. – Вип. 1 (16). – С. 101.

¹⁰⁴Ріпецькая О.Ф. Славянская топонимика между Одером и Вислой в немецком языке (XII–XVIII вв.): автореф. дисс. ... канд. филол. наук. – Львов, 1954. – 16 с.

¹⁰⁵Ріпецька О.Ф. До питання про методологію топоніміки як науки // Питання топоніміки та ономастики: матеріали I Республ. наради з питань топоніміки та ономастики / відп. ред. К.К. Цілуйко. – К., 1962. – С. 211–213.

¹⁰⁶Ріпецька О.Ф. Морфолого-словотворча адаптація субстратних топонімів // Тези доп. XXXIX наук. конф., присв. підсумкам наук.-досл. роботи Львівського ун-ту за 1964 р.: Філологія, журналістика. – Л., 1965. – С. 72; Ріпецька О.Ф. Особливості морфосемантичної структури ойконімів НДР // Іноземна філологія. – 1974. – Вип. 33. – С. 46–51; Ріпецька О.Ф. Принципи класифікації німецької топонімії слов'янського походження // Тези II Республ. ономастичної наради. – К., 1962. – С. 65–67; Ріпецька О.Ф. Принципи переоформлення слов'янських топонімів у німецькій мові // Тези доп. VI укр. славіст. конф. (13–18 жовтня 1964 р.). – Чернівці, 1964. – С. 55–56. Ріпецька О.Ф. Слов'янські елементи в топоніміці Мекленбургу // Слов'янське мовознавство: зб. ст. / гол. ред. Л.А. Булаховський. – К., 1962. – Т. 4. – С. 239–249; Ripecka O. Klassifikationsprinzipien der deutschen Toponyme slawischen Herkunft // Onomastica Slavogermanica. – 1965. – № I. – S. 23–28; Ripecka O. Zur semantischen Struktur der slawisch-deutschen Ortsnamen // Onomastica Slavogermanica. – 1967. – № III. – S. 145–152.

ла докторську дисертацію на тему «Формальна та змістова структура топонімів (на матеріалі ойконімії НДР)»¹⁰⁷. Дослідниця цікавилась і проблемами українського правопису, зокрема стандартизацією німецькомовних онімів¹⁰⁸.

Професор І.І. Ковалик своє перше ономастичне дослідження присвятив фактично зовсім новому напрямку – художній ономастиці («Стефаникове назовництво: Метода й техніка назовництва в творах Стефаника» (1939)¹⁰⁹). Про функціонування онімів у художніх текстах інтенсивно почали писати лише у 80-х роках минулого століття.

Ономастичну спадщину професора І.І. Ковалика розглядаємо в таких аспектах:

1) теоретична ономастика. І.І. Ковалик у кількох статтях торкнувся проблем, пов'язаних із функціонуванням оніма у сфері мови і мовлення¹¹⁰, розглядав основні ознаки власних і загальних назв¹¹¹ та висловлював свої міркування щодо семантики власної назви¹¹²;

2) словотвір онімів. Надзвичайно цінною є стаття І.І. Ковалика про ономастизацію, трансономастизацію і деономасти-

зацію¹¹³, у якій він характеризує ці способи творення онімів. У кількох працях професор розглядає словотвір конкретних типів назв¹¹⁴, окремі з них подає на загальнослов'янському тлі¹¹⁵;

3) ономастична термінологія. Професор І.І. Ковалик доклав зусиль і до впорядкування та систематизації української ономастичної термінології¹¹⁶;

4) відмінювання та наголошування онімів. В українській ономастиці дотепер немає вагомої праці, у якій би було розв'язано проблему наголосу та відмінкової парадигми онімів. Ці питання актуалізував професор І.І. Ковалик іще в 70–80-х роках минулого століття на фактичному матеріалі народних прізвиськ¹¹⁷.

¹⁰⁷Комарницька Т. М. Там само. – С. 103.

¹⁰⁸Ріпецька О.Ф. До проблеми стандартизації правопису німецькомовних краєзнавчих назв, імен та прізвищ // Український правопис: так чи ні: обговорення нової редакції «Українського правопису» / упоряд. О.О. Тараненко. – К., 1997. – С. 142–146.

¹⁰⁹Ковалик І.І. Стефаникове назовництво: метода й техніка назовництва в творах Стефаника // Рідна мова. – 1939. – Ч. 3 (75). – С. 131–136.

¹¹⁰Ковалик І.І. Топоними и гидроними в сфере языка и речи // Тезисы докл. и сообщ. конф. по топонимике северо-западной зоны СССР. – Рига, 1966. – С. 44–47; Ковалик І.І. Про інформацію власних назв у сфері мови і мовлення // Питання ономастики Південної України: доп. та повід. V Республ. ономастичної конф. (Миколаїв, травень 1974 р.). – К., 1974. – С. 3–8.

¹¹¹Ковалик І.І. Про власні і загальні назви в українській мові // Мовознавство. – 1977. – № 2. – С. 11–18.

¹¹²Ковалик І.І. Смысловая структура собственных имён // Ономастика Поволжья: материалы I-й конф. по ономастике. – Ульяновск, 1969. – С. 258–262.

¹¹³Ковалик І.І. Про ономастизацію, трансономастизацію і деономастизацію // Тези доп. IV Республ. ономастичної конф. – К., 1969. – С. 3–5.

¹¹⁴Ковалик І.І. Словотворча будова української топоніміки (назви населених пунктів із суфіксом *-иц-я, -ниц-я*) // Питання українського мовознавства. – Л., 1960. – Кн. 4. – С. 137–143; Ковалик І.І. Словотвір особових імен в українській мові (здрібно-пестливі утворення) // Територіальні діалекти і власні назви / відп. ред. К.К. Цілуйко. – К., 1965. – С. 216–224; Ковалик І.І. Типологія системи словотвору прізвиськ жителів села Млинів Жешівської області ПНР // Повідомлення Української ономастичної комісії / відп. ред. К.К. Цілуйко. – К., 1967. – Вип. 4. – С. 15–30; Ковалик І.І. Українські топоніми з суфіксами *-иц-я, -ниц-я* // Тези доп. і вист. I Республ. топонімічної наради. – К., 1959. – С. 30–35.

¹¹⁵Ковалик І.І. Українські топоніми з суфіксами *-ище, -нище, -лищ-е, -бищ-е, -овищ-е, -ис(ь)к-о, -овис(ь)ко* на загальнослов'янському фоні // Вісник Львівського ун-ту: Серія філологічна. – Л., 1970. – Вип. 7. – С. 15–20.

¹¹⁶Ковалик І.І. До упорядкування українських ономастичних термінів // Повідомлення Української ономастичної комісії / відп. ред. К.К. Цілуйко. – К., 1976. – Вип. 14. – С. 20–27; Ковалик І.І. Про систематизацію українських ономастичних термінів // Українське мовознавство: міжвідомчий наук. зб. – К., 1970. – № 8. – С. 88–95.

¹¹⁷Ковалик І.І. Система відмінювання українських народних прізвиськ // Тези доп. XIV Республ. діалектологічної наради. – К., 1977. – С. 58–60; Ковалик І.І. Система наголосу в українських народних прізвиськах жінок // Структура і розвиток українських говорів на сучасному етапі: тези доп. і повід. XV Республ. діалектологічної наради. – Житомир, 1983. – С. 122–124.

Великою заслугою вченого є й те, що він намагався заповнити прогалини в українській науці, тому й визначив ономастичне майбутнє своїх аспірантів: Є.М. Черняхівської та Д.Г. Бучка. Наголошую й на тому, що під керівництвом професора під час діалектологічних експедицій члени кафедри і студенти записували мікротопонімний матеріал.

Дослідження топонімії / ойконімії здебільшого проводять за формантним чи регіональним принципом. Дисертація ще одного представника Львівської ономастичної школи Є.М. Посацької-Черняхівської «Топонімія Львівщини» – яскравий приклад регіонального ономастичного дослідження. У 1966 році вона блискуче її захищає¹¹⁸. Робота привертає увагу зібраним матеріалом (близько 3500 назв). Це були назви, засвідчені в історичних джерелах і на сучасному етапі, зафіксовані під час польових досліджень і на різноманітних топографічних та адміністративних картах, обстежено понад 580 населених пунктів Львівської області.

Цьому передували численні статті, у яких дослідниця розглядала такі проблеми:

- 1) словотвірну структуру ойконімів¹¹⁹;
- 2) семантичне наповнення твірних основ топонімів¹²⁰;

¹¹⁸Черняховская Е.М. Топонимия Львовщины: автореф. дисс. ... канд. филол. наук: спец. 10.02.02 «Языки народов СССР (украинский язык)». – Львов, 1966. – 20 с.

¹¹⁹Черняхівська Є.М. Питання словотвірної будови топонімичних назв на Львівщині // Тези доп. і вист. І Республ. топонімичної наради. – К., 1959. – С. 36–41; Черняхівська Є.М. Складні топонімичні назви (синтаксико-морфологічний і лексико-синтаксичний способи словотворення у топонімії) // Питання українського мовознавства. – Л., 1962. – № 5. – С. 141–149; Черняхівська Є.М. Словотворча структура топонімичних назв Львівщини // Питання українського мовознавства. – Л., 1960. – Кн. 4. – С. 144–149; Черняхівська Є.М. Топонімичні назви Львівщини, утворені семантичним способом // Ювілейна наук. сесія, присв. 300-річчю Львівського ун-ту: тези доп. секції філології, журналістики та педагогіки. – Л., 1961. – С. 44–46.

¹²⁰Посацька-Черняхівська Є.М. Географічні назви, пов'язані з іменем людей, їх прізвищами і прізвищами (із спостережень над топонімією Львівщини) // Мовознавство. – 1957. – Т. 14. – С. 23–28; Посацька-Черняхівська Є.М. Топонімичні ландшафтні назви Львівської області // Питання українського мовознавства. – Л., 1958. – Кн. 3. – С. 164–169.

- 3) взаємовпливи ойконімії та гідронімії¹²¹;
- 4) картографування онімів¹²²;
- 5) принципи укладання словника топонімів¹²³.

Значний внесок у слов'янську, зокрема українську, ономастику зробила Л.Л. Гумецька. У її доробку майже двадцять праць, присвячених ономастичним проблемам¹²⁴. Ви-

¹²¹Черняхівская Е.М. Взаимоотношения между названиями населенных мест и гидронимами // Докл. и сообщ. Львов. отделения Географ. общ. УССР за 1964 г. – Львов, 1965. – С. 82–84; Черняхівська Є.М. Питання гідронімо-топонімичної омонімії // Тези III Республ. ономастичної (гідронімичної) конф. – К., 1965. – С. 91–95; Черняховская Е.М. О принципах словообразовательного анализа топонимов и гидронимов // Тезисы докл. и сообщ. конф. по топонимике северо-западной зоны СССР. – Рига, 1966. – С. 53–55.

¹²²Черняхівська Є.М. Принципи картографування топоніміки (на матеріалі Львівщини) // Тези II Республ. ономастичної наради. – К., 1962. – С. 75–78; Посацька-Черняхівська Є.М. Спроби картографування топонімії Львівщини // Ономастика: Республ. міжвідомчий зб. / відп. ред. К.К. Цілуйко. – К., 1966. – С. 37–43.

¹²³Черняхівська Є.М. Принципи укладання топонімичного словника Львівщини // Тези доп. XXXX наук. конф., присв. підсумкам наук.-досл. роботи Львівського ун-ту за 1965 р. Філологія, журналістика. – Л., 1966. – С. 25–26.

¹²⁴Гумецька Л.Л. Жіночі особові назви в українській актовій мові XIV–XV ст. // Наукові записки Інституту суспільних наук Львівського філіалу АН УРСР: Дослідження з мови та літератури. – Л., 1954. – Т. III. – С. 116–122; Гумецька Л.Л. З приводу імені Гостята в новгородській берестяній грамоті № 9 // Тези II Республ. ономастичної наради. – К., 1962. – С. 165–166; Гумецька Л.Л. Нарис словотвірної системи української актовій мові XIV–XV ст. – К., 1958. – 298 с.; Гумецька Л.Л. Нариси з історії української мови. Словотворча будова чоловічих особових назв в українській актовій мові XIV–XV ст. // Мовознавство. – 1952. – Т. X. – С. 98–119; Гумецька Л.Л. Народні форми хрещених імен в українській мові XIV–XV ст. // Українська історична та діалектна лексика / відп. ред. Л.М. Полюга. – К., 1985. – С. 113–116; Гумецька Л.Л. Топографічні назви української актовій мові XIV–XV ст. // Наукові записки Інституту суспільних наук АН УРСР: Дослідження з мови та літератури. – Л., 1957. – Т. 4. – С. 83–91; Гумецька Л.Л. Топоніміка в українській актовій мові XIV–XV ст. (лексико-семантичні типи і словотворча будова) // Мовознавство. – 1957. – Т. XIV. – С. 10–22.

користавши досягнення українських і зарубіжних учених, професор Л.Л. Гумецька не лише аналізує лексико-семантичні особливості власних назв, але й робить цікаві та оригінальні теоретичні узагальнення. Важливою є думка про те, що в антропонімії ономастичний суфікс *-к-о* внаслідок своєї продуктивності позбавлений первісного експресивного значення, як і низка інших суфіксальних морфем із *-к-*, серед яких суфікси *-х-*, *-ш-* та їхні похідні, стає нейтральним структурним формантом. Подібна картина, на думку Л.Л. Гумецької, і в топонімії. Колишні патронімічні суфікси внаслідок своєї продуктивності серед географічних назв у період другої половини XIV і першої половини XV ст. скам'яніли і перетворилися на топонімічні форманти, позбавлені реального значення¹²⁵.

У своїх працях Л.Л. Гумецька аналізує і власні назви іншомовного походження, що засвідчені в пам'ятках, написаних староукраїнською мовою: «Литовские имена с компонентом *-товтъ / -толтъ* в украинских грамотах XIV–XV вв.» (1963)¹²⁶, «Особові назви литовського походження в українських грамотах XIV–XV ст.» (1964)¹²⁷. У цих статтях детально описано засвоєння литовських власних назв староукраїнською мовою, зумовлене фонетичними і морфологічними законами¹²⁸. Л.Л. Гумецьку

¹²⁵Керста Р.Й. Питання ономастики в науковій спадщині Л. Гумецької // Українська історична та діалектна лексика / відп. ред. Л.М. Полюга. – К., 1995. – С. 27.

¹²⁶Гумецька Л.Л. Литовские имена с компонентом *-товтъ / -толтъ* в украинских грамотах XIV–XV вв. // Вопросы теории и истории языка: сб. в честь проф. Б.А. Ларина / отв. ред. Ю.С. Маслов. – Ленинград, 1963. – С. 84–87.

¹²⁷Гумецька Л.Л. Особові назви литовського походження в українських грамотах XIV–XV вв. // Дослідження і матеріали з української мови: зб. наук. пр. / відп. ред. І. Крип'якевич. – К., 1964. – Т. 6. – С. 121–132.

¹²⁸Гумецька Л.Л. Деякі особливості топонімії молдавських грамот XIV–XV ст. // *Slavia orientalis*. – 1968. – № 3. – С. 311–314; Гумецька Л.Л. Описові топоніми в молдавських грамотах XIV–XV ст. // Питання історії української мови / відп. ред. Л.Л. Гумецька. – К., 1970. – С. 96–101.

цікавив і сучасний стан розвитку української топонімії¹²⁹, вона часто виступала проти шкідливого та необдуманого перейменування населених пунктів. Важливим є те, що з її ініціативи в реєстр «Словника староукраїнської мови XIV–XV століть» були введені оніми.

Л.Л. Гумецька була науковим керівником О.А. Купчинського та Р.Й. Керсти, які захистили кандидатські дисертації в галузі ономастики.

О.А. Купчинський, як учень історика І.П. Крип'якевича та мовознавця Л.Л. Гумецької, поєднав у своїх ономастичних студіях два аспекти: історичний та філологічний. Предметом його зацікавлення були архаїчні типи ойконімів на **-jъ*¹³⁰ та **-itji*¹³¹. У 1974 році він захистив кандидатську дисертацію на тему: «Українські географічні назви на *-ичі* XIV–XX ст.»¹³², у якій виклав історію виникнення цього типу назв, проаналі-

¹²⁹Гумецька Л.Л. Сучасні тенденції у творенні назв українських населених пунктів // Українська мова і література в школі. – 1966. – № 4. – С. 24–28.

¹³⁰Купчинський О.А. Двочленні географічні назви України на *-jъ* (матеріали до українського топонімічного словника) // Питання історії української мови / відп. ред. Л.Л. Гумецька. – К., 1970. – С. 101–129; Купчинський О.А. Статистика та географія двочлених відприсвійних географічних назв України на *-jъ* // Історичні джерела та їх використання: зб. ст. / відп. ред. І.Л. Бутич. – К., 1969. – Вип. 4. – С. 217–236.

¹³¹Купчинський О.А. Давні східнослов'янські композитні імена, мотивовані ойконімами на *-itji* // З історії української лексикології / відп. ред. Д.Г. Гринчишин. – К., 1980. – С. 213–248; Купчинський О.А. До питання складання словника географічних назв України (матеріали словника двочлених патронімічних назв на *-ичі*) // Історичні джерела та їх використання: зб. ст. / відп. ред. І.Л. Бутич. – К., 1971. – Вип. 6. – С. 100–123; Купчинський О.А. Реконструкція східнослов'янських композитних імен на базі твірних основ ойконімів на *-itji* // Проблеми дослідження діалектної лексики і фразеології української мови: тези доп. Республ. наук. конф. – Ужгород, 1978. – С. 117–119.

¹³²Купчинський О.А. Украинские географические названия на *-ичі* XIV–XX вв. (история возникновения, семантико-структурный анализ, статистика и география): автореф. дисс. ... канд. филол. наук. – Одесса, 1974. – 33 с.

зував їхню структуру, семантичне наповнення твірних основ ойконімів на *-ичі* та схарактеризував їх стратиграфічно. Оскільки О.А. Купчинського завжди цікавила історична географія, то його ономастичні студії були скеровані саме в це русло. Результатом роботи були статті, у яких дослідник на основі ойконімного матеріалу робить висновки щодо етно-та глотогенезу¹³³. Важливим етапом у науковому ономастичному доробку О.А. Купчинського є монографія «Найдавніші слов'янські топоніми України як джерело історико-географічних досліджень. Географічні назви на *-ич-і*» (1981)¹³⁴, яка засвідчила, що на базі онімного матеріалу можна розв'язувати проблеми історичної географії раннях слов'ян. Аналіз суспільно-історичних умов виникнення й територіального поширення ойконімів на *-ич-і* порівняно зі свідченнями писемних джерел і археології уможливило висвітлення питання розселення східних слов'ян.

Р.Й. Керста, як учениця видатного ономаста Л.Л. Гумецької, працюючи над укладанням історичних словників української мови, зацікавилася антропонімією, яка репрезентована в пам'ятках. «Дослідниця переконала своїх колег-укладачів словника у необхідності і до реєстру «Словника української мови XVI – першої половини XVII ст.» включати онімний матеріал, оскільки він значно доповнює апелятивну лексику названого періоду, почерпнуту з опрацьованих писемних джерел»¹³⁵.

¹³³Купчинский О.А. Древнейшие славянские топонимические типы и некоторые вопросы расселения восточных славян // Славянские древности: Этногенез. Материальная культура древней Руси: сб. науч. тр. / отв. ред. В.Д. Королюк. – К., 1980. – С. 45–72; Купчинский О.А. Статистика и стратиграфия восточнославянских топонимов на *-ичи* и некоторые вопросы исторической географии заселения (на материале УССР) // Топонимика на службе географии / ред. О.Д. Проходцев. – М., 1979. – С. 89–103.

¹³⁴Купчинський О.А. Найдавніші слов'янські топоніми України як джерело історико-географічних досліджень. Географічні назви на *-ич-і*. – К., 1981. – 251 с.

¹³⁵Керста Розалія. Бібліографічний покажчик / укл. О. Кровицька; передм. Д. Бучко. – Л., 2005. – С. 7.

Дослідниця багато уваги приділяла вивченню різних способів іменувань особи в історичних пам'ятках¹³⁶, однак широкому колу українських і слов'янських ономастів вона відома передусім як автор монографії «Українська антропонімія XVI ст. Чоловічі іменування» (1984)¹³⁷. У цій праці проаналізовано способи і засоби ідентифікації особи в історичних документах XVI ст., ґрунтовно досліджено чоловічі християнські імена та їхні варіанти.

Учена гідно продовжувала і примножувала традиції ономастичної школи. Об'єктом її дослідження був широкий спектр питань з української ономастики: канонічні та народні форми чоловічих імен у пам'ятках XVI ст., історія формування українських чоловічих особових назв, словотвірні особливості цих структур, типи найменування чоловіків у писемних пам'ятках означеного періоду тощо. Важливе значення має новаторський підхід Р.Й. Керсти до оцінювання антропонімів як джерела історичної лексикології та лексикографії¹³⁸, вона

¹³⁶Керста Р.Й. Типы наименований мужчин в памятниках украинского языка XVI в. // Антропонимика / ред. В.А. Никонов, А.В. Суперанская. – М., 1970. – С. 258–262; Керста Р.Й. Описове визначення особи у пам'ятках української мови XVI ст. // Повідомлення Української ономастичної комісії / відп. ред. К.К. Цілуйко. – К., 1975. – Вип. 13. – С. 24–28; Керста Р.Й. Особові назви, утворені від загальних назв, на означення професії, роду заняття (на матеріалі пам'яток української мови XVI ст.) // Питання історії української мови / відп. ред. Л.Л. Гумецька. – К., 1970. – С. 141–158; Керста Р.Й. Українські чоловічі особові назви у XVI ст. // Тези доп. XX–XIX наук. конф., присв. підсумкам наук.-досл. роботи Львівського ун-ту за 1964 р. Філологія, журналістика. – Л., 1965. – С. 64–65.

¹³⁷Керста Р.Й. Українська антропонімія XVI ст. Чоловічі найменування. – К., 1984. – 152 с.

¹³⁸Керста Р.Й. Антропонимы как источник исследования бытовой лексики староукраинского языка // Актуальные проблемы исторической лексикологии восточнославянских языков: тезисы докл. и сообщ. Всесоюзной науч. конф. – Днепропетровск; К., 1975. – С. 134–135; Керста Р.Й. Украинская антропонимия XVI–XVII вв. как источник ономастической лексикографии // XV Internationaler Kongress für Namenforschung (13–17 August 1984): Resümees der Vortage und Mitteilungen. – Leipzig, 1984. – S. 89; Керста Р.Й. Антропоніми – основа вивчення лексики, що характеризує особисті властивості людини // З історії української лексикології / відп. ред. Д.Г. Гринчишин. – К., 1980. – С. 200–212.

грунтовно висвітлила місце ономастики у творчому доробку І.Я. Франка, І.І. Огієнка, Л.Л. Гумецької, І.І. Ковалика¹³⁹, також у картотеці «Словника української мови XVI – першої половини XVII ст.»¹⁴⁰. Р.Й. Керста досліджувала й топонімію своєї рідної Брідщини, а також Вінниччини, Чернігівщини, Гуцульщини¹⁴¹, цікавилася й історичною мікротопонімією¹⁴².

Особливе місце в ономастиці належить професорові М.Л. Худашеві. Його ономастичний доробок ґрунтовний і різноаспектний:

¹³⁹Керста Р.Й. Ономастична спадщина І. Огієнка // Іван Огієнко (Незабутні імена української науки): тези доп. Всеукраїнської наук. конф., присв. 110-річчю від дня народження проф. І. Огієнка (Львів, 26–27 травня 1992 р.). – Л., 1992. – С. 93–96; Керста Р.Й. Питання ономастики в науковій спадщині Л. Гумецької // Українська історична та діалектна лексика / відп. ред. Л.М. Полюга. – К., 1995. – С. 26–34; Керста Р.Й. Питання ономастичного словотвору у працях проф. Ковалика // Актуальні проблеми словотвору української мови: Матеріали наук. читань, присв. пам'яті проф. Івана Ковалика. – Тернопіль, 1993. – С. 155–157.

¹⁴⁰Керста Р.Й. Гидронимия в картотеке «Словаря украинского языка XVI – первой половины XVII века» // Актуальные проблемы исторической лексикологии и лексикографии восточнославянских языков: тезисы докл. II Всесоюзной научн. конф. – Днепропетровск, 1988. – Ч. II. – С. 55–57; Керста Р.Й. Ономастика в картотеці «Словника української мови XVI – першої половини XVII ст.» // Українська історична та діалектна лексика / відп. ред. Л.М. Полюга. – К., 1985. – С. 116–124.

¹⁴¹Керста Р.Й. З історичної ономастики Вінниччини // Тези доп. VIII Вінницької обл. історико-краєзнавчої конф. – Вінниця, 1989. – С. 26–27; Керста Р.Й. З історичної ономастики Чернігівщини // Тези доп. II Чернігівської обл. наук. конф. з історичного краєзнавства (Чернігів, грудень 1988 р.). – Чернігів; Ніжин, 1988. – Вип. 1. – С. 92–93; Керста Р.Й. Не Бродівщина, а Брідщина, не бродівський, а брідський // Гомін Брідщини. – 1993. – 30 квітня; Керста Р.Й. Про власні назви Гуцульщини // Гуцульщина: перспективи її соціально-економічного і духовного розвитку в незалежній Україні: матеріали наук. конф. Першого світового конгресу гуцулів (Івано-Франківськ, 17–18 серпня 1993 р.). – Івано-Франківськ, 1994. – С. 112–114.

¹⁴²Керста Р.Й. Украинская микротопонимия XVI–XVII вв. // XVII-th International congress of onomastic sciences Abstracts. – Helsinki, 1990. – S. 178.

1) учений узагальнив надбання української антропоніміки. У праці «З історії української антропонімії» (1977 р.)¹⁴³ він проаналізував стан вивчення української історичної антропонімії, розглянув історію формування і становлення українських прізвищевих назв, розкрив специфіку предмета та методів дослідження, показав науково-дослідне значення історичної антропонімії для інших галузей науки. Саме в цій праці М.Л. Худаш обґрунтував специфіку ідентифікації особи в Україні, впровадив у науковий обіг термін *прізвищева назва*, простежив еволюцію інших ономастичних термінів (власне ім'я, назва по батькові, прізвище, прізвисько). Цим проблемам присвячені й статті вченого¹⁴⁴,

2) М.Л. Худаш опрацював історичну антропонімію, зокрема складні особові назви. Це було перше системне дослідження власних імен українців, він проаналізував питомі й запозичені антропоніми, особливу увагу звертаючи на історичні, етнографічні передумови їх появи та специфіку побутування цих імен¹⁴⁵;

¹⁴³Худаш М.Л. З історії української антропонімії. – К., 1977. – 235 с.

¹⁴⁴Худаш М.Л. Антропонімія та її наукове значення // Матеріали звітної наук. сесії Інституту суспільних наук АН УРСР за 1971 р. – К., 1971. – С. 128–130; Худаш М.Л. З історії формування і становлення українських прізвищ // Мовознавство. – 1969. – № 2. – С. 37–46.

¹⁴⁵Худаш М.Л. Из спостережень над українськими козацькими особовими назвами-композиціями середини XVII ст. // Ономастика: республ. міжвідомчий зб. / відп. ред. К.К. Цілуйко. – К., 1966. – С. 136–145; Худаш М.Л. Складні українські особові назви XVII ст. (на матеріалі реєстру запорізького війська Богдана Хмельницького, складеного після Зборівського договору 1649 р.) // Питання історії української мови / відп. ред. Л.Л. Гумецька. – К., 1970. – С. 158–175; Худаш М.Л. Українські козацькі особові назви (композиції і словосполучення) середини XVII ст. (на матеріалі реєстрів запорізького війська Богдана Хмельницького, складених після Зборівського договору 1649 р.) // Дослідження і матеріали з української мови: зб. наук. пр. / відп. ред. І. Крип'якевич. – К., 1964. – Т. 6. – С. 146–157; Худаш М.Л. Явище звукового збігу давніх слов'янських відкомпозитних скорочених особових власних імен або їх основ із загальноживаними словами // Мовознавство. – 1990. – № 6. – С. 36–40.

3) значну кількість праць М.Л. Худаш присвятив етнімії¹⁴⁶;

4) особливо важливий аспект ономастичних студій М.Л. Худаша – це спеціальна методика дослідження ойконімії через відантропонімний етимон. Зв'язок антропоніма з географічною назвою очевидний, що доведено монографіями професора¹⁴⁷. Варто наголосити, що весь фактичний діахронний матеріал, представлений у монографіях ученого, базується на історичних джерелах. Четверта книга із цієї серії («Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (відапелятивні утворення)» (2006)¹⁴⁸) репрезентує

¹⁴⁶Худаш М.Л. До етимології етнімії серби // В просторстві філології / Ред. кол. Л.П. Борисова, М.М. Гиршман, В.А. Горпинич и др. – Донецьк, 2002. – С. 141–151; Худаш М.Л. До етимології слов'янського історичного етнімії будини // Актуальні питання антропоніміки: зб. матеріалів наук. читань пам'яті Юліана Редька. – К., 2005. – С. 230–236; Худаш М.Л. До питання походження назви гуцули // Мовознавство. – 1984. – № 5. – С. 57–62; Худаш М.Л. З приводу слов'янських ойконімів та етнімії на *-itji, розцінюваних як непатронімічні або псевдопатронімічні // Мовознавство. – 1987. – № 6. – С. 32–41; Худаш М.Л., Абашина В.М. Давньоруські племінні етнімії в зв'язку з іншими слов'янськими (до критеріїв етимологізації слов'янських етнімії) // Лексика української мови в її зв'язках з сусідніми слов'янськими і неслов'янськими мовами: тези доп. наук. конф. Ужгородського держ. ун-ту. – Ужгород, 1982. – С. 27–28; Худаш М.Л. Питання походження етнімії лемки // Мовознавство. – 1985. – № 6. – С. 45–52; Худаш М.Л. Проблема походження назви бойки // Бойківщина: історико-етнографічне дослідження / відп. ред. Ю.Г. Гошко. – К., 1983. – С. 38–44; Худаш М.Л. Про походження давньоруських етнімії дреговичі й угличі // Мовознавство. – 1981. – № 5. – С. 52–58.

¹⁴⁷Худаш М.Л., Демчук М.О. Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімні утворення). – К., 1991. – 267 с.; Худаш М.Л. Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (утворення від відапелятивних антропонімів). – Л., 2004. – 534 с.; Худаш М.Л. Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (утворення від слов'янських автохтонних відкомпонентних скорочених особових власних імен). – К., 1995. – 362 с.

¹⁴⁸Худаш М.Л. Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (відапелятивні утворення). – Л., 2006. – 451 с.

відапелятивну ойконімію Карпатського та Прикарпатського регіону. Ці монографії є значним внеском у дослідження глото- та етногенезу слов'ян, адже у твірних основах ойконімів закладені етнокоди, на яких неодноразово дослідник наголошує;

5) новаторське дослідження імен давньоруських і спільнослов'янських язичницьких божеств у контексті їхніх релігійно-міфологічних функцій («Походження імен та релігійно-міфологічні функції давньоруських і спільнослов'янських язичницьких божеств» (2012)¹⁴⁹). Ця монографія справді новаторсько-революційна, бо в ній автор докорінно переглянув відомі погляди вчених на походження теонімів.

Серед послідовників та учнів М.Л. Худаша, найвідоміших дослідників української антропонімії, чільне місце посідають іще троє львівських науковців, які у 70–80-х роках захистили дисертації з історичної антропонімії: М.О. Демчук «Слов'янські автохтонні власні особові імена у їхніх функціональних проявах в українській антропонімії XIV–XVII ст.» (1985)¹⁵⁰, М.І. Сенів «Українська антропонімія XIV–XVIII ст.» (1986)¹⁵¹ та Р.І. Остах «Українська антропонімія першої половини XVII ст. Чоловічі особові імена (на матеріалі Реєстру Запорозького Війська 1649 р.)» (1986)¹⁵².

Особливе місце у Львівській ономастичній школі належить Р.І. Остахеві, який на основі оригіналу Реєстру Війська Запорозького 1649 року уклав надзвичайно об'ємний реєстр чоловічих особових імен (понад 40 тисяч). У його

¹⁴⁹Худаш М.Л. Походження імен та релігійно-міфологічні функції давньоруських і спільнослов'янських язичницьких божеств. – Л., 2012. – 1060 с.

¹⁵⁰Демчук М.А. Славянские автохтонные личные собственные имена в их функциональных проявлениях в украинской антропонимии XIV–XVII вв.: автореф. дисс. ... канд. филол. наук. – Ужгород, 1985. – 24 с.

¹⁵¹Сенів М.И. Украинская антропонимия XIV–XVIII вв. (женские именования): автореф. дисс. ... канд. филол. наук. – Ужгород, 1986. – 16 с.

¹⁵²Остах Р.И. Украинская антропонимия первой половины XVII века. Мужские личные имена (на материале Реестра Запорозького Войска 1649 г.): автореф. дисс. ... канд. филол. наук. – Ужгород, 1986. – 16 с.

кандидатській дисертації та чисельних публікаціях досліджено словотворчі суфікси в цих іменах¹⁵³, способи їх творення¹⁵⁴, їхнє походження¹⁵⁵. Особливо цінними є наукові розвідки вченого щодо аналізу антропонімів Реєстру Війська Запорозького, він опрацював весь іменник цієї історичної пам'ятки, простудіював християнські та автохтонні слов'янські імена¹⁵⁶.

¹⁵³*Осташ Р.І.* Власні особові імена з однофонемними суфіксами в українській антропонімії середини XVII століття // *Linguistica slavica*. Ювілейний зб. на пошану Ірини Михайлівни Железняк / відп. ред. В.П. Шульгач. – К., 2002. – С. 104–115; *Осташ Р.І.* Суфікс -к-о в козацькій антропонімії першої половини XVII ст.: лінгвогеографічний погляд // *Діалектологічні студії*. 1: Мова в часі і просторі / відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. – Л., 2003. – С. 84–110.

¹⁵⁴*Осташ Р.І.* Власні особові імена у функції прізвищевих назв // *Українська лексика в історичному та ареальному аспектах* / відп. ред. Р.І. Керста. – К., 1991. – С. 155–163; *Осташ Р.І.* До питання про онімізацію апелятивів при виникненні ойконімів у XVI–XVII ст. // *Наукові записки Тернопільського нац. пед. ун-ту*. Серія: Мовознавство. – Тернопіль, 2007. – Вип. 1 (16). – С. 222–235; *Осташ Р.І.* Онімізація апелятивів у процесі ойконімотворення // *Студії з ономастики та етимології*. 2007 / відп. ред. В.П. Шульгач. – К., 2007. – С. 211–219.

¹⁵⁵*Осташ Р.І.* До походження прізвищевих назв Реєстру (Спроба етимологічного словника) // *Реєстр Війська Запорозького 1649 року: транслітерація тексту* / гол. упоряд. О.В. Тодійчук; відп. ред. Ф.П. Шевченко. – К., 1995. – С. 517–567; *Осташ Р.І.* Західно- і південнослов'янські елементи в українській антропонімії першої половини XVII століття // *Лексика української мови в її зв'язках з сусідніми слов'янськими і неслов'янськими мовами: Тези доп.* – Ужгород, 1982. – С. 169–171.

¹⁵⁶*Осташ Р.І.* З історії дослідження «Реєстру Війська Запорозького 1649 року» // *Реєстр Війська Запорозького 1649 року: транслітерація тексту* / гол. упоряд. О.В. Тодійчук; відп. ред. Ф.П. Шевченко. – К., 1995. – С. 574–581; *Осташ Р.І.* Ідентифікація особи в Реєстрі // *Реєстр Війська Запорозького 1649 року: транслітерація тексту* / гол. упоряд. О.В. Тодійчук; відп. ред. Ф.П. Шевченко. – К., 1995. – С. 505–512; *Осташ Р.І.* Імена в козацьких реєстрах // *Жовтень*. – 1984. – № 4. – С. 105–107; *Осташ Р.І.* Чоловічі слов'янські автохтонні імена в козацькій антропонімії // *Українська історична та діалектна лексика* / відп. ред. Л.М. Полюга. – К., 1995. – Вип. 2. – С. 132–137.

Серед наукових зацікавлень Р.І. Осташа була неофіційна антропонімія – українські прізвиська¹⁵⁷, присвятив учений статті й аналізу прізвищ жителів рідного села Стриганці¹⁵⁸.

Заслугою Р.І. Осташа є не лише те, що він багато зробив у царині ономастики, але й те, що Роман Іванович залучив до цієї галузі мовознавства й своїх найрідніших – дружину Н.Л. Осташ і дочку Л.Р. Осташ. Фактично маємо взірць ономастичної родини-династії. Л.Р. Осташ захистила кандидатську дисертацію у 2005 році на тему «Слов'янські автохтонні власні особові імена в чеському антропоніміконі»¹⁵⁹, у якій проаналізувала сучасні чеські офіційні варіанти власних особових імен слов'янського походження, дослідила їхню структуру, семантику твірних основ, етимологію, способи творення. Більшість праць Л.Р. Осташ присвячені чеській антропоніміці, вона актуалізує такі проблеми: структура і семантика чеських слов'янських автохтонних імен-комполітів¹⁶⁰, функціонування чеських імен слов'янського походження у XX столітті¹⁶¹, творен-

¹⁵⁷*Осташ Р.І.* Із життя сучасних українських прізвищ. 1 // *Українська пропріальна лексика: матеріали наукового семінару 13–14 вересня 2000 р.* / відп. ред. І.М. Железняк. – К., 2000. – С. 115–121; *Осташ Р.І.* Із життя сучасних українських прізвищ. 2 // *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. Українське і слов'янське мовознавство. – Ужгород, 2001. – Вип. 4. – С. 534–537; *Осташ Р.І.* Із життя сучасних українських прізвищ. 3 // *Діалектологічні студії 6: Лінгвістичний атлас – від створення до інтерпретації* / відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. – Л., 2006. – С. 293–302.

¹⁵⁸*Осташ Р.І.* Прізвища жителів с. Стриганці Тисменицького р-ну Івано-Франківської обл. // *Студії з ономастики та етимології*. 2008 / відп. ред. О.П. Карпенко. – К., 2008. – С. 280–282.

¹⁵⁹*Осташ Л.Р.* Слов'янські автохтонні власні особові імена в чеському антропоніміконі: автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.03 «Слов'янські мови». – К., 2004. – 17 с.

¹⁶⁰*Осташ Л.Р.* Структура і семантика чеських слов'янських автохтонних імен-комполітів // *Науковий вісник Чернівецького ун-ту*. Слов'янська філологія. – Чернівці, 2004. – Вип. 214–215. – С. 186–193.

¹⁶¹*Осташ Л.Р.* Функціонування жіночих імен слов'янського походження у XX столітті в Чеській Республіці // *Науковий вісник Чернівецького ун-ту*. Слов'янська філологія. – Чернівці, 2007. – Вип. 356–359. – С. 42–48.

ня чеських слов'янських автохтонних імен¹⁶², тенденції розвитку іменника в Чеській Республіці на початку ХХІ століття¹⁶³, слов'янська спадщина в чеських особових назвах¹⁶⁴ тощо. У доробку Л.Р. Осташ є чимало праць у співавторстві з Р.І. Осташем, у яких вони висвітлюють проблеми сучасної¹⁶⁵ та історичної¹⁶⁶ антропонімії.

¹⁶²Осташ Л.Р. Творення чеських слов'янських автохтонних імен (лексико семантичний спосіб) // Вісник Прикарпатського ун-ту. Філологія. – Івано Франківськ, 2007. – Вип. XV–XVIII. – С. 413–416.

¹⁶³Осташ Л.Р. Тенденції розвитку іменника Чеської Республіки на початку ХХІ століття // Nazwy własne a społeczeństwo / pod red. Romany Łobodzińskiej. – Łask, 2010. – Т. 1. – С. 191–198.

¹⁶⁴Ostaš L.R. Das slawische Erbe in tschechischen Personennamen // Namenkundliche Informationen. – Leipzig, 2006. – №89/90. – С. 283–301.

¹⁶⁵Осташ Р.І., Осташ Л.Р. Антропонімія наддністрянського села Стриганці // Українська історична та діалектна лексика / відп. ред. Д. Гринчишин. – Л., 1996. – Вип. 3. – С. 200–207; Осташ Р.І., Осташ Л.Р. Власні особові імена в антропонімії Бойківщини // Бойківщина. Історія та сучасність. Матеріали історико-народознавчої конф. «Минуле і сучасне Бойківщини» (Самбір, 6 березня 1995 р.). – Л., 1996. – С. 104–106; Осташ Р.І., Осташ Л.Р. Дери́вація розмовних варіантів особових власних імен у мовленні наддністрянців // Ономастика і апелятиви (проблеми словотвірної дериватології) / відп. ред. В.О. Горпинич. – Дніпропетровськ, 1999. – Вип. 7. – С. 166–171; Осташ Р.І., Осташ Л.Р. Динаміка власних особових імен на Наддністрянщині // Ономастика східних слов'ян: Тези доп. наук. семінару. – К., 1996. – С. 56–57.

¹⁶⁶Осташ Л.Р., Осташ Р.І. Лексикографічне опрацювання історичної антропонімії як назріла проблема часу // Українська лексикографія в загальнослов'янському контексті: теорія, практика, типологія. Ларисі Григорівні Скрипник / відп. ред. І.С. Гнатюк. – К., 2011. – С. 485–493; Осташ Л.Р., Осташ Р.І. Українські особові імена ХVІІ ст. як об'єкт лексикографії. 15 (Овдѣй – Олѣ(с)ко) // Студії з ономастики та етимології. 2011–2012 / відп. ред. О.П. Карпенко, В.П. Шульгач. – К., 2012. – С. 180–193; Осташ Л.Р., Осташ Р.І. Фонетична адаптація християнських особових імен в українській мові середини ХVІІ століття: зміни голосних у середині імені // Діалектологічні студії. 5: Фонетика, морфологія, словотвір / відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. – Л., 2005. – С. 87–94.

У полі зору ономастичних зацікавлень Н.Л. Осташ – історична антропонімія¹⁶⁷ та особливості власних імен у діалектному просторі¹⁶⁸.

Професор Д.Г. Бучко мав тісні зв'язки зі Львовом: у 1960 р. він закінчив Львівський університет і розпочав роботу старшим лаборантом відділу мовознавства Інституту суспільних наук АН УРСР. Від 1966 року Д.Г. Бучко працює в Чернівецькому університеті на кафедрі української мови, а в 1969–1972 роках навчається в цільовій аспірантурі при кафедрі української мови Львівського університету під керівництвом професора І.І. Ковалика і захищає дисертацію на тему «Українські топоніми на *-івці, -инці*»¹⁶⁹. А від 2005 до 2014 року – працював професором кафедри української мови у Львівському університеті. Ономастична сфера зацікавлень Д.Г. Бучка широка:

¹⁶⁷Осташ Р.І., Осташ Н.Л. Давньоруські традиції у творенні чоловічих імен в українській антропонімії I пол. ХVІІ ст. // Молоді учені-суспільствознавці УРСР – 70 річчю Великого Жовтня: тези Республ. наук.-теорет. конф. – Л., 1987. – С. 198–199; Осташ Р.І., Осташ Н.Л. До етимології прізвищевих назв козаків із Вінниччини ХVІІ ст. // Тези доп. Чотирнадцятої Вінницької обласної історико-краєзнавчої конф., 5 вересня 1995 р. – Вінниця, 1995. – С. 17–19; Осташ Р.І., Осташ Н.Л. Індекс власних особових імен // Реєстр Війська Запорозького 1649 року: транслітерація тексту / гол. упоряд. О.В. Тодійчук; відп. ред. Ф.П. Шевченко. – К., 1995. – С. 513–516.

¹⁶⁸Осташ Р.І., Осташ Н.Л. Власні особові імена в антропонімії Холмщини // Проблеми регіональної ономастики: тези доп. і повід. наук. семінару. – К., 1994. – С. 38–39; Осташ Р.І., Осташ Н.Л. Гуцульські прізвища: запозичення і псевдозапозичення // Studia Slavica. Вип. 9: Ономастика. Антропоніміка: зб. наук. ст. / упоряд. і відп. ред. С. Пахомова, Я. Джоганик. – Ужгород, 2009. – С. 55–61; Осташ Р.І., Осташ Н.Л. До питання про етимологізацію гуцульських прізвищ // Вісник Прикарпатського нац. ун-ту імені Василя Стефаника. Філологія. – Івано Франківськ, 2010. – Вип. ХХV–ХХVІ. – С. 63–67; Осташ Р.І., Осташ Н.Л. Прізвища переселенців із Холмщини в антропонімічному просторі України // Студії з ономастики та етимології. 2002 / відп. ред. О.П. Карпенко. – К., 2002. – С. 159–174.

¹⁶⁹Бучко Д.Г. Украинские топонимы на *-івці, -инці*: автореф. дисс. ... канд. філол. наук. – Львов, 1972. – 23 с.

- 1) проблеми ономастичної термінології¹⁷⁰;
- 2) основні принципи і способи номінації поселень¹⁷¹;
- 3) номінація різних видів географічних об'єктів (ороніми, мікротопоніми, гідроніми, ергоніми)¹⁷²;
- 4) номінаційний процес окремих регіонів України¹⁷³;

¹⁷⁰Бучко Д.Г. Проблемні питання української ономастичної термінології. Лексикографічний аспект // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Слов'янська філологія. – Чернівці, 2007. – Вип. 356–359. – С. 255–260; Бучко Д.Г., Ткачова Н.В. Словник української ономастичної термінології. – Харків, 2012. – 256 с.

¹⁷¹Бучко Д.Г. Кілька уваг про принципи номінації в ойконімії України // Ономастика та етимологія: зб. наук. пр. на честь 65-річчя Ірини Михайлівни Железняк. – К., 1997. – С. 13–23; Бучко Д.Г. Класифікація ойконімів України (словотвірні-мотиваційний аспект) // Наукові записки КДПУ. Серія: Філологічні науки (мовознавство). – Вип. 37. – Кіровоград, 2001. – С. 10–13.

¹⁷²Бучко Д.Г., Бучко Г.Є. Ороніми Бойківщини: мотиваційна і словотвірна характеристика // *Studia slavistyczne 1. Nazewnictwo na pograniczach etnicznojęzycznych*. – Białystok, 1999. – С. 52–59; Бучко Д.Г. Кілька уваг про номінацію вершин Турківщини // Оронімія українських Карпат: дослідження, упорядкування, збереження. – Чернівці, 2010. – С. 3–7; Бучко Д.Г. Лексико-мотиваційні та структурно-словотвірні особливості мікротопонімії Перегінщини // Незгасимий словосвіт: зб. наук. пр. на пошану проф. В.С. Калашника. – Харків, 2011. – С. 260–271; Бучко Д.Г. Основні принципи (критерії) творення українських ергонімів // *Chrematonimia jako fenomen współczesności / pod red. M. Biolik i J. Dumy*. – Olsztyn, 2011. – С. 89–97; Бучко Д.Г., Редьква Я.П. Із спостережень над словотвором гідронімії Західного Поділля // Проблеми історії та культури української мови: зб. наук. пр. – Чернівці, 1995. – С. 127–135.

¹⁷³Бучко Д.Г. Кілька уваг про номінацію населених пунктів Рівненщини (за даними АТУ України) // Мовознавчі студії. – Дрогобич, 2010. – Вип. 3. – С. 21–32; Бучко Д.Г. Основні принципи і способи номінації поселень у Галицькій землі (за даними реєстру поселень 1670 р.) // Українська мова. – 2009. – № 4. – С. 41–51; Бучко Д.Г. Особливості номінації поселень давньої Дрогобиччини (на матеріалі АТУ України за 1987 р.) // Рідне слово в етнокультурному вимірі. – Дрогобич, 2009. – С. 28–36; Бучко Д.Г. Принципи і способи номінації поселень Лемківщини // *Między wschodem a zachodem. Z dziejów pogranicza polsko-wschodniosłowiańskiego*. – Lublin, 2010. – С. 33–42.

5) аналіз різних типів ойконімів (-ів, -ин, *-їв, на -иця, -ани /-яни, -иха /-їха, відродинні, з компонентами -город, -град та -ніль, -поль, -нілля, -полля, а також моделі на зразок *Залужжя, Міжгір'я, Підлісся*)¹⁷⁴.

Кандидатська дисертація Д.Г. Бучка належить до формантної ойконіміки, а докторська – до регіональних досліджень географічних назв. У монографії «Походження назв населених пунктів Покуття» (1990)¹⁷⁵ Д.Г. Бучко апробував методу цих досліджень, яка базується на таких засадах: 1) необхідно залучати ойконімний матеріал з історичних джерел; 2) потрібно враховувати тип назви, соціально-істо-

¹⁷⁴Бучко Д.Г., Бучко Г.Є. Становлення українських ойконімів на -иця // Вісник Прикарпатського нац. ун-ту імені Василя Стефаника. Філологія. – Вип. XV–XVIII. – Івано-Франківськ, 2007. – С. 390–395; Бучко Д.Г. Відпатронімі ойконіми Карпат і Прикарпаття // Актуальні проблеми українського словотвору. – Івано-Франківськ, 1995. – С. 17–18; Бучко Д.Г. Відродинні ойконіми польсько-українського пограниччя // Вісник Львівського ун-ту. Серія філологічна. – Л., 2004. – Вип. 34. – Ч. II. – С. 154–164; Бучко Д.Г. До питання про виникнення, розвиток і поширення українських ойконімів на -иця // Дослідження з ономастики: зб. наук. пр. – К., 2008. – С. 17–25; Бучко Д.Г. До проблеми ойконімів України на -ани (-яни) // *Acta onomastica věnovano k 70. narozeninám PhDr. Libuše Olivové-Nezbedové*. – Praha, 2008. – Roč. II. – С. 60–70; Бучко Д.Г. Архаїчний тип ойконімів на -*їв на території Карпат і Прикарпаття // Наукові записки Тернопільського держ. пед. ун-ту. Серія: Мовознавство. – Вип. 1 (VII). – Тернопіль, 2002. – С. 188–200; Бучко Д.Г. Ойконіми України на -иха / -їха // Традиційне і нове у вивченні власних назв: тези доп. Міжнар. ономаст. конф. (Донецьк, 13–16 жовтня 2005). – Донецьк – Горлівка – Святогірськ, 2005. – С. 41–42; Бучко Д.Г. Про відапелятивні ойконіми України: на -ів, -ин // Українська пропріальна лексика. – К., 2000. – С. 24–26; Бучко Д.Г. Походження та словотвір ойконімів типу Залужжя, Міжгір'я, Підлісся в українській та інших слов'янських мовах // Актуальні проблеми українського словотвору. – Івано-Франківськ, 2002. – С. 522–529; Бучко Д.Г. Українські ойконіми з компонентами -город, -град та -ніль, -поль, -нілля, -полля на загальнослов'янському тлі // До джерел: зб. наук. пр. на пошану Олега Купчеського з нагоди його 70-річчя. – К.; Л., 2004. – Т. 1. – С. 243–253.

¹⁷⁵Бучко Д.Г. Походження назв населених пунктів Покуття. – Л., 1990. – 143 с.

ричні передумови її появи; 3) твірні основи ойконімів треба аналізувати на фонетичному, словотвірному та лексикологічному рівнях; 4) комплексні студії ойконімікону відповідного регіону проводять за хронологічними періодами.

За таким принципом географічні назви Опілля проаналізувала послідовниця та учениця Д.Г. Бучка – В.В. Котович¹⁷⁶, Тернопільщини – у співавторстві з Д.Г. Бучком («Походження назв населених пунктів Тернопільщини» (2017)¹⁷⁷). Тепер В.В. Котович основу увагу зосереджує на етнолінгвістичному та лінгвокультурологічному аспекті ойконімікону¹⁷⁸.

Яскравим прикладом ономастичної співпраці є подружжя Бучків (Дмитра Григоровича і Ганни Євгенівни), яких об'єднало спільне захоплення – власні назви. Як випускниця Львівського університету імені Івана Франка, студентка О.Ф. Ріпецької Г.Є. Бучко здебільшого працювала над антропонімією. У 1986 році захистила кандидатську дисертацію¹⁷⁹, однак Ганна Євгенівна не лише вивчала семантичну та словотвірну структуру українських антропонімів, але й присвятила багато праць аналізу функціонування власних назв у

¹⁷⁶Котович В.В. Походження назв населених пунктів Дрогобиччини (наукові версії). – Дрогобич, 2012. – 88 с.; Котович В.В. Походження назв населених пунктів Опілля. – Дрогобич, 2000. – 155 с.; Котович В.В. Походження назв населених пунктів Перемишлянщини. – Дрогобич, 2006. – 80 с.; Котович В.В. Походження назв населених пунктів Самбірщини (наукові версії). – Дрогобич, 2015. – 76 с.

¹⁷⁷Бучко Д.Г., Котович В.В. Походження назв населених пунктів Тернопільщини. – Дрогобич, 2017. – 316 с.

¹⁷⁸Котович В.В. Етнолінгвістичний аспект вивчення ойконімікону України // Проблеми гуманітарних наук: зб. наук. пр. Дрогобицького держ. пед. ун-ту імені Івана Франка. Філологія. – Дрогобич, 2018. – Вип. 42. – С. 48–58; Котович В.В. Ойконіми: роздуми про семантику // Рідне слово в етнокультурному вимірі: зб. наук. пр. – Дрогобич, 2017. – С. 129–143; Котович В.В. Ойконіми як експлікатори антропонімного коду // Записки з ономастики. – Одеса, 2017. – Вип. 19. – С. 112–123; Котович В.В. Ойконіми як лінгвокультурний феномен (на матеріалі ойконімії Тернопільщини) // Вісник Львівського ун-ту. Серія філологічна. – Л., 2017. – Вип. 64. – Ч. II. – С. 64–74.

¹⁷⁹Бучко А.Е. Фамілії Бойковщини в період их становлення і в наши дни: автореф. дисс. ... канд. філол. наук. – Ужгород, 1986. – 20 с.

художніх творах¹⁸⁰, що було своєрідним продовженням ономастичних студій, які започаткував ще І.І. Ковалик у 1939 році.

М.О. Демчук має напрацювання в царині композитної та відкомполітної антропонімії¹⁸¹, однак найбільшим науковим здобутком є її монографія «Слов'янські автохтонні імена в побуті українців XIV–XVII ст.» (1988)¹⁸², у якій про-

¹⁸⁰Бучко Г.Є. Антропонімія в піснях, записаних Іваном Верхратським // Матеріали наук. конф., присв. 150-річчю від дня народження Івана Верхратського. – Тернопіль, 1996. – С. 18; Бучко Г.Є. Антропонімія «Малої Батьківщини» Івана Франка в офіційних документах та у художніх творах Каменяра // Іван Франко: дух, наука, думка, воля: матеріали Міжнар. наук. конгресу, присв. 150-річчю від дня народження Івана Франка (Львів, 27 вересня – 1 жовтня 2006). – Л., 2010. – Т. 2. – С. 96–103; Бучко Г.Є., Бучко Д.Г. Реальна та літературна онімія в ранніх творах О. Кобилянської // Творчість О. Кобилянської у контексті української та світової літератури: тези доп. і повід. Республ. наук. конф. Мовознавство. – Ч. II. – Чернівці, 1988. – С. 15–16; Бучко Г.Є. Давньоримські антропоніми в поетичних творах Івана Франка за мотивами історії Стародавнього Риму // Семантика мови і тексту: тези доп. – Івано-Франківськ, 2006. – С. 33–35; Лопушанська Г.Є. Способи найменування людей у стародавніх греків (на матеріалі поем Гомера): тези доп. XXII наук. сесії. Секція філологічних наук. – Чернівці, 1966. – С. 97–100.

¹⁸¹Демчук М.А. Мистическіє мотиви наречення дітей славянськими автохтонними іменами у восточних славян XIV–XVII вв. // Тезиси докл. Всесоюзної сесії по итогам полевих етнографических и антропологических исследований 1982–1983 гг. – Черновцы, 1984. – Ч. II. – С. 55–56; Демчук М.О. До питання генезису слов'янських антропонімічних утворень «indeclinabile + помен» // Мовознавство. – 1987. – № 3. – С. 54–57; Демчук М.О. Праслов'янські елементи відкомполітного походження в українській антропонімії XIV–XVII ст. // Українська історична та діалектна лексика / відп. ред. Л.М. Полюга. – К., 1985. – С. 106–113; Демчук М.О. Типи слов'янських відкомполітних антропонімічних складноскорочень // Великий Жовтень і розвиток духовної культури слов'янських народів: тези доп. і повід. IX Республ. славист. конф. (12–14 травня 1987 р.). – Одеса, 1987. – Ч. I. – С. 133–134; Демчук М.О. Українські ойконіми-композити давньоруського відантропонімічного походження // Давньоруська ономастична спадщина в східнослов'янських мовах: зб. наук. пр. / відп. ред. В.В. Німчук. – К., 1986. – С. 64–66.

¹⁸²Демчук М.О. Слов'янські автохтонні імена в побуті українців XIV–XVII ст. – К., 1988. – 170 с.

аналізовано слов'янські автохтонні особові імена-компози-ти, відкомпонентні слов'янські автохтонні імена, слов'янські автохтонні імена відапелятивного походження. Дослідження опирається на ґрунтовну джерельну базу широкого хронологічного діапазону (XIV–XVII ст.), що дало змогу авторів зробити важливі й цікаві висновки щодо автохтонного антропонімікону українців. Вагомим етапом у діахронному дослідженні ойконімії Карпатського і Прикарпатського регіонів є монографія М.О. Демчук у співавторстві з М.Л. Худашем «Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімії утворення)» (1991)¹⁸³. Аналіз відантропонімічних твірних основ ойконімії засвідчив, що зазначену територію українці заселили в давні часи.

М.І. Сенів досліджувала канонічний антропонімікон у писемних джерелах XIV–XVII ст.¹⁸⁴, способи та засоби ідентифікації жінки в пам'ятках української мови¹⁸⁵, розглядала народні варіанти канонічних жіночих особових імен у XIV–XVI ст.¹⁸⁶, аналізувала адаптаційний процес жіночих календарних власних імен в українській мові XIV – поч. XIX ст.¹⁸⁷

¹⁸³Худаш М.Л., Демчук М.О. Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімії утворення). – К., 1991. – 267 с.

¹⁸⁴Сенів М.І. Жіночі церковно-християнські власні імена в українських писемних пам'ятках XIV–XVII ст. як давньоруська спадщина // Українська лексика в історичному та ареальному аспектах / відп. ред. Р.Й. Керста. – К., 1991. – С. 15–20.

¹⁸⁵Сенів М.І. Основні способи і засоби ідентифікації жінки в писемних пам'ятках української мови XIV–XVIII ст. // З історії української лексикології / відп. ред. Д.Г. Гринчишин. – К., 1980. – С. 160–200.

¹⁸⁶Сенів М.І. Народні варіанти українських канонічних жіночих особових імен у пам'ятках української мови XIV–XVI вв. (на матеріалах з історичного словника української мови) // Проблеми дослідження діалектної лексики і фразеології української мови: тези доп. Республ. наук. конф. – Ужгород, 1978. – С. 131–132.

¹⁸⁷Сенів М.І. До історії адаптації жіночих календарних власних імен в українській мові XIV – поч. XIX ст. // Мовознавство. – 1982. – № 4. – С. 72–76.

Ще одна учениця і послідовниця М.Л. Худаша – І.Д. Фаріон має значний доробок в ономастиці, зокрема в антропоніміці. Дослідниця вивчала антропонімічну систему Верхньої Наддністрянщини кін. XVIII – поч. XIX ст., опрацювавши матеріал Йосифінської та Францисканської метрик. Результат таких студій – захист кандидатської дисертації¹⁸⁸ та численні публікації, які висвітлюють: структурно-семантичні типи трансантропонімізованих прізвищевих назв¹⁸⁹, прізвищеві назви композитного структурного типу¹⁹⁰, антропонімію Підкарпатської Львівщини кін. XVIII – поч. XIX ст. як систему¹⁹¹, структурно-функціональні особливості окремих формантів¹⁹², способи творення антропонімів¹⁹³, зокрема

¹⁸⁸Фаріон І.Д. Антропонімічна система Верхньої Наддністрянщини кінця XVIII – початку XIX ст. (прізвищеві назви): автореф. дис. ... канд. філол. наук: спец. 10.02.01 – українська мова. – Л., 1996. – 22 с.

¹⁸⁹Фаріон І.Д. Структурно-семантичні типи трансантропонімізованих прізвищевих назв (за Йосифінською та Францисканською метриками кін. XVIII – поч. XIX ст. терену Верхньої Наддністрянщини) // Питання сучасної ономастики. – Дніпропетровськ, 1997. – С. 185–186.

¹⁹⁰Фаріон І.Д. Прізвищеві назви композитного структурного типу (за матеріалами Францисканської та Йосифінської метрик наприк. XVIII – поч. XIX ст. терену Підкарпатської Львівщини) // Актуальні проблеми українського словотвору. – Івано-Франківськ, 2002. – С. 537–544.

¹⁹¹Фаріон І.Д. Антропонімічна система Підкарпатської Львівщини кін. XVIII – поч. XIX ст. // Мовознавство. – 1997. – № 2–3. – С. 35–39.

¹⁹²Фаріон І.Д. Антропонімічна функція квалітативних суфіксів у структурі ПН // Мовознавчі студії. Записки НТШ. – Л., 2002. – С. 217–235; Фаріон І.Д. До питання генези українського антропонімічного форманта -енк-о (територіальне поширення в діахронії) // Слов'янська ономастика. – Ужгород, 1998. – С. 212–220; Фаріон І.Д. Словотвірньо-семантична структура прізвищ з формантами -ай, -ей, -ій // Словотвір як вияв динаміки мови. – Л., 1994. – Ч. 2. – С. 90–91; Фаріон І.Д. Структурно-функціональні особливості форманта -он в особових іменах та прізвищевих назвах українців // Функціональна граматики. – Донецьк, 1994. – С. 204–205; Фаріон І.Д. До проблеми функціонально-семантичного статусу фінального форманта -а в апелятивній та антропонімічній лексиці // Питання мовознавства. – Кіровоград, 1997. – С. 198–205.

¹⁹³Фаріон І.Д. Прізвищеві назви українців кінця XVIII – початку XIX ст., утворені морфологічним способом словотвору // Вісник українознавства ДУ «Львівська політехніка». – Л., 1995. – № 296. – С. 109–113.

метафоризацію і метонімізацію¹⁹⁴, принципи історичного лексикографування прізвищевих назв¹⁹⁵. Вагомим підсумком опрацювання історичного антропонімікону Верхньої Наддністрянщини є монографія з етимологічним словником¹⁹⁶.

І.Д. Фаріон – відома дослідниця, яка працює в царині історичної соціолінгвістики, однак і тепер вона цікавиться онімією, але не в структурному, а в інших аспектах, зокрема когнітивно-креативному¹⁹⁷, онтологічному¹⁹⁸, соціолінгвістичному¹⁹⁹ тощо²⁰⁰.

Сьогодні на кафедрі української мови Львівського національного університету ономастичні дослідження проводять здебільшого в трьох напрямках: 1) історична топоніміка та ойконімна ареалогія і стратиграфія; 2) сучасна та історична

¹⁹⁴Фаріон І.Д. Метафоризація і метонімізація як спосіб виникнення прізвищ // Українська ономастика: зб. на честь К.К. Цілуйка / Відп. ред. І.М. Железняк. – К., 1998. – С. 157–161.

¹⁹⁵Фаріон І.Д. Антропонімія як об'єкт лексикографічних досліджень // Сборник научных трудов по лексикографии. – Харьков, 1997. – Вып. 4. – С. 45–46; Фаріон І.Д. Основні принципи історичного лексикографування прізвищевих назв // Проблеми слов'янської ономастики: зб. наук. пр. – Ужгород, 1999. – С. 173–179.

¹⁹⁶Фаріон І.Д. Українські прізвищеві назви наприкінці XVIII – поч. XIX ст. (з етимологічним словником). – Л., 2001. – 372 с.

¹⁹⁷Фаріон І.Д. Когнітивно-креативний аспект антропонімічної лексики // В пространстве филологии / Ред. кол. Л.П. Борисова, М.М. Гиршман, В.А. Горпинич и др. – Донецк, 2002. – С. 188–198.

¹⁹⁸Фаріон І.Д. Проблема онтологічної природи антропонімії // Наукові записки. Серія: Мовознавство. Ономастика. – Тернопіль, 2003. – Ч. 1. – С. 52–55; Фаріон І.Д. Ідентифікаційна функція антропонімії як складник його онтологічної природи // До джерел: зб. наук. пр. на пошану Олега Купчинського з нагоди його 70-річчя. – К.; Л., 2004. – С. 254–269.

¹⁹⁹Фаріон І.Д. Національне й універсальне в антропонімії // Іншомовні елементи в ономастиці України / Відп. ред. І.М. Железняк. – К., 2001. – С. 108–113.

²⁰⁰Фаріон І.Д. Саме згодних називатися горщиками в піч і ставлять (Про національне й універсальне в антропонімії) // Урок української. – 2002. – № 7. – С. 18–20; Фаріон І.Д. Слова як свідки правди. Лінгвістична експертиза етнонімів “жид” і “москаль” у контексті мітингової

мікротопоніміка; 3) літературно-художня ономастика як галузь франкознавства.

Перший напрям ономастичних досліджень репрезентовано в працях З.О. Купчинської, у яких з'ясовано низку проблем:

- 1) семантичну модель і семантичне поле²⁰¹;
- 2) топонімічну картину світу²⁰²;
- 3) лексико-семантичну і словотвірну структуру власних географічних назв²⁰³;
- 4) ойконімну ареалогію²⁰⁴;

промови // Персонал. – 2004. – № 12. – С. 66–74; Універсум. – 2004. – № 7–9 (130–132). – Режим доступу: <http://universum.lviv.ua/magazines/universum/2004/3/svid.html>; Фаріон І.Д. Імена та прізвища як національні ідентифікатори. – Режим доступу: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/farion/57af1f56d25b9/>, 13.08.16; Фаріон І.Д. Комунікаційний та ономастичний простір Маркіяна Шашкевича як чинник націєтворення // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Слов'янська філологія. – Чернівці, 2007. – Вип. 356–359. – С. 218–223; Farion I. Antroponymic Space as a Mirror of the Culture of the Society (ontological and identification aspect) // The Experience of Designing and Application of CAD Systems in Microelectronics: Матеріали VII Міжнар. наук.-тех. конф. CFDSM 2003. – Slavske, Ukraine, 2003. – S. 528–529.

²⁰¹Купчинська З.О. Семантична модель і семантичне поле (на матеріалі архаїчної української ойконімії) // Традиційне і нове у вивченні власних назв: тези доп. Міжнар. ономаст. конф. (Донецьк, 13–16 жовтня 2005). – Донецьк; Горлівка; Святогірськ, 2005. – С. 22–24.

²⁰²Купчинська З.О. Топонімічна картина світу: теоретичний аспект // Ucrainica II. Současná Ukrajínistika. Problémy jazyka, literatury a kultury. – Olomouc, 2006. – Č. II. – S. 563–570.

²⁰³Купчинська З.О. Архаїчні ойконіми на -ичі в системі плюративів // Українська мова. – 2012. – № 3. – С. 73–93; Купчинська З.О. Запозичені імена як твірні основи українських ойконімів // Současná Ukrajínistika: Problémy jazyka, literatury a kultury. 2 Olomoucké symposium ukrajínistů. – Olomouc, 2004. – S. 88–92; Купчинська З.О. Ойконімія України XVIII – XX ст. з родовим належності // Вісник Львівського ун-ту. Серія філологічна. – Л., 2012. – Вип. 56. – Ч. 1. – С. 264–272.

²⁰⁴Купчинська З.О. Ареал українських ойконімів на -ин X–XV ст. // Актуальні проблеми славянської ономастики: Матеріали III Міждунар. научн. конф. (Гомель, 6–7 жовтня 2006 г.). – Гомель, 2006. – С. 138–

- 5) ойконімну стратиграфію²⁰⁵;
- 6) системність і тенденції у діахронних типах ойконімів, залежність цих процесів від соціально-історичних запитів суспільства²⁰⁶;
- 7) лексико-семантичну і дериваційну структуру мікротопонімії²⁰⁷;

- 8) деантропонімність архаїчної ойконімії України²⁰⁸;
- 9) українсько-інослов'янські паралелі на рівні ойконімії²⁰⁹;
- 10) лексикографічний аспект онімії²¹⁰;
- 11) ойконімний ландшафт²¹¹ тощо.

144; *Купчинська З. О.* Ареал українських ойконімів на -ів (до XIV ст. і XX ст.) // Студії з ономастики та етимології. 2007 / відп. ред. В.П. Шульгач. – К., 2007. – С. 158–166; *Купчинська З.О.* Ареал українських ойконімів на -ьскъ XVIII–XX ст. // Науковий вісник Чернівецького ун-ту. Слов'янська філологія. – Чернівці, 2007. – Вип. 354–355. – С. 177–183; *Купчинська З.О.* Ареальний вимір архаїчних ойконімів-плюративів // Наукові записки Вінницького держ. пед. ун-ту ім. М. Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство). – Вінниця, 2012. – Вип. 16. – С. 359–366; *Купчинська З.О.* Ареал архаїчних ойконімів на *-інъ у XX столітті // Діалектологічні студії. 10. Традиції і новаторство / відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. – Л., 2015. – С. 504–518.

²⁰⁵*Купчинська З.О.* Стратиграфія відприсвійних топонімів України // Записки НТШ. – Л., 1997. – Т. ССXXXIV. – С. 261–280; *Купчинська З.О.* Стратиграфія та ойконімна ареалогія: до історії питання // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: зб. наук. пр. – Ужгород, 2016. – Вип. 21. – С. 226–230; *Купчинська З.О.* Archaic Oikonymy of Ukraine in Stratigraphic Aspect // Tezes Vanago, 2007. – Vilnius, 2007. – S. 45–46; *Купчинська З.О.* Стратиграфічний аспект дослідження архаїчної ойконімії України // Nowe nazwy własne, nowe tendencje badawcze. – Kraków, 2007. – S. 345–359; *Купчинська З.О.* Стратиграфічний вимір ойконімної *-jъ- моделі України // Славянские языки и литературы в синхронии и диахронии: Сб. тезисов конф. (26–28 ноября 2013). – М., 2013. – С. 205–207. – Режим доступу: http://www.philol.msu.ru/~slavphil/books/slavic_2013.pdf

²⁰⁶*Купчинська З.О.* Історична “мода” на типи ойконімів // Nazwy własne a społeczeństwo. – Wrocław – Łask, 2010. – Т. 2. – С. 141–151; *Купчинська З.О.* Просторово-часовий вимір української ойконімії: система і тенденції // Вісник Львівського ун-ту. Серія філологічна. – Л., 2009. – Вип. 46. – Ч. II. – С. 83–91; *Купчинська З.О.* Соціально-історичний запит на власну назву поселення (на матеріалі архаїчної ойконімії України) // Україноцентризм наукового сумління: зб. наук. пр. на пошану професора Зеновія Терлака. – Л., 2014. – С. 351–368.

²⁰⁷*Купчинська З.О.* Географічний термін – власна назва: лексико-семантичний зв'язок // Український правопис і наукова термінологія: Проблеми

норми та сучасність: м-ли засідань Мовознавчої комісії і Комісії всесвітньої літератури НТШ у Львові 1996–1997 років / Ред. О. Купчинський. – Л., 1997. – С. 124–130; *Купчинська З.О.* Децо з мікротопонімії Карпатського регіону // Студії з ономастики та етимології. 2004 / відп. ред. О.П. Карпенко. – К., 2004. – С. 107–114; *Купчинська З.О.* Способи вираження посесивності в мікротопонімії та ойконімії України // Mikrotoponimy i makrotoponimy w komunikacji i literaturze. – Łódź, 2015. – S. 55–66.

²⁰⁸*Купчинська З.О.* Децо про методикку виокремлення антропонімів із ойконімії // Вісник Львівського ун-ту. Серія філологічна. – Л., 2010. – Вип. 50. – С. 409–416; *Купчинська З.О.* Деантропонімна архаїчна ойконімія України: відкомпонити. II. // Записки з ономастики / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2017. – Вип. 20. – С. 159–175; *Купчинська З.О.* До словника власних назв (на матеріалі архаїчної ойконімії України). II. // Проблеми гуманітарних наук: зб. наук. пр. Дрогобицького держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка. Філологія. – Дрогобич, 2018. – Вип. 42. – С. 74–88.

²⁰⁹*Купчинська З.О.* Українсько-західнослов'янські лексичні паралелі (ойконіми на *-ьн-) // Lexika slovenskej onymie. Zbornik materialov zo 17. slovenskej onomastickej konferencie (Trnava, 12–14.09.2007). – Bratislava, 2010. – S. 80–101.

²¹⁰*Купчинська З.О.* До питання про принципи укладання регіонального словника мікротопонімії // Сборник научных трудов по лексикографии. – Харьков, 1997. – Вып. 4. – С. 101–102; *Купчинська З.О.* Пра-слов'янський лексичний фонд – основа української архаїчної ойконімії (лексикографічний аспект) // VI Міжнародний конгрес українців. Мовознавство. – Донецьк, 2005. – Кн. 5. – С. 296–307; *Купчинська З.О.* Семантичний простір з домінантою людина (на матеріалі української ойконімії) // Лексикографічний бюлетень. – К., 2006. – Вип. 14. – С. 53–68.

²¹¹*Купчинська З.О.* Архаїчний ойконімний ландшафт Подільського воєводства XV–XVII ст. // Вісник Прикарпатського нац. ун-ту ім. В. Стефаника. Філологія. – Івано-Франківськ, 2011. – Вип. XXIX–XXXI. – С. 100–106; *Купчинська З.О.* Галицько-Волинське князівство крізь призму ойконімії (Володимирська, Луцька, Дорогобузько-Пе-

Підсумком ономастичних студій З.О. Купчинської стала монографія «Стратиграфія архаїчної ойконімії України»²¹², яку захищено як докторську дисертацію. У цій праці проаналізовано архаїчні типи ойконімів України: назви на *-*bskǔ* (Буськ, Луцьк), *-*bn-* (Дубно, Метельне), *-*any* / *-*jany* (Житани, Вижняни), *-*itji* (Мислятичі, Замисловичі), *-*jb* (Доброміль, Літогоща), *-*inǔ* (Малин, Оринин), *-*ovǔ* / *-*evǔ* (Глухів, Бердичів). Установлено, що це – багатокomпонентна система, яка характеризується такими параметрами: 1) твірними основами цих власних географічних назв часто є антропоніми та апелятиви, що на сучасному етапі не завжди функціонують у вільному вжитку. Посесивні типи назв і плуративи, зокрема ойконіми на *-*itji*, найчастіше репрезентують унікальні власні назви людей. Крім того, у твірних основах архаїчних типів ойконімів засвідчено значну кількість загальних назв, які належать до праслов'янського лексичного фонду; 2) важливим показником архаїчності власних географічних назв є також ойконімний тип. Ойконіми на *-*bskǔ*, *-*bn-*, *-*any* / *-*jany*, *-*itji*, *-*jb*, *-*inǔ*, *-*ovǔ* / *-*evǔ* належать до загальнослов'янських типів географічних назв – одних із найдавніших у слов'янському світі. Підтвердженням цього є насамперед походження зазначених суфіксів: усі вони своїми коренями сягають індоєвропейського рівня; 3) ойконімні утворення кожного із цих типів є системою, що сформувалася за відповідних суспільно-історичних умов; 4) архаїчні ойконіми творилися від основ-антропонімів, що мають точні відповідники у слов'янських мовах; 5) ареали архаїчних типів назв поселень України є частиною загальнослов'янських ареалів.

ресопницька землі) // Східнослов'янські мови в їх історичному розвитку: зб. наук. пр., присв. 70-річчю від дня народження професора Петра Івановича Білоусенка. – Запоріжжя, 2018. – С. 73–83; Купчинська З.О. Ойконімна ретро- і перспектива Подільського воєводства // *Studia Ucrainica Varsoviensia*. 4. – Warszawa, 2016. – S. 153–173; Купчинська З.О. Ойконімний ландшафт: історія його вивчення та перспективи дослідження // IX Міжнародний конгрес українців. Мовознавство: зб. наук. ст. – К., 2018. – С. 249–258.

²¹²Купчинська З.О. Стратиграфія архаїчної ойконімії України. – Л., 2016. – 1278 с.; 56 картосхем.

Стратиграфічний аспект у формантних дослідженнях ойконімії закладено ще в 60–70-х роках минулого століття, коли було захищено дві кандидатські дисертації (Д.Г. Бучко²¹³, О.А. Купчинський²¹⁴), у яких ойконімікон відповідних типів проаналізовано не лише лексико-семантично та структурно, але й визначено діахронні ареали цих назв. У такому ж напрямі було підготовано й кандидатську дисертацію З.О. Купчинської²¹⁵, яка дослідила ойконіми-посесиви і в хронологічно-ареальному вимірі. Продовжили традицію формантного дослідження окремих дериваційних типів власних географічних назв і аспіранти кафедри української мови І.Б. Царалунга та Н.Є. Михайличенко, які проаналізували відповідно ойконіми на -*ани* / -*яни*²¹⁶ та -*ець* / -*иця*²¹⁷, застосувавши у своїх студіях ареальну характеристику діахронного ойконімікону.

На кафедрі української мови Львівського університету імені Івана Франка ще з 50–60-х років провадять роботу і в царині мікротопоніміки. Назви малих географічних об'єктів збирали викладачі та студенти під час діалектологічних експедицій, які організовував професор І.І. Ковалик.

²¹³Бучко Д.Г. Украинские топонимы на -*івці*, -*иці*: автореф. дис. ... канд. філол. наук. – Львов, 1972. – 23 с.

²¹⁴Купчинский О.А. Украинские географические названия на -*ичі* XIV–XX вв. (история возникновения, семантико-структурный анализ, статистика и география): автореф. дис. ... канд. філол. наук. – Одесса, 1974. – 33 с.

²¹⁵Купчинська З.О. Лексико-семантична і словотвірна структура географічних назв на -*ин*, -*ів* (територія України, X–XX ст.): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – Л., 1993. – 18 с.

²¹⁶Царалунга І.Б. Українські топоніми на -*ани* (-*яни*): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – Л., 2006. – 17 с.; Царалунга І.Б. Українські топоніми на -*ани* (-*яни*): монографія. – Хмельницький, 2007. – 157 с.

²¹⁷Михайличенко Н.Є. Українські ойконіми на -*ець*, пов'язані з назвами інших населених пунктів // *Studia Slavistica*. 10. Ономастика. Топоніміка. – Ужгород, 2009. – С. 269–277; Михайличенко Н.Є. Структурно-семантичні типи українських ойконімів із формантами -*ець*, -*иця*: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – Л., 2011. – 18 с.

Є.М. Посацька-Черняхівська у своїй кандидатській дисертації також використовувала мікротопонімний матеріал. Останніми десятиліттями робота над цим онімним пластом відновилася та пожвавилася. Під керівництвом професора Д.Г. Бучка підготувала дисертаційну працю Н.В. Сокіл-Клепар²¹⁸. Тепер вона вже як доцент кафедри української мови має значні напрацювання в мікротопонімії: видала монографію «Мікротопонімія Сколівщини» (2008)²¹⁹, низку її статей присвячено семантичному наповненню твірних основ мікротопонімів²²⁰, деривації таких назв²²¹. Однак останні публікації стосуються когнітивного аспекту вивчення цих онімів²²², дослідниця акцентує увагу на конотативності мікротопонімії²²³, етнокультурологічному аспекті вивчення малих географічних об'єктів²²⁴ тощо.

²¹⁸Сокіл Н.В. Мікротопонімія Сколівщини: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – Л., 2007. – 20 с.

²¹⁹Сокіл Н.В. Мікротопонімія Сколівщини: монографія. – Л., 2008. – 206 с.

²²⁰Сокіл Н.В. Географічні терміни в мікротопонімії Центральної Бойківщини: порівняльний аспект // Проблеми української термінології. – Л., 2006. – Вип. 559. – С. 288–292; Сокіл-Клепар Н.В. Роль антропонімів у номінації мікротопооб'єктів Українських Карпат // Наукові записки Тернопільського нац. ун-ту. Серія: Мовознавство. – Тернопіль, 2014. – С. 259–264; Сокіл-Клепар Н.В. Сакральні мікротопоніми в українському ономастиконі // Народознавчі зошити. – Л., 2014. – Вип. 5. – С. 771–777; Сокіл Н.В. Мікротопоніми Сколівщини, що походять від термінів на означення рельєфу місцевості // Вісник Львівського ун-ту. Серія філологічна. – Л., 2006. – Вип. 38. – Ч. I. – С. 192–202.

²²¹Сокіл Н.В. Мікротопоніми суфіксальної деривації (на матеріалі мікротопонімії Сколівщини) // Актуальні проблеми дослідження граматики та лексикології: матеріали Міжнар. наук.-теорет. конф. (4–5 жовтня 2006 р.). – Вінниця, 2006. – С. 88–93.

²²²Сокіл-Клепар Н.В. Мікротопоніми крізь призму когнітивної науки // Когнітологія в системі гуманітарних наук: зб. наук. пр. – Полтава, 2013. – Вип. 2. – С. 62–67.

²²³Сокіл-Клепар Н.В. Конотативні мікротопоніми Українських Карпат // Записки з ономастики / відп. ред. О.Ю. Карпенко. – Одеса, 2015. – Вип. 18. – С. 623–633.

²²⁴Сокіл Н.В. Етнокультурний аспект мікротопонімів Бойківщини // Народознавчі зошити. – Л., 2009. – Вип. 5–6. – С. 757–763.

Особливо ретельно обстежено територію Львівщини: дисертанти кафедри української мови польовим та анкетним способом зібрали мікротопонімний матеріал із північних, центральних та східних районів області. Крім традиційного підходу в дослідженні мікротопонімії (лексико-семантичний аналіз мотивувальної бази, специфіка структурно-словотвірної організації мікротопонімікону («Мікротопонімія півночі Львівської області» (2011)²²⁵), О.І. Проць (Гулик) охарактеризувала топонімну картину світу, яку репрезентує мікротопонімія регіону, дослідила образ простору в ній, специфіку його сприйняття та структурування, з'ясувала особливості репрезентації образу людини як творця мікротопонімів²²⁶, а Н.Р. Яніцька розкрила етнокультурний контекст мікротопонімів, простудіювала специфіку вербальної репрезентації концептосистем 'людина – природа', 'людина – людина' та 'людина – ідея' в мікротопонімному просторі центральних та східних районів Львівської області²²⁷, захистила кандидатську

²²⁵Проць О.І. Мікротопонімія півночі Львівської області: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – Л., 2011. – 20 с.

²²⁶Проць О.І. Опозиція "центр – периферія" в мікротопоніміконі півночі Львівщини // Актуальні проблеми філології та перекладознавства: зб. наук. пр. / гол. ред. М.Є. Скиба. – Хмельницький, 2013. – Вип. 6 (2). – С. 223–238; Гулик О.І. Радіальний тип побудови простору (на матеріалі мікротопонімії півночі Львівщини) // Сучасні наукові парадигми: матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф. (12 березня 2010 р.). – Горлівка, 2010. – С. 58–62.

²²⁷Яніцька Н.Р. Специфіка зміни мовних кодів у мікротопонімному дискурсі // Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: Лінгвістика і літературознавство / гол. ред. В.А. Зарва. – Бердянськ, 2010. – Вип. XXIII. – Ч. III. – С. 445–453; Яніцька Н.Р. Онімний фрагмент мовної картини світу (на матеріалі мікротопонімії центральних та східних районів Львівщини) // Наукові праці: науково-методичний журнал. Серія: Філологія. Мовознавство. – Миколаїв, 2010. – Вип. 106. – Т. 119. – С. 106–110; Яніцька Н.Р. Способи репрезентації концептосистеми 'людина – людина' в мікротопонімному просторі // Актуальні проблеми філології та перекладознавства: зб. наук. пр. / гол. ред. М.Є. Скиба. – Хмельницький, 2013. – Вип. 6. – Ч. II. – С. 294–303.

дисертацію «Мікротопонімія центральних та східних районів Львівської області» (2012)²²⁸.

На кафедрі української мови започатковано дослідження історичної мікротопонімії. Цю проблему розпрацьовує О.С. Мосур, яка запропонувала методику аналізу історичного мікротопонімного фактажу, ввела в науковий обіг мікротопоніми Самбірського циркулу (412 населених пунктів) кін. XVIII – поч. XIX ст., проаналізувала лексико-семантичні, структурно-словотвірні особливості й динаміку змін пропріативів цього регіону, виявила специфічні для мікротопонімії малопоширені на сучасному етапі структурні типи назв («Мікротопонімія кінця XVIII – початку XIX століття : Самбірський циркул» (2019))²²⁹.

Триває робота над створенням Словника мікротопонімів Львівської області.

Ще один напрям ономастичних досліджень розвивають ономасти кафедри української мови – літературно-художнє назвознавство. У цій ділянці працює О.Р. Сколоздра-Шепітко, яка під керівництвом Д.Г. Бучка захистила у 2008 році кандидатську дисертацію на тему «Онімна та апелятивна номінація особи в малій прозі Івана Франка» (2008)²³⁰ і продовжує студіювати проблеми функціонування оніма в

²²⁸Яницька Н.Р. Мікротопонімія центральних та східних районів Львівської області: автореф. дис. ...канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – Л., 2012. – 18 с.

²²⁹Мосур О.С. Варіанти мікротопонімів Самбірського циркулу кінця XVIII – початку XIX ст. // Science and Education a New Dimension. Philology. – 2018, Sept. – Vol. VI (51). – Iss. 176. – P. 50–53; Мосур О.С. Йосифінська та Францисканська метрики як джерело вивчення мікротопонімії // Дослідження з лексикології і граматики української мови: зб. наук. пр. / за ред. проф. І.С. Попової. – Дніпропетровськ, 2014. – Вип. 15. – С. 58–66; Мосур О.С. Мікротопонімія кінця XVIII – початку XIX століття: Самбірський циркул: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – Л., 2019. – 18 с.

²³⁰Сколоздра О.Р. Онімна та апелятивна номінація особи в малій прозі Івана Франка: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – Л., 2008. – 18 с.

художньому тексті Івана Яковича Франка²³¹, Оксани Забужко²³², в історичній прозі²³³.

Г.В. Тимошик сьогодні активно досліджує біблієоніми, особливо ретельно вона вивчає біблієантропоніми в новочасних перекладах Святого Письма українською мовою²³⁴, аналізує ономастикон у перекладі євангелій отця Маркіяна Шашкевича²³⁵ та визначає особливості рецепції в координатах українського мовнокультурного виміру конкретних

²³¹Сколоздра О.Р. Номінація осіб у бориславських оповіданнях Івана Франка // Зб. наук. пр. Полтавського держ. пед. ун-ту ім. В.Г. Короленка. Серія: Філологічні науки. – Полтава, 2009. – Вип. 1–2. – С. 187–196; Сколоздра О.Р. Особливості антропонімікону малої прози Івана Франка // Вісник Львівського ун-ту. Серія філологічна. – Л., 2009. – Вип. 46. – Ч. 2. – С. 148–154. Сколоздра-Шепітко О.Р. Промовисті імена персонажів Франкової прози // У координатах мови: зб. наук. пр. на пошану професора Лідії Коць-Григорчук. – Л., 2016. – С. 311–321.

²³²Сколоздра-Шепітко О.Р. Літературно-художня онімія роману Оксани Забужко „Музей покинутих секретів“ // Актуальні проблеми філології та перекладознавства: зб. наук. пр. / гол. ред. М.Є. Скиба. – Хмельницький, 2013. – Вип. 6. – Ч. 3. – С. 225–236.

²³³Сколоздра-Шепітко О.Р. Слов'янська антропонімія в українській історичній прозі // Серце чистее, думка чесная...: зб. наук. пр. і матеріалів на пошану Ірини Ощипко. – Л., 2018. – С. 512–527.

²³⁴Тимошик Г.В. Античні теофорні імена у новочасних перекладах Святого Письма українською мовою // Міфологія і фольклор. – Л., 2009. – № 2–3 (3). – С. 58–71; Тимошик Г.В. Біблієантропоніми в новочасних перекладах Святого Письма українською мовою: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – Л., 2010. – 25 с.; Тимошик Г.В. Давньоримський ономастикон Новозавітного Канону в новочасних перекладах святописемних текстів українською мовою // Українська історична і діалектна лексика: зб. наук. пр. – Л., 2007. – Вип. 5. – С. 225–278; Тимошик Г.В. Особливості побудови давньоєврейського іменника новозавітного тексту (на матеріалі новочасних українських перекладів Святого Письма українською мовою) // Вісник Львівського ун-ту. Серія філологічна. – Л., 2012. – Вип. 4. – С. 185–202.

²³⁵Тимошик Г.В. Ономастикон у перекладі євангелій отця Маркіяна Шашкевича // Записки НТШ. Праці Філологічної секції. – Л., 2012. – Т. CCLXIII. – С. 43–68.

бібліантропонімів (*Авраам – Сара, Йосип – Марія*)²³⁶, ступінь рецепції біблійної пропріальної лексики у творчості Івана Франка²³⁷.

Проблеми функціонування власних назв у польській та українській фразеології досліджує А.М. Кравчук²³⁸. Соціолінгвістичний та когнітивний аспекти дослідження антропонімів реалізують у своїх працях Л.Є. Луцько²³⁹ та А.П. Чучвара²⁴⁰.

Упродовж усього періоду становлення Львівської ономастичної школи проблемами власних назв цікавилися

²³⁶Тимошик Г.В. Бібліантропоніми Авраам – Сара, Йосип – Марія: особливості рецепції в координатах українського мовнокультурного виміру // Вісник Львівського ун-ту. Серія філологічна. – Л., 2011. – Вип. 3. – С. 156–171.

²³⁷Тимошик Г.В. Рецепція біблійної пропріальної лексики у творчості Івана Франка // Іван Франко: дух, наука, думка, воля: матеріали Міжнар. наук. конгресу, присв. 150-річчю від дня народження Івана Франка (27 вересня – 1 жовтня 2006 р.). – Л., 2010. – Т. 2. – С. 121–140.

²³⁸Кравчук А.М. Проблеми зіставного вивчення української і польської фразеології (на матеріалі фразеологізмів з античними і біблійними власними назвами) // Нова педагогічна думка. – 1998. – № 3. – С. 67–70; Кравчук А.М. Польська фразеологія з ономастичним компонентом: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.03 – слов'янські мови. – К., 1999. – 19 с.; Кравчук А.М. Вплив просторової семантики топонімів на формування фразеологічного значення (на матеріалі українських та польських фразеологізмів із компонентом-онімом) // Українське мовознавство: міжвідом. наук. зб. – К., 2000. – Вип. 22. – С. 47–51.

²³⁹Луцько Л.Є. Антропонімікон львів'ян у XIX ст.: імена народжених у соціогрупі “робітники” // Мова і суспільство / гол. ред. Г. Мацюк. – Л., 2012. – Вип. 3. – С. 97–105; Луцько Л.Є. Соціальна природа імені людини (на матеріалі метричних книг латинською, українською та польською мовами, XIX – перша половина XX ст.): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15 – загальне мовознавство. – К., 2013. – 20 с.

²⁴⁰Чучвара А.П. Когнітивні чинники формування неофіційного найменування сільського школяра (на матеріалі опитування учнів загальноосвітніх шкіл Львівської області) // Українознавство. – № 2 (47). – С. 127–131; Чучвара А.П. Соціокогнітивні чинники формування прізвиська школяра (на матеріалі неофіційного іменника учнів Львівської області): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 – українська мова. – Л., 2013. – 20 с.

не лише мовознавці-ономасти, але й історики, зокрема І.П. Крип'якевич, який розглядав окремі топоніми та їхні похідні²⁴¹, досліджував і топонімію Львова²⁴²; І.С. Свенціцький²⁴³, М.М. Кордуба, про якого йдеться вище, Я.Р. Дашкевич²⁴⁴. Професор географії О.І. Шаблій, який у статті «Питання просторово-географічного аспекту вивчення мікротопонімії (на матеріалі Західного Поділля)» (1969)²⁴⁵ систематизує назви за просторово-географічним принципом, характеризує мікротопонімію через призму сприйняття життєвого простору, який має концентричну організацію, де виокремлює два рівні: основний / ядерний (життєво-актуальний) та периферійний. У цьому контексті варто згадати діяльність членів Львівського відділення Географічного товариства, яким керували професори К.І. Геренчук та О.Т. Ващенко²⁴⁶.

Оніми привертала увагу також багатьох мовознавців-ономастів: істориків мови, зокрема Б.В. Кобилянського²⁴⁷,

²⁴¹Крип'якевич І.П. Звідки пішла назва Медобори? // Вісник природознавства. – 1928. – Вип. 2. – С. 114–115. Крип'якевич І. П. Недобір, а не Медобори // Рідна мова. – 1934. – Ч. 5. – С. 204.

²⁴²Крип'якевич І.П. Топоніміка старого Львова // Науковий інформаційний бюлетень Архівного управління УРСР. – К., 1964. – № 5. – С. 85–87.

²⁴³Свенціцький І. С. Назва Русь в історичному розвитку до XIII-го в. // Рідна мова. – 1936. – Ч. 2. – С. 59–62; Ч. 3. – С. 103–108; Ч. 4. – С. 157–162; Свенціцький І.С. Зарис речевого і прикметникового окреслення назви Русь XI–XVI в. // Рідна мова. – 1936. – Ч. 6. – С. 247–251.

²⁴⁴Дашкевич Я.Р. Подільські чемериси // Проблеми етнографії Поділля: тези доп. наук. конф. – Кам'янець-Подільський, 1986. – С. 133–135.

²⁴⁵Шаблій О.І. Питання просторово-географічного аспекту вивчення мікротопонімії (на матеріалі Західного Поділля) // Тези доп. IV Республ. ономастичної конф. – К., 1969. – С. 39–40.

²⁴⁶Шаблій О.І. Львівська суспільно-географічна школа. – Л., 2004. – С. 38.

²⁴⁷Кобилянський Б.В. З ономастикону східнокарпатського ареалу (назви: Крента, Магура, Віпче, Хотимир) // Культура і побут населення українських Карпат: матеріали Республ. наук. конф. – Ужгород, 1973. – С. 268–276; Кобилянський Б.В. Східнокарпатські міфониї // Мовознавство. – 1980. – № 1. – С. 41–49.

А.І. Генсьорського²⁴⁸, Д.Г. Гринчишина²⁴⁹ (варто зазначити, що Дмитро Григорович, як досвідчений лексикограф, доопрацював «Словник прізвищ Ю.К. Редька»²⁵⁰), О.В. Кровицької²⁵¹, Ю.В. Осінчука, який присвятив свої статті лексико-семантичному аналізу і структурним типам мікротопонімів, розглянув однослівні, двослівні, багатослівні та прийменникові мікротопоназви²⁵²; діалектологів І.А. Панькевича²⁵³, Г.Ф. Шила, який у своїх розвідках зосередився на ойконімії²⁵⁴;

²⁴⁸Генсьорський А.І. Термін “Русь” (та похідні) в древній Русі і в період формування східнослов’янських народностей і націй // Дослідження і матеріали з української мови: зб. наук. пр. / відп. ред. І. Крип’якевич. – К., 1962. – Т. 5. – С. 16–30.

²⁴⁹Гринчишин Д.Г. Тюркські елементи в українській антропонімії // Українська історична та діалектна лексика / відп. ред. Л.М. Полюга. – К., 1985. – С. 106–145.

²⁵⁰Редько Ю.К. Словник сучасних українських прізвищ: у 2 т. – Л., 2007. – Т. 1. – 720 с.; Т. 2. – Львів, 2007. – 1438 с.

²⁵¹Кровицька О.В. Назви осіб за територіальною та етнічною приналежністю у староукраїнській мові XVI–XVIII ст. // Українська лексика в історичному та ареальному аспектах / відп. ред. Р.Й. Керста. – К., 1991. – С. 163–171.

²⁵²Осінчук Ю.В. Мікротопонімія Радехівщини (лексико-семантичний аналіз) // Брідщина – край на межі Галичини й Волині: матеріали восьмої краєзнавчої конф., присв. Міжнар. дню музеїв (23 травня 2014 р.). – Броди, 2014. – Вип. 7. – С. 62–68; Осінчук Ю.В. Словник мікротопонімів Радехівського району Львівської області // Діалектологічні студії. 10: Традиції і новаторство / відп. ред. П. Гриценко, Н. Хобзей. – Львів, 2015. – С. 519–535; Осінчук Ю. В. Структурні типи мікротопонімів Радехівщини (двослівні, багатослівні та прийменникові мікротопоназви) // Наукові записки Тернопільського нац. пед. ун-ту. Серія: Мовознавство. – Тернопіль, 2017. – Вип. 1 (27). – С. 231–234.

²⁵³Панькевич І.А. Звідки назва “Січ”? // Рідна мова. – 1938. – № 2. – С. 83–86; Панькевич І.А. Кілька уваг до вияснення прізвища боярина і перемиського воеводи Дмитра Дятка // Збірник історико-філологічного відділу Всеукраїнської Академії наук (Ювілейний збірник на пошану академіка М.С. Грушевського). – К., 1928. – № 76. – Ч. II. – С. 195–196; Панькевич І.А. Тмуторокань // Рідна мова. – 1938. – № 5. – С. 235.

²⁵⁴Шило Г.Ф. Із спостережень над словотворенням топоніміки Львівщини та південної Волині (на південь від лінії Володимир Волинсь-

Н.В. Хобзей, яка цікавилася міфологічною лексикою українських говорів Карпатського ареалу і відповідно опрацювала міфоніми в гуцульському говорі²⁵⁵; З.М. Бичка²⁵⁶.

Доценти кафедри української мови Львівського університету імені Івана Франка, очевидно, перебуваючи в силовому полі колег-ономастів (Ю.К. Редька, І.І. Ковалика, Є.М. Посацької-Черняхівської), також принагідно опрацьовують онімний матеріал: прізвиська – І.Й. Ощипко²⁵⁷, топоніми – Т.М. Возний²⁵⁸, мікротопоніми – С.М. Криворучко²⁵⁹, історичні мікротопоніми – І.Л. Ціхоцький²⁶⁰.

кий – Луцьк). Назви, утворені від особових імен, прізвищ та прізвиськ // Наукові записки Львівського пед. ін-ту: Серія філології. – Л., 1959. – Т. 12. – Ч. 2. – С. 76–88; Шило Г.Ф. Слов’янські місцеві назви (на матеріалі деяких північних районів Дрогобиччини) // Тези доп. і вист. I Республ. топонімічної наради. – К., 1959. – С. 42–45; Шило Г.Ф. Топонімічні назви північних районів колишньої Дрогобицької області // Доповіді та повідомлення Дрогобицького держ. пед. ін-ту. – Дрогобич, 1961. – С. 128–130; Шило Г.Ф. Топонімічні назви типу Добряни, Добровляни // Тези II Республ. ономастичної наради. – К., 1962. – С. 57–58; Шило Г.Ф. Топоніми и микротопоніми на -ище, -иско в бассейне Верхнего Днестра, Западного Буга и Припяти // Тезисы докл. и сообщ. конф. по топонимике северо-западной зоны СССР. – Рига, 1966. – С. 152–154.

²⁵⁵Хобзей Н.В. Міфоніми на позначення назви чорт у гуцульському говорі // Українська лексика в історичному та ареальному аспектах / відп. ред. Р.Й. Керста. – К., 1991. – С. 124–127.

²⁵⁶Бичко З.М. Гуцульський топонімікон // Гуцульщина: перспективи її соціально-економічного і духовного розвитку в незалежній Україні: матеріали наук. конф. Першого світового конгресу гуцулів (17–18 серпня 1993 р.). – Івано-Франківськ, 1994. – С. 112.

²⁵⁷Ощипко І.Й. Лексико-словотворча структура бойківських прізвиськ // Тези доп. XXXIX наук. конф., присв. підсумкам наук.-досл. роботи Львівського ун-ту за 1964 р. Філологія, журналістика. – Л., 1965. – С. 39–41.

²⁵⁸Возний Т.М. Спостереження над складеними топонімами Миколаївщини // Питання ономастики Південної України: доп. та повід. V Республ. ономастичної конф. (Миколаїв, травень 1974 р.). – К., 1974. – С. 72–76.

Не можна не згадати відомих мовознавців З.Т. Франко та Ю.О. Карпенка, які закінчили філологічний факультет Львівського університету (у 1949 і 1953 р. відповідно) і які багато зробили для розвитку української ономастики.

Академічний етап розвитку Львівської ономастичної школи має такі характерні ознаки:

1. Учені-ономасти цього періоду керувалися настановами Франкових «Причинок...», адже саме Іван Якович Франко визначив основні назвознавчі науково-дослідницькі координати: студіювання онімії будь-якого типу має ґрунтуватися на історичних джерелах; фактичний матеріал – запорука успішного опрацювання онімів; усвідомлене розуміння ономастикону як цінного матеріалу не лише для філолога, а й для історика, етнолога, географа, соціолога та ін.

2. Основну увагу вчених зосереджено на: лексикографічному опрацюванні ономастикону (поява ономастичних словників та монографій, у яких прокоментовано значний фактичний матеріал); онімній ареалогії і стратиграфії; зборі й опрацюванні сучасного та історичного мікротопонімного матеріалу; розвиткові міждисциплінарних зв'язків: соціо- та етнолінгвістичного, онтологічного, когнітивного аспектів дослідження власних назв різних типів; літературно-художній ономастиці, що має перспективу як галузь франкознавства.

3-посеред наукових шкіл України особливе місце посідає Львівська ономастична, бо саме в ній яскраво проявляється творча співдружність учених різних поколінь, яких

об'єднують спільні принципи підходу до розв'язання проблем власних назв, стиль роботи, погляди на розвиток досліджень в ономастиці тощо. Серед визначених критеріїв наукової школи є такі, яким відповідає Львівська ономастична: її засновником можемо справедливо вважати Івана Яковича Франка, що сформулював суть наукового підходу до предмета дослідження й основні методологічні принципи; подібність наукових позицій його наступників (В.І. Сімовича, Ю.К. Редька, Л.Л. Гумецької, М.Л. Худаша та інших), що прийняли визначену методологію і підходи до аналізу онімних явищ; усі прибічники та прихильники об'єднані Львовом (хтось із них лише вчився, деякі працювали, дехто закінчував аспірантуру у Львові); новизна, оригінальність та перспективність методологічного підходу формувалася впродовж тривалого часу. Суть діяльності Львівської ономастичної школи полягає в таких науково-дослідницьких координатах: студіювання онімії будь-якого типу повинне ґрунтуватися на пам'ятках історії; фактичний матеріал – це основна умова продуктивного опрацювання онімів; діахронний фактаж власних назв різних типів – основа для лексикографічних і стратиграфічних досліджень. Тому й називаємо її школою історичної ономастики.

Становлення Львівської ономастичної школи відбувалося впродовж двох періодів (I. Початковий етап: середина XIX – перша половина XX ст. II. Академічний етап: друга половина XX – початок XXI ст.), кожен із яких мав свої характерні риси, однак очевидної межі між ними немає через те, що окремі дослідники, наукова діяльність яких починалася в перший період, розгорнули студії власних назв різного типу в другому періоді формування ономастичної школи у Львові. Крім того, самі підходи в трактуванні власної назви не порушувалися, навпаки – розширювалися як об'єкти дослідження, так і способи й методи опрацювання онімії.

Що ближче до нашого часу, то помітніші міждисциплінарні зв'язки, які вибудовуються на спільності об'єкта. Розвиваються соціо- та етнолінгвістичний, онтологічний, когнітивний аспекти дослідження власних назв різних типів. Підхід до вивчення онімів у художньому тексті, який запропонував І.І. Ковалик ще в 1939 році, лише на початку XXI ст.

²⁵⁹Криворучко С.М. О семантико-структурном характере мікротопонимов (на матеріалі мікротопонимов с. Каменний Брод Житомирської області) // Докл. и сообщ. Львов. отделения Географ. общ. УССР. – Львов, 1971. – С. 89–93.

²⁶⁰Ціхоцький І.Л. Динаміка розвитку вуличного топонімікону провінційних міст Галичини у XX–XXI ст. (на матеріалі міської топонімії м. Буська) // У координатах мови: зб. наук. пр. на пошану професора Лідії Коць-Григорчук. – Л., 2016. – С. 330–345; Ціхоцький І.Л. Пізньосередньовічний топонімікон Буська (до проблеми формування і розвитку) // Вісник Львівського ун-ту. Серія філологічна. – Л., 2017. – Вип. 64 (2). – С. 134–143.

дав поштовх до розвитку літературно-художньої ономастики, що має перспективу як галузь франкознавства.

Львівська ономастична школа – це школа історичної ономастики, яка за більш як півстолітнє академічне функціонування розвинула значні міждисциплінарні зв'язки, що розширюють її межі. Тому перспектив багато не лише для подальшого розвитку історичного напрямку ономастичних студій, але й в інших галузях назвознавства. Спершу про традиційний аспект: 1) рукописні та друковані архівні джерела містять онімікон, який є основою діахронних досліджень. Лише історизм і системність у зборі різних власних назв зреалізує ці принципи і в аналізі відповідних онімів. Неопрацьованих матеріалів у львівських архівах та книгозбірнях багато, перспективи їх оприлюднення великі; 2) опрацювання діахронного ономастикону дає змогу розглядати його в лексикографічному аспекті; 3) онімні ареалогія і стратиграфія мають значні потенції узагальнень щодо етно- та глотогенезу слов'ян; 4) збір та лексикографічне опрацювання історичної (порівняно із сучасною) мікротопонімії вможливить уточнення висновків щодо принципів номінації локусу; 5) аналіз семантичного наповнення мотивувальної основи власних назв різних типів дає змогу з'ясувати зв'язок із твірним апелятивом, а це перспектива для ідеографічного аспекту вивчення архаїчної онімії; 6) визначення словотвірного типу назв у діахронії – це шлях до формантних онімних досліджень, які можуть стати частиною Загальнослов'янського ономастичного атласу.

Перспективними є також дослідження онімікону і на міждисциплінарному рівні: соціо- та етнолінгвістичний, онтологічний, когнітивний аспекти вивчення власних назв різних типів сьогодні популярні у львівському ономастичному середовищі. Водночас убачаємо значні потенції в розвиткові літературно-художньої ономастики як галузі франкознавства.

ОНОМАСТИЧНА СПАДЩИНА МИХАЙЛА ЛУКИЧА ХУДАША: АКТУАЛІЗАЦІЯ І ПЕРСПЕКТИВИ

Михайло Лукич Худаш – мовознавець-класик, що, відійшовши у вічність 11 травня 2011 року, залишив неоціненний доробок в історії української ономастики як відображення знакових українських етногенетичних процесів, діалектних явищ та історії української лексики. Із віддалі часу значення наукової спадщини М.Л. Худаша лише зростає.

Із середини 60-х років об'єктом наукових зацікавлень Михайла Лукича поступово стає антропоніміка, зокрема історія формування і становлення українських прізвищ, що ознаменувалося першою в історії українського мовознавства монографією з діахронної (історичної) антропонімії «З історії української антропонімії» (1977 р.) [3]. 1980 року цю працю захищено як докторську дисертацію. Науковець уперше проаналізував стан вивчення української історичної антропонімії, розкрив специфіку предмета та методів дослідження, показав науково-дослідне значення історичної антропонімії для соціальної історії, історії права, етнографії, художньої літератури і фольклористики. Таким способом антропоніміку виведено за межі мовознавства в площину дуже актуальних міжгалузевих студій національного значення.

Основним предметом дослідження вперше стала специфіка ідентифікації особи в Україні до запровадження кодифікованого права впродовж XIV – початку XIX ст., що започаткувало окремі діахронно-територіальні антропонімічні розвідки в зіставному контексті.

М.Л. Худаш уперше системно дослідив власні імена українців як основне лексичне джерело для формування українських прізвищ і прізвищ, виокремивши нехрещені і хрещені власні імена, їхні історико-етнографічні основи та особливості побутового функціонування. Його виняткова заслуга в запровадженні терміна **прізвищева назва**, що став базовим елементом історичної української антропоні-

мійної системи. Науковець також уперше простежив еволюцію термінів **власне ім'я, назва по батькові, прізвище, прізвисько**. Отже, наступні покоління дослідників отримали матрицю антропонімічних досліджень, на якій могли виводити свої локальні уточнення та специфіку.

У розвідці «До питання класифікації українських прізвищевих назв XIV–XVIII ст.» (1980 р.), акцентуючи на різних наукових класифікаціях антропонімічного матеріалу, професор умотивовує свою систему групування: власне антропонімії іменування, апелятивні іменування, мішані, або антропоніміїно-апелятивні іменування: «Побудована в першу чергу на основах історико-етнографічного (соціального), а з мовного боку (в перехресненні) – лексико-семантичного (а не чисто структуралістичного) порядку, ця схема, звичайно, не претендує ні на вичерпність, ні на вже ідеальний зразок. З одного боку, в міру нагромадження антропонімічного матеріалу, відповідно до його багатства, вона може відповідно доповнюватися непередбаченими тут антропоніміїними розрядами, а, з другого, в силу цього ж джерельного нагромадження матеріалів, в першу чергу розвитку самої антропоніміки як науки, удосконалення її дослідницьких методів, може бути також не лише вдосконалена, але й зовсім видозмінена чи перебудована» [4, с. 160]. Ця розлога цитата науковця – не лише обґрунтування його антропоніміїної класифікації, але й світоглядна позиція дослідника, що весь час перебуває в пошукові та вдосконаленні.

Винятковою серед історичних лексикологічних та антропонімічних є розвідка Михайла Лукича про Памву Беринду (між 1550 та 1570–1632) «у світлі антропоніміки», хоча, звісно, це «світло» підсвічує не лише нетиповий антропонім *Памва Беринда*, а й цілий спектр галузей знань: історії, географії, релігії, політики. У цьому, до речі, своєрідність наукового апарату професора: лише із синтезу знань і міжгалузевих схрещень народжуються відповіді на складні наукові питання. Розкриваючи, на перший погляд, лише сформульоване дискусійне завдання розвідки про форму і наголошування власного імені *Памва* (*Памво* походить від грецького імені *Памвон* у формі іменни-

ка I відміни з наголосом на першому складі), М.Л. Худаш пропонує свою **відантропонімічну версію** трактування походження прізвища видатного українського лексикографа XVII ст. *Беринда* в контексті «вияснення структури й етимології [...] та її територіальної локалізації на різних діахронних зрізах». Саме такий синтетичний метод аналізу діахронії + території + структури вможливив заперечити поширювану тривалий час належність *Беринди* до чужинців (молдован чи румунів). Михайло Лукич уперше етимологізує це прізвище не з огляду на історичне літописне тюркське плем'я *берендеїв*, відоме з X ст., а на основі гіпокористика спільнослов'янського власного імені-комполита зі складником *Бер(и)*- на зразок *Беривой*, *Берислав*, *Беридраг* та ін. + поширений на українському західному Підкарпатті квалітативний формант *-инда* на зразок *Гр-инда*, *Мас-инда*, *Гош-инда* та ін. У зв'язку із цим припущення про походження Памви Беринди з підкарпатського села Чайковичі, де, відповідно до Францисканської та Йосифінської метрик кінця XVIII – поч. XIX ст., «Беринди уже нараховуються десятками», має право на існування, хоча перші фіксації *Беринд* датовані XV ст., крім старопольських назв, і на Перемишльщині. Водночас М.Л. Худаш виявив *Беринд* у списку посполитого рушення шляхти Львівської і Жидачівської земель як представників хоначкової шляхти із Чайковичів (1651 р.). Отже, як доводить професор, **антропонім – це не просто власна назва, а історично-територіальна нитка роду носія імені та прізвища** [2, с. 62–68].

Як зауважує учениця М.Л. Худаша М.О. Демчук [1, с. 638], поворотним пунктом у його науковій біографії став 1980 рік – час переходу на посаду старшого наукового співробітника Інституту народознавства НАН України, де він здійснив свою давню діалектологічну мрію і написав розвідки «Основні риси бойківського говору» [6, с. 44–47] та «Основні риси гуцульського говору» [7, с. 51–56] (уміщені в збірниках «Бойківщина» та «Гуцульщина»), що згодом стали основою для етимологізування назв українських етнічних груп *бойки*, *гуцули*, *лемки*, що, як довів М.Л. Худаш, були відантропонімічного походження.

Таким чином, професор розширює географію зацікавлення слов'янськими етнонімами: від назв племен до знакових історичних антропонімів. Ідеться про історичні етноніми *дреговичі, уличі, будини* [5, с. 52–58; 19, с. 230–236]; етноніми *серби, хорвати, чехи* [16, с. 141–151; 11, с. 242–245; 14, с. 247–251]; імена вождя антів *Божа* [9, с. 289–295] та легендарного вождя (отця) русів *Ора (Орія)* [21, с. 427–442]; легендарних засновників Києва *Кия*, його братів *Щека, Хорива* та сестри *Либеді* [17, с. 269–293; 15, с. 1056–1069; 12, с. 167–171; 13, с. 3–10]. Етимологізування цих непрозорих етнонімів та антропонімів поєднане спільною методологічною основою: усі ці назви відантропонімного питомого походження й утворені від гіпокористиків, що, своєю чергою, походять від давніх слов'янських імен-комполітивів. Таким способом вибито ґрунт із-під ніг тих науковців, що шукають коріння етимологічно складних антропонімів зазвичай у співзвучному апелятивному матеріалі переважно по дуже віддалених неслов'янських краях.

Результатом розвитку цієї реконструкційно-порівняльної методології на питомій основі стали чотири унікальні монографії Михайла Лукича (одна з них у співавторстві з М.О. Демчук) **про український карпатський і прикарпатський топонімікон** загальним обсягом 1.511 сторінок із повним покажчиком досліджених назв населених пунктів як розкодованих знаків етногенетичної, історико-культурної і власне мовної інформації: «Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (відантропонімні утворення)», 1991 р. (у співавторстві з М.О. Демчук); «Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів. Утворення від слов'янських автохтонних відкомполітивних скорочених особових власних імен», 1995 р.; «Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (утворення від відапелятивних антропонімів)», 2004 р.; «Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (відапелятивні утворення)», 2006 р. [8; 10; 18; 22].

Не знаю аналогів в українському мовознавстві, які можна було б означити як наукову квадрологію з українського етногенезу через ойконімію.

Професор Михайло Лукич Худаш розпрацьовує свою, як ми вже зазначали, методологію дослідження: високофаховий спосіб «скальпування» ойконіма до його відантропонімного етимона: «**антропонім – основа ойконіма**» [8, с. 13], а звідси вперше у світовій славистиці двохаспектність сформульованого завдання: «Дати генетичну інформацію не тільки про етимологізовані відантропонімні ойконіми, але й також аналогічну інформацію про їхні антропонімні етимони, в першу чергу темні та не виявлені нами в писемних джерелах» [18, с. 4].

Щоб досягнути цієї мети, автор переходить через кілька етапів етимологізування ойконіма: а) звичай іменувати роди за іменами їхніх патріархів чи родоначальників має своє переконливе суспільно-історичне і суспільно-економічне мотивування; б) визначення типу досліджуваного ойконіма та встановлення його антропонімного етимона, себто розкриття його внутрішньої форми і своєрідності топоформанта; в) визначення первісного значення або семантичного способу виникнення ойконіма, а саме від якого часу ще реального свого номінаційного значення сформувався етимологізований ойконім і яким способом; г) установа походження антропонімного етимона ойконіма.

Ці основні етапи ойконімного етимологізування супроводжує порівняльно-історичний матеріал із різних слов'янських мов, переконливий обґрунтований аналіз морфологічних змін, субституцій, діалектних впливів або звичайних писарських деформацій в ойконімі чи антропонімі, а також украй важливий принцип стратиграфії – «пошуку структурно-топонімічних шарів, залежних від часу і території» [8, с. 30].

Новаторським є і принцип побудови етимологічного аналізу як наукової основи топоніміки: етимологізований матеріал подано не за функціонально-семантичним наповненням топоформанта, як це переважно практикують у топоніміці, «а за обраним у даному випадку для дослідження структурно-етимологічним типом його етимонів – відапелятивних антропонімів у алфавітному порядку, тобто кожен досліджуваний ойконім в окремій словниковій статті» [18, с. 4].

Кожна із чотирьох монографій має свій об'єкт вивчення, зокрема в першій із них (1991 р.) – це ойконіми відантропонімного походження лише двох структурних різновидів:

1) ойконіми, утворені від антропонімів-комполітів (від давніх слов'янських комполітних особових власних імен на зразок *Бориславъ*; від відкомполітних індивідуальних або сімейно-родових прізвицьк уже здебільшого новітнього українського (а не давньоукраїнського) походження з виразною конотацією, як-от *Мисколизъ*;

2) ойконіми, що виникли від антропонімів – відкомполітних похідних винятково внутрішнього усічення (синкопи) імен-комполітів на зразок *Кагуй*, *Долобъ*, серед яких і похідні *indeclinabile-nomen*, як-от *Выбранъ*, *Ненадъ*. Зосередженість на такому аспекті дослідження – це також дорога першовідкривачів. Автори визначають основні класифікаційні словотвірні типи імен-комполітів як найархаїчнішу базу ойконімів. Поряд із цим зосереджено увагу на співзвучності імен-комполітів із кореневими основами апелятивів як одним із найскладніших завдань, і навряд чи у всеохопному аспекті його можливо здійснити. Попри те, запропоновано основні критерії розмежування відапелятивних та відкомполітних імен, що базовані «на узагальненні яскраво виражених типологічних закономірностей вияву відповідних антропонімійних явищ у загальнослов'янському масштабі» [8, с. 24]. Таким способом без зайвого роздвоєння чи хитання автори обирають підставу: «антропоніми, які, з одного боку, можна розглядати як відкомполітні або відапелятивні, а з другого – і як церковно-християнські імена, – це первісно все-таки відкомполітні утворення. Адже, як відомо, найбільш архаїчною антропонімійною категорією були імена-комполіти» [8, с. 26]. Це значною мірою забезпечує подальших дослідників від нерезультативного блукання межі пошуками чужомовних етимонів, що, на жаль, спостерігаємо як тенденцію в сучасних ономастичних дослідженнях, а також типове нехтування стратиграфічного принципу, через що відапелятивні топоніми розглядають як давніші від відантропонімних, а під час етимологізування ойконімів узятю до уваги лише твірну основу ойконіма в зіставленні зі співзвучною загальною назвою.

Друга, вже одноосібна монографія М.Л. Худаша із цієї проблеми [10] за об'єкт дослідження має ойконіми, утворені від відкомполітних слов'янських автохтонних особових власних імен, що виникли способом усічення преполітивних або постполітивних компонентів імен-комполітів. В окремий розділ виділено назви населених пунктів, утворені від сумнівно відкомполітних слов'янських автохтонних власних імен цієї самої структури. Така композиція другої частини цього цілісного дослідження лише підтверджує слушність сформульованих у першій монографії критеріїв щодо розмежування відантропонімних і відапелятивних ойконімів.

У третій монографії [18] основним об'єктом дослідження обрано відапелятивні утворення, хоч долучено сюди і близько 250 ойконімів, похідних від слов'янських автохтонних відкомполітних скорочених особових власних імен, що помилково або через недогляд не взято до уваги в попередніх працях. Ця «помилковість» радше свідчить про злагожену дію системи, у якій етимологізовано ойконіми, що «є своєрідними пам'ятками соціальної і культурної історії нашого народу, історії його мови, багатства його народного іменника в глибокому і менш глибокому минулому. У зв'язку з цим ці пам'ятки як живі свідки нашого минулого необхідно зберігати як народну святиню...» [10, с. 300].

Четверта монографія цієї праці-подвигу досліджує відапелятивні утворення, де встановлено «не лише етимон досліджуваного ойконіма, але й, у міру потреби, також походження або семантику цього етимона» [22, с. 13–14].

Ґрунтовний етимологічний аналіз засвідчив низку фундаментальних положень: реліктовість і давня, ще праслов'янська генеза антропонімних етимонів абсолютної більшості цих ойконімів свідчить про глибоку давнину їх виникнення, що, своєю чергою, підтверджує автохтонність українського карпатського і прикарпатського терену в найдавніші періоди.

Найосновніше в цій мегарозвідці – це **обґрунтоване підтвердження через ойконім етногенетичних процесів саме українців як автохтонів на цих прикарпатських теренах.**

Можна, звісно, дискутувати щодо окремих етимологій, бо, зрештою, кожна етимологія – це наукова гіпотеза, однак від цього ця зведена ойконімна будівля з відантропонімним фундаментом не похитнеться.

Цікавий і визначальний іще один аспект: як усю цю працю-подвиг читаємо і засвоюємо? Анатоль Франс свого часу зазначив, що найкраща книга для читання – це словник. Цю квадрологію, написану у формі словника, можна вважати науковою інтригою в кожній його окремій словниковій ойконімній статті. Автор із умінням письменника детективного жанру розкручує плетиво, здавалося б, непроникної і нерозгаданої назви. Лише багатий досвід науковця й онімна інтуїція як результат невсипущої щоденної праці дає змогу М.Л. Худашу довести до логічного завершення кожну ойконімну статтю. Це щось на кшталт наукової магії, що здатна притягнути до себе не лише науковців-ономастів, але й найширший загал, якому не може бути не цікаво пізнавати етимони, а отже, знаки культури рідних місць проживання.

І ще через одне важливе усвідомлення маємо такий набуток: те, що ми знаємо в мові, – мізерне, те, чого не знаємо, – безмежне. Тому наприкінці однієї з монографій Михайло Лукич зазначає: «Окремого дослідження ще вимагають уже не відантропонімні ойконіми, а відапелятивні, відтопонімні (відгідронімні, відоронімні), відетнонімні, утворені від назв об'єктів матеріальної або духовної культури чи об'єктів, створених самою людиною, т. зв. культурні назви» [18, с. 14].

Абсолютною вершиною його ономастичних студій стала остання монографія, що вийшла вже по відході Майстра у Вічність, – «Походження імен та релігійно-міфологічні функції давньоруських і спільнослов'янських язичницьких божеств» (1060 сторінок) [23], де докорінно переглянуто дотеперішні погляди дослідників на походження імен давньоруських і спільнослов'янських язичницьких божеств у контексті їхніх релігійно-міфологічних функцій, а отже, винятково на питомому праслов'янському чи ще протослов'янському ґрунті проетимологізовано дохристиянський теонімікон, що має відантропонімне (божества найвищого ряду) і відапелятивне (божества нижчого, по-

рівняно з попередньою групою, ряду) походження: *Білобог, Бог, Велес-Волос, Дажбог, Дана, Дива, Див-Дий, Желя, Жива, Купало, Лада, Леля, Лель, Мокоша, Морена, Пек, Переплут, Перун, Полель, Радогост, Род і Рожаниці, Сварог, Сварожич, Святovit, Смаргел-Семаргел, Стрибог, Троян, Тур, Хорс, Чорнобог, Чур, Ярило...*

Особливою оздобою в ономастичних розвідках М.Л. Худаша вважаємо одну з його останніх ідеологічно засадничих статей «Як, чому і коли Русь стала Україною, а русини стали українцями?» [20]. Здається, після цього діахронного лексико-синтаксичного та етимологічного аналізу хороніма *Україна* (спосіб деапелятивації *у края > украй > украина > (україна)*) та етноніма *українці* більше нема чого промишляти на цьому ономастичному полі...

Лише людина з дуже цілісним природним національним світоглядом могла виробити: а) вмотивовану, переконливу й аргументовану методику етимологізування онімного матеріалу на питомому, а не запозиченому, ґрунті й водночас розглядати його на широкому міжмовному порівняльному тлі; б) аналізувати історичний онімікон, зокрема антропоніми, етноніми, ойконіми, теоніми, як фокуси українських етногенетичних процесів; в) сягати найдавніших пластів нашої історії, зокрема в дослідженні теонімів, що дають відповіді на численні запитання щодо українського менталітету, міфотворення та націєтворення; г) запропонована методологічна база дослідження онімного матеріалу від професора М.Л. Худаша уможливить подальші обґрунтовані ономастичні розвідки.

У прощальному листі Михайла Лукича до співробітників є дуже щемливі й настановчі слова для нас усіх: «Скажу лише усім: прощайте, не поминайте лихом, хай Господь Бог має вас у своїй ласці та опіці, дарує вам багатіття. А ще бажаю всім щиро любити свою Батьківщину Україну, боритись за збереження її самостійності». Його титанічна праця на науковій мовознавчій ниві була, є і буде найвідданішою боротьбою за самостійність України і натхненням для нас, його учнів та послідовників, продовжувати Його велику справу в осягненні сили та невичерпності нашої Мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Демчук М.О. Михайлові Худашу – 80 // Народознавчі зошити. – 2005. – №5–6. – С. 636–640.
2. Худаш М.Л. Памва Беринда у світлі антропоніміки // Мовознавство. – 1974. – № 6. – С. 62–68.
3. Худаш М.Л. З історії української антропонімії. – К., 1977. – 235 с.
4. Худаш М.Л. До питання класифікації українських прізвищевих назв XIV–XVIII ст. // З історії української лексикології / Відп. ред. Д.Г. Гринчишин. – К., 1980. – С. 96–160.
5. Худаш М.Л. Про походження давньоруських етнонімів *дреговичі й уличі* // Мовознавство. – 1981. – № 5. – С. 52–58.
6. Худаш М.Л. Основні риси бойківського говору // Бойківщина: Історико-етнографічне дослідження / Відп. ред. Ю.Г. Гошко. – К., 1983. – С. 44–47.
7. Худаш М.Л. Основні риси гуцульського говору // Гуцульщина: Історико-етнографічне дослідження / Ред. кол. П.І. Арсенич, М.І. Базак, З.Є. Болтарович та ін. – К., 1987. – С. 51–56.
8. Худаш М.Л., Демчук М.О. Походження українських карпатських і прикарпатських назв населених пунктів (від антропонімії утворення). – Л., 1991. – 267 с.
9. Худаш М. До генези імені вождя антів, засвідченого істориком готів Йорданом як *Voz, Dooz, Vox* // Записки НТШ. Праці філологічної секції. – Л., 1995. – Т. ССХХІХ. – С. 289–295.
10. Худаш М.Л. Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів. Утворення від слов'янських автохтонних відкомполітичних скорочених особових власних імен. – Л., 1995. – 362 с.
11. Худаш М. До етимології імені одного з легендарних засновників Києва *Хорив* та етноніма хорвати // Народознавчі зошити. – 1998. – № 6. – С. 242–245.
12. Худаш М.Л. До етимології імені одного з легендарних засновників Києва *Хорив* // Українська ономастика: М-ли наук. семінару, присв. 90-річчю Кирила Кузьмича Цілуйка / Відп. ред. І.М. Железняк. – К., 1998. – С. 167–171.

13. Худаш М.Л. До етимології імені одного з легендарних засновників Києва *Щек* // Записки з ономастики: зб. наук. праць / Відп. ред. Ю.О. Карпенко. – Одеса, 1999. – Вип. 3. – С. 3–10.

14. Худаш М. До етимології імені одного з легендарних засновників Києва *Щек* та етноніма *чехи* // Народознавчі зошити. – 1999. – № 2. – С. 247–251.

15. Худаш М. До етимології імені легендарної сестри легендарних засновників Києва – *Кий, Щек, Хорив – Либедь* // Народознавчі зошити. – 2000. – № 6. – С. 1056–1069.

16. Худаш М.Л. До етимології етноніма *серби* // В пространстві філології: Сб. ст. К 70-летию со дня рождения Е.С. Отина / Отв. ред. В.М. Калинин. – Донецьк, 2002. – С. 141–151.

17. Худаш М. До етимології імені *Кий* – найстаршого з легендарних братів – засновників Києва // Джерела: Зб. праць на пошану Олега Купчинського з нагоди його 70-річчя / Ред. кол. І. Гирич, Я. Грицак, М. Крикун та ін. – К.; Л., 2004. – Т. 1. – С. 269–293.

18. Худаш М.Л. Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (утворення від відапелятивних антропонімів). – Л., 2004. – 534 с.

19. Худаш М.Л. До етимології слов'янського історичного етноніма *будини* // Актуальні питання антропонімії: зб. м-лів наук. читань пам. Юліана Редька. – К., 2005. – С. 230–236.

20. Худаш М. Як, чому і коли *Русь* стала *Україною*, а *русини* стали *українцями*? // Народознавчі зошити. – 2005. – № 5–6. – С. 653–681.

21. Худаш М. До етимології засвідченого «Велесовою книгою» імені легендарного вождя (отця) русів *Ор (Орій)* // Юліан Редько (1905–1993): статті, спогади, матеріали / упоряд. Т. Кульчицька. – Л., 2006. – С. 427–442.

22. Худаш М.Л. Українські карпатські і прикарпатські назви населених пунктів (відапелятивні утворення). – Л., 2006. – 451 с.

23. Худаш М. Походження імен та релігійно-міфологічні функції давньоруських і спільнослов'янських язичницьких божеств. – Л., 2012. – 1063 с.

ОНОМАСТИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ

Я.П. Редьква (Чернівці)

СВІТОВА ОНОМАСТИКА І УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Відновлення роботи Української ономастичної комісії (УОК) як координаційного центру наукових установ і закладів вищої освіти з метою дослідження ономастичного простору України, а також друкованого органу УОК – бюлетеня Повідомлення Української ономастичної комісії (ПУОК; Повідомлення української ономастичної комісії. Нова серія – К., 2012. – Вип. 1 (16)), у якому міститься різноаспектна інформація про актуальні ономастичні події, активізувало діяльність українських назвознавців. Варто зазначити, що наукова діяльність у сфері *nomina propria* й до того не припинялася. Про це, зокрема, свідчать XVIII всеукраїнських та міжнародних ономастичних конференцій, які проводили, починаючи із 60-х років ХХ ст., й організують нині зі стабільною періодичністю через два роки. Інакше кажучи, часовий проміжок 1966–1976 рр., після якого перестав виходити друком бюлетень ПУОК, та період після 2000-го року, коли в роботі УОК настала перерва, на щастя, згубно не позначився на стані українського назвознавства.

Отже українська ономастика сьогодні – це важливий складник світової ономастичної науки, що має фундаментальні теоретичні й практичні здобутки в дослідженні всіх класів власних назв. Зрозуміло, що, для того щоб бути повноцінно інтегрованими у світову ономастичну спільноту, українські дослідники онімного простору повинні отримувати якнайповнішу інформацію про назвознавчі студії за межами України.

Мета цієї розвідки – короткий огляд подій і заходів (конгресів, конференцій, семінарів), які відбуваються в ономастичних осередках Європи й Америки (Північної та Південної), а також публікацій результатів назвознавчих досліджень у різних закордонних виданнях (часописах, монографіях).

У цьому контексті варто звернути увагу на діяльність «Міжнародної ради ономастичних наук (International Council of Onomastic Sciences – ICOS)» – міжнародної організації, яка об'єднує вчених, котрі досліджують усі класи онімів, та координує їхню діяльність. Зокрема, під егідою згаданої Ради відбуваються світові ономастичні конгреси (раз на три роки). Так, черговий такий захід – XXVII Міжнародний ономастичний конгрес – мав відбутися 24.08.–28.08.2020 в Кракові (Польща), однак через світову пандемію коронавірусу його було перенесено на наступний рік (нова дата проведення: 22.08.2021–27.08.2021). Як і попередні, цей конгрес має міждисциплінарний характер. На це вказує насамперед його тема – «Ономастика у взаємодії з іншими галузями науки». Організатори конгресу – Інститут польської мови Польської академії наук у Кракові, зокрема відділ ономастики (Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk, Pracownia Onomastyki); Факультет полоністики Ягеллонського університету (Wydział Polonistyki UJ); Університет Матея Бела в Банській Бистриці (Словаччина; Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici); Інститут мовознавчих досліджень імені Людовіта Штура Словацької академії наук (Словаччина; Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV v Bratislave); університет у Трнаві (Словаччина; Trnavská univerzita v Trnave, Pedagogická fakulta); Інститут чеської мови Чеської академії наук у Празі (Чехія; Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky).

Усі доповіді на конгресі будуть представлені на пленарних і секційних засіданнях; передбачено також і круглі столи, присвячені основним проблемам міждисциплінарної ономастики. Структурно наукові засідання поділені на п'ять тематичних розділів: 1. Загальні питання ономастики. 2. Географічні назви (топоніми): а) теоретичні, типологічні й етимологічні проблеми опису топонімів; б) географічні назви крізь призму інших наук. 3. Антропоніми: а) теоретичні, типологічні та етимологічні проблеми опису антропонімів; б) власні особові назви крізь призму інших наук. 4. Хремотоніми в теоретичному, типологічному та міждисциплінарному аспектах. 5. Власні назви в літературі й інших культурних текстах.

Під час засідання трьох круглих столів буде презентовано ономастичні досягнення західнослов'янських країн: Польщі,

Словаччини та Чехії. Їхня загальна мета – ознайомити світову ономастичну спільноту з назвознавчими дослідженнями, які мають давню традицію в цих країнах. Тематика: 1. Досягнення польської ономастики: а) теоретичні та типологічні дослідження географічних назв; б) теоретичні та типологічні дослідження антропонімів; в) теоретичні та типологічні дослідження хремотонімів; г) теоретичні та типологічні дослідження власних назв у літературі. 2. Досягнення чеської ономастики. 3. Досягнення словацької ономастики.

Тематичні обшири пропонованих ономастичних доповідей представлені в «Book of Abstracts 27th International Congress of Onomastic Sciences», ознайомитись із якими можна за такою електронною адресою: icos2020.ijp.pan.pl.

Вибір пропонованої міждисциплінарної теми «Ономастика у взаємодії з іншими галузями науки» організатори обґрунтовують на офіційному вебресурсі конгресу. Зокрема, вони зауважують, що підхід до аналізу онімів завжди багатоаспектний, незалежно від класичного чи новаторського погляду на них у теоретичному та практичному ракурсі. Так, **філософський** підхід дає змогу повернутися до античних часів і побачити там перші спроби розмежування власних і загальних назв. **Соціологічний** та **соціолінгвістичний** підходи до аналізу онімів порушують питання престижності власних назв, а також соціокультурної зумовленості мотивів номінації. В **історичних** дослідженнях такий клас онімів, як топоніми (гідроніми, ойконіми, ороніми) використовують для реконструкції міграційних процесів і пояснення субстратних та суперстратних мовних явищ. З'ясування етимології теонімів має неабияке значення для **релігієзнавства**, адже уможливорює встановлення взаємозв'язку між релігійними віруваннями та уявленнями різних націй і народностей на віддалених географічно теренах. З **правничого** погляду антропоніми (імена та прізвища) потребують законодавчого врегулювання та внормування. А завдяки **медицині** ономасти можуть відстежити нейробиологічні фактори, які впливають на формування ментального (асоціативного, конотативного) рівня онімів. Отже, взаємозв'язок «ономастика ↔ інші галузі людського знання (археологія, філософія, психологія, географія, історія, юриспруденція, природни-

чі науки)» допоможе не тільки з'ясувати генезу онімів, але й зрозуміти особливості їх функціонування в сучасному соціумі. З приємністю зауважимо, що українські ономасти також візьмуть участь і представлять свої доповіді на 27th International Congress of Onomastic Sciences.

Міжнародна рада ономастичних наук (ICOS) має свій офіційний друкований орган – науковий щорічник «ONOMA». Цей престижний журнал є одним із найдавніших ономастичних видань (розпочав виходити з 1950-го року). Зауважимо, що від 1-го по 31-й випуски в часописі було подано відомості лише бібліографічного характеру (мета – інформування наукової спільноти про нові публікації в галузі назвознавства), а починаючи з 32-го випуску (1997 рік) і до сьогодні (останній випуск № 54 (Vol. 54) за 2019 рік), журнал публікує, крім бібліографії, наукові статті, рецензії, огляди прикладного та загальнотеоретичного спрямування з усіх ділянок ономастики. До речі, це видання входить до престижних наукометричних баз.

Заради справедливості відзначимо, що важливість інтеграції українського назвознавства у світове ономастичне товариство віддавна розуміли й українські дослідники. Так, один із видатних представників вітчизняної ономастичної науки Ю.О. Карпенко неодноразово (майже систематично) поповнював бібліографію журналу «Onoma» ономастичними новинами з України та східнослов'янського світу (див. наприклад: Karpenko J.O. and others. Onomastic Bibliography 1985–1987: Slavic // Onoma. – 1990. – Vol. 29. – №1–3. – P. 306–309, 364–369; Karpenko J.O. Onomastic Bibliography 1988–1989: Slavic // Onoma. – 1992. – Vol. 30. – №1–3. – P. 223–230, 301–306; Karpenko J.O. Onomastic Bibliography 1990–1991: Slavic // Onoma. – 1994. – Vol. 31. – №1–3. – P. 221–225, 280–289; Karpenko J.O. Review of Onomastic Publications in Independent Ukraine: 1992–93 // Onoma. – 1996. – Vol. 32. – P. 33–36).

Зрозуміло, що ономастика – наука з величезним світовим доробком – повинна мати сформовану інтегровану бібліографічну базу. Із цією метою під егідою Міжнародної ради ICOS було створено інформаційний ресурс «Міжнародна бібліографія ономастики» (IBOS – International Bibliography of Onomastic Sciences), який формують члени бібліографічної групи з різних країн. Однак ця робота перебуває ще на по-

чатковому етапі. Українська ономастика також має свою бібліографію: її здобутки від другої половини XIX ст. до 2000 р. викладено у виданні «Українська ономастика: Бібліографічний покажчик» (Відп. ред. С.О. Вербич. – К., 2013. – 363 с.; сьогодні в групі ономастики відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України триває робота над укладанням вітчизняної ономастичної бібліографії від 2001-го року й до сьогодні). Тож цілий пласт здобутків українського назвознавства вже став фактично міжнародним надбанням.

У Великобританії визнаним є Англійське топонімічне товариство (The English Place-Name Society – EPNS), створене в 1923-му році з метою регіонального збору та опису топонімів Англії. Першим результатом його діяльності було видання реєстру топонімів округу Бакінгемшир (Buckinghamshire), яке з'явилося в 1925-му році. На сьогодні вже опубліковано 91 том (останній із цього переліку – Топонімія міста Лестершир (Leicestershire). – 2016. – Ч. VII.). Згадане товариство має свій друкований орган, заснований у 1969-му році. Це рецензований часопис «The Journal of the English Place-Name Society» (Журнал Англійського топонімічного товариства), який друкує статті, доповіді на ономастичних конференціях, огляди та рецензії, ономастичну бібліографію, а також – доповнення та матеріали до вказаних реєстрів (томів) топонімів графств Англії. Останній номер журналу вийшов у 2018-му році. Місце видання – університет м. Ноттингем.

З інших широкомасштабних світових ономастичних видань варто згадати про «Латиноамериканський ономастичний огляд» (Revista Onomástica desde América Latina), який виходить в університеті м. Каскавел (провінція Парана, Бразилія). Це щорічник, присвячений популяризації та поширенню ономастичних досліджень на національному та міжнародному рівнях. Журнал публікує статті англійською, португальською та іспанською мовами. Статті, отримані редакцією впродовж квітня – листопада 2020-го року вийдуть друком у третьому номері в першій половині 2021-го року. Редакція приймає також статті й до наступного, четвертого, номера. Матеріали необхідно подати протягом грудня 2020-го – червня 2021-го рр., а вихід збірника заплановано в другому півріччі 2021-го року.

Перейдемо до важливих ономастичних подій за межами України, які вже відбулися цього року і ще відбуватимуться в 2020–2021 рр.

Серед європейських ономастичних заходів варто назвати конференцію в Білорусі «Сучасні проблеми анамастички» (Сучасні проблеми ономастики), присвячену 85-річчю професора В.П. Лемтюгової. Час її проведення – 17–18 грудня 2020-го року. Передбачено засідання таких секцій: а) теорія і методика ономастичних досліджень; б) ономастикон і національна культура; в) міський онімний простір; г) актуальні питання дослідження регіональних ономастиконів; г) онімний простір художнього тексту; д) проблеми вивчення і стандартизації топонімії; е) проблеми дослідження і впорядкування антропонімії; є) ономастична термінологія; ж) ономастична лексикографія; з) історична ономастика; и) ономастика в освітньому просторі.

Заслуговує на увагу й ономастична конференція в Болгарії «Антропоними и антропонимни изследвания в началото на XXI век» (Антропоними та антропоніміїні дослідження на початку XXI століття), присвячена провідному болгарському ономастові Йордану Заїмову. Захід відбудеться 20–21 квітня 2021-го року. На цьому науковому форумі обговорюватимуть широке коло проблем, що стосуються антропонімії. Працюватимуть такі секції: 1. Сучасна антропонімія: прізвища, імена, імена по батькові, родинні імена на початку XXI століття; мода на імена в глобальному світі; 2. Історична антропонімія: мова, діалектна історія й традиції в антропонімії, пам'ятки історії, дослідження в галузі діалектології; 3. Антропонімія в топоніміці: ойконімія, гідронімія, хрематонімія; 4. Літературна ономастика.

Цікавляться питаннями назвознавства і в Північній Америці. Так, Американське ономастичне товариство (American Name Society – ANS¹) спільно з Асоціацією сучасних мов

¹ANS – наукове товариство, засноване в 1951 р. з метою популяризації ономастики, дослідження онімів та методики їх аналізу в США та за кордоном. Друкований орган ANS – журнал «Names», створений у 1952 р. Це щоквартальний рецензований академічний журнал із проблем ономастики.

(Modern Language Association – MLA) 7–10 січня 2021-го року в м. Торонто (Канада) проведуть пленарну сесію «Топоніми та літературні оніми» (Toponyms and Literaryscapes). Дослідження стосуватимуться потенціалу онімної семантики – реальних чи вигаданих літературних онімів (конотація власних географічних назв; топоніми в перекладі; топоніми в літературній теорії; топоніми та інтертекстуальність).

Розвивають ономастичні дослідження й на Африканському континенті. Зокрема, Ономастичне товариство Південної Африки та факультет мистецтв і дизайну Дурбанського технологічного університету 21–23 вересня 2020-го року провели в м. Дурбані Південно-Африканської Республіки (ПАР) Міжнародний конгрес «Сучасні тенденції в назвах та назовництві».

На Австралійському континенті триває робота в межах загальнонаціонального проекту «Aboriginal Place Names» (Австралійська топонімія аборигенів), адже понад 60% місцевих топонімів мають тубільне походження. Основну роль тут відведено Постійному комітетові з питань топоніміки (Permanent Committee on Place Names – PCPN), який фіксує тутешні власні географічні назви й відповідає за їх послідовне використання в австралійських штатах згідно з вимогами аборигенних громад. З іншого боку, Комітет веде роз'яснювальну роботу серед австралійського населення стосовно топонімії аборигенів (пояснення походження топонімів, їх офіційне вживання в державних установах). Створено навіть інформаційний відеоресурс «Що в назві?», на якому один із австралійських акторів розповідає історію про надання назв поселенням, горам, річкам, іншим географічним об'єктам місцевого ландшафту. Наявність такої платформи мотивує австралійців вивчати свою історію, усвідомлюючи власну культурну ідентичність.

Загалом 2020-й рік плідний на ономастичні заходи – щонайменше 93 наукові форуми. Приємно, що українські ономасти також братимуть у деяких із них активну участь, пропагуючи здобутки вітчизняного назвознавства.

ЮВІЛЕЇ

І.В. Єфименко (Київ)

З НАГОДИ ЮВІЛЕЮ О.П. КАРПЕНКО

7 березня 2020 р. своє 70-річчя відсвяткувала Ольга Петрівна Карпенко – український мовознавець, славіст, доктор філологічних наук, провідний науковий співробітник відділу історії української мови та ономастики Інституту української мови НАН України.

Понад 40 років наукової діяльності Ольги Петрівни присвячено ономастичним студіям. Основні події в її науковому житті пов'язані з академічним колективом київських ономастів. Там же сформувалися й наукові інтереси та погляди дослідниці.

В академічних стінах вона пройшла шлях від лаборанта до провідного наукового співробітника. Працюючи (від 1976 р.) в групі ономастики відділу історії та діалектології української мови Інституту мовознавства ім. О.О. Потебні, Ольга Петрівна в 1985 р. підготувала кандидатську дисертацію «Структура і генезис гідронімів Нижньої Правобережної Наддніпрянщини» (науковий керівник – д. філол. н. І.М. Железняк), за матеріалом якої було опубліковано першу монографію ювілярки – «Назви річок Нижньої Правобережної Наддніпрянщини» (1989). Дослідження гідронімів на території, яку тривалий час уважали ареалом пізнього слов'янського заселення, продемонструвало її мовну неоднорідність, що дало змогу виокремити декілька мовних шарів назв водних об'єктів (індоарійсько-іранський, слов'янський, тюркський), а також простежити ретроспекцію міграцій населення на цих землях.

Надалі дослідниця спрямовує свої наукові пошуки на регіон слов'янської архаїки – Полісся, один із найдавніших етнічних, мовних і культурних слов'янських осередків. Результатом копіткої та наполегливої праці стала докторська дисертація Ольги Петрівни «Гідронімікон Центрального Полісся на загальнослов'янському тлі», захищена в 1996 р.

За її матеріалами було видано монографію «Гідронімікон Центрального Полісся» (2003), у якій назви водних об'єктів цього терену розглянуто в хронологічному, ареальному та етимологічному аспектах із метою реконструкції фрагмента праслов'янського гідронімного фонду. Проведене дослідження засвідчило побутування на території Центрального Полісся здебільшого слов'янських гідронімів різних хронологічних зрізів, серед яких переважають водні назви праслов'янського походження.

Обидві праці ювілярки містять надійний мовний матеріал не лише для майбутнього цілісного відтворення праслов'янського гідронімікону, а й для дослідження етно- та лінгвогенезу окремих, насамперед архаїчних, зон Східної Славії.

Загалом у науковому доробку дослідниці понад 140 праць. Окрім двох монографій, Ольга Петрівна – автор розділів у чотирьох колективних працях. Це, зокрема, «Київське Полісся: етнолінгвістичне дослідження» (1989 р.), де перу дослідниці належить розділ про походження поліських гідронімів басейну Ужа. Етимологічний аналіз дослов'янських і архаїчних слов'янських елементів, збережених в українських топонімах стародавніх деревлянських земель, здійснено в трьох розділах колективної студії «Ономастика України першого тисячоліття нашої ери» (1992 р.). Два розділи дослідниці в колективній праці «Ономастика України та етногенез східних слов'ян» (1998 р.) присвячено відновленню окремих мовних рис східних слов'ян на основі архаїчних поліських гідронімів водозбору Ужа. У кількох розділах дослідження «Ономастика Полісся» (1999 р.) О.П. Карпенко проетимологізувала низку поліських гідронімів, простеживши вплив міжмовних контактів балтів і слов'ян на формування гідронімікону Північної України.

Усі згадані колективні праці також містять додатки до «Словника гідронімів України» (1979 р.), до яких увійшли назви протічних і непротічних вод Київської, Житомирської, Херсонської областей України, які збрала та впорядкувала Ольга Петрівна.

Інтерес ювілярки до різних класів онімів, безпосередньо пов'язаних з історичною лексичною спадщиною україн-

ського народу, уможливив появу цілої низки наукових статей із топонімії, антропонімії, ойконімії. Однак найпомітніше місце посідають її розвідки з гідронімії – найцікавішого та водночас найскладнішого для етимологічної інтерпретації розряду пропріальної лексики. Ось як зазначає про це сама О.П. Карпенко на сторінках енциклопедичного видання «Українська мова» (ювілярка – авторка кількох статей до цієї енциклопедії): «З усіх класів топонімів гідроніми є найстабільнішим, тому їм властива значна інформативність про недавні й давно минулі часи. ... Гідроніми сприяють вивченню найдавнішої мовної ситуації, реконструюванню форм і способів пізнання дійсності давньою людиною, ступеня її абстрактного мислення».

Протягом 10 останніх років разом із колегами групи ономастики Ольга Петрівна працює над унікальним проектом, присвяченим історико-етимологічному дослідженню назв населених пунктів України. У межах цього проекту з-під її пера вийшла низка цікавих матеріалів з історичної ойконімії Житомирщини, Київщини, Кіровоградщини.

У творчому доробку дослідниці важливе місце посідає й серія етимологічних етюдів зі східнослов'янської апелювативної лексики, насамперед українських архаїчних діалектизмів.

Про широкий діапазон наукових інтересів Ольги Петрівни свідчить і тематика кандидатських дисертацій, якими вона керувала, присвячених українській історичній антропонімії, ойконімії Вінниччини, географічній термінології Ровенщини та Житомирщини.

Проблематика праць Ольги Петрівни Карпенко сягає за межі україністики. У своїй науковій діяльності Ольга Петрівна спирається на базові методологічні засади дослідження онімного матеріалу, вироблені Київською ономастичною школою, що застосовує порівняльно-історичний метод та етимологічний аналіз. При цьому кожному окрему назву вона розглядає в межах генетичної мікросистеми споріднених онімів інших класів та апелювативної лексики. Саме такий підхід до аналізу власних і загальних назв на широкому слов'янському тлі з реконструкцією праслов'янських архетипів дав змогу Ользі Петрівні представити результати

IN MEMORIAM

С.О. Вербич (Київ)

ІРИНА МИХАЙЛІВНА ЖЕЛЕЗНЯК
(25.04.1932–24.06.2020)

своїх наукових пошуків на солідному міжнародному форумі – XIV з'їзді славистів (м. Охрид, Македонія, 2008 р.), де вона виступила з доповіддю «Старожитня гідронімія Центрального Полісся в загальнослов'янському аспекті».

Плідну дослідницьку працю О.П. Карпенко успішно поєднує з редакторською діяльністю. Вона – відповідальний редактор і співавтор збірників наукових праць «Питання історичної ономастики України» (1994 р.), «Ономастика та етимологія» (1997 р.), а також «Словника мікрогідронімів України» (2004 р.). Із започаткуванням у 2002 р. щорічника «Студії з ономастики та етимології» Ольга Петрівна стала не лише одним із неодмінних його авторів, а й постійним членом редакційної колегії та відповідальним редактором 7 випусків.

Ніколи не обіймаючи керівних посад, усе своє наукове життя О.П. Карпенко присвятила розгадуванню таємниць, які приховують власні назви. Тому її найважливіша іпостась – Дослідник, який надзвичайно дбайливо, ретельно вивчає та глибоко аналізує будь-яку цікаву назву, що потрапляє до поля її зору.

Кожна з праць Ольги Петрівни Карпенко, що містить фрагмент реконструкції праслов'янського онімного та апелятивного фондів, – цінне джерело інформації для українців і славистів, яка поглиблює знання про процеси розселення слов'ян у давнину і взаємодію різних мов та народів на досліджуваних територіях, а також про історичне минуле українського народу та його етногенез.

Колектив київських академічних ономастів сердечно вітає Ольгу Петрівну із цим прекрасним ювілеєм й від щирого серця бажає міцного здоров'я, щастя та успішної реалізації життєвих і творчих задумів!

Українське ономастичне товариство глибоко сумує через утрату відомого вченого-назовознавця І.М. Железняк. 24 червня 2020 р. її не стало. На жаль, більше ми не почуємо її тихого голосу, не побачимо її теплої усмішки, не зможемо просто поспілкуватися з нею. Гірка життєва правда полягає в тому, що лише з плином часу ми по-справжньому зрозуміємо цінність тієї людини, якої вже з нами немає, збагнемо її внесок у ту чи ту царину суспільної справи, відчуємо її присутність у своєму житті. Проте незалежно від часу з нами залишається пам'ять про людину. Гостре усвідомлення зникнення Ірини Михайлівни із життєвого видноколу спонукає до спогадів про цю особистість – науковця, керівника, небайдужу колегу і порядну людину.

Ірина Михайлівна Железняк народилася 25 квітня 1932 р. у столичному на той час Харкові. Згодом її родина переїхала до іншої столиці – Києва, з яким пов'язане все подальше життя Ірини Михайлівни, її становлення як науковця-ономаста. Саме тут вона здобула вищу освіту, успішно закінчивши філологічний факультет Київського університету імені Т.Г. Шевченка. Уже в стінах вищого навчального закладу І.М. Железняк відчула бажання стати науковцем. Це й привело її до академічного Інституту мовознавства імені О.О. Потебні., де вона з 1957 р. працювала спершу лаборантом, а потім стала аспірантом. У 1970 р. захистила дисертацію «Словотвірна система сербохорватської антропонімії періоду XII–XV ст.» на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук, працювала молодшим науковим співробітником у відділі історії мови інституту. У той період у межах відділу виокремилася група мовознавців на чолі з К.К. Цілуйком, яка зосередила свою основну увагу і

зусилля на дослідженні різних власних назв. Серед них була й І.М. Железняк. Наукові інтереси цього ономастичного колективу були багатогранні й різноаспектні, що згодом дало змогу київським дослідникам онімної лексики стати універсальними ономастами й закономірно зумовило формування Київської ономастичної школи.

Занурившись в ономастичну роботу, Ірина Михайлівна брала активну участь у таких академічних проєктах, як «Словник гідронімів України» (К., 1979), «Українська гідронімія в міжмовних і міждіалектних зв'язках» (К., 1981), «Етимологічний словник літописних географічних назв Південної Русі» (К., 1985), була членом Української ономастичної комісії при Відділенні літератури, мови та мистецтвознавства АН УРСР (тепер НАН України). Уже на ту пору Ірина Михайлівна зарекомендувала себе як сумлінний і принциповий дослідник, що не лишилося поза увагою адміністрації наукової установи. З 1978 р. вона – старший науковий співробітник відділу історії та діалектології української мови Інституту мовознавства імені О.О. Потебні, а з 1985 р. очолила колектив ономастів інституту. Робота над систематизацією й упорядкуванням гідронімікону України визначила напрям її подальших наукових інтересів. Ірина Михайлівна розпочала дослідження гідронімії басейну Росі, поставивши за мету визначити характер і природу слов'янських і неслов'янських елементів у системі назв гідрооб'єктів цього регіону й відтворити, таким чином, етномовну картину минулого Наддніпряння. Ця робота логічно завершилася докторською дисертацією «Середньонаддніпрянське Правобережжя та етногенез слов'ян (на матеріалі гідронімії)», яку І.М. Железняк успішно захистила в 1988 р.

Розуміння важливості ономастичних студій не лише для історії мови, а й для історії взагалі спонукало Ірину Михайлівну запровадити таку форму обговорення нагальних ономастичних і дотичних до них історичних проблем, як міждисциплінарний науковий семінар. Перший такий науковий захід «Київське Полісся» відбувся в 1986 р. Загалом же Ірина Михайлівна стала натхненником і організатором 13 ономастичних семінарів, шість із яких відбулися в Інституті мовознавства імені О.О. Потебні, а наступні 7 – у

створеному в 1991 р. Інституті української мови НАН України, де було сформовано відділ ономастики, який очолила І.М. Железняк. Незмінним керівником відділу Ірина Михайлівна була до 2002 р., передавши естафету В.П. Шульгачу. Як і в попередні періоди розвитку ономастичних студій в Україні І.М. Железняк спрямувала наукову назвознавчу роботу тепер уже в Інституті української мови НАН України на дослідження тих онімних класів, які безпосередньо пов'язані з історією, – гідронімів, ойконімів, антропонімів, етронімів. Результатом наукової діяльності колективу ономастів інституту, об'єднаних важливою науковою метою й гідним прикладом свого керівника, стала низка фундаментальних наукових праць, які здобули авторитетну оцінку не лише в Україні, але й за її межами, заслужено закріпивши за академічним відділом ономастики статус провідного ономастичного осередку в Україні.

Понад 50 років життя віддала І.М. Железняк ономастичним дослідженням, які не минули марно, а продуктивно позначилися на її науковому доробку, у складі якого – ґрунтовні праці з історичної антропонімії, гідронімії, ойконімії, мікротопонімії. Серед її наукових праць (понад 170) – численні статті, індивідуальні монографії («Очерк сербохорватського антропонимического словообразования (суффиксальная система сербохорватской антропонимии XII–XV веков)». К., 1969; «Рось і етнолінгвістичні процеси Середньонаддніпрянського Правобережжя». К., 1987; «Слов'янська антропоніміка (вибрані статті)». К., 2011; «Київський топонімікон». К., 2014), співавторство в колективних виданнях («Київське Полісся». К., 1989; «Ономастика України першого тисячоліття нашої ери». К., 1992; «Ономастика України та етногенез східних слов'ян». К., 1998; «Ономастика Полісся». К., 1999). Важливо наголосити, що значну увагу дослідниця у своїх роботах зосередила на проблемі етногенезу слов'ян, передусім українців. Варто відзначити й плідну роботу Ірини Михайлівни як відповідального редактора (у 23 працях – індивідуальних і колективних монографіях, історико-етимологічних словниках, збірниках наукових праць), автора ономастичних статей до енциклопедії «Українська мова» (10), Енциклопедії сучасної України (1).

Крім цього, починаючи з 2002 р. – часу виходу першого випуску збірника наукових праць «Студії з ономастики та етимології», Ірина Михайлівна була його неодмінним автором (до 2008 р.).

Відділ ономастики (тепер відділ історії української мови та ономастики) Інституту української мови НАН України належно поцінував науковий внесок І.М. Железняк у розвиток ономастичних студій, підготувавши три ювілейні збірники на її честь: «Ономастика та етимологія: зб. наук. праць на честь 65-річчя Ірини Михайлівни Железняк» (К., 1997), «Linguistica Slavica: ювілейний збірник на пошану Ірини Михайлівни Железняк» (К., 2002), «Студії з ономастики та етимології. 2011–2012» (К., 2012).

Отже, роки життя, які Ірина Михайлівна віддала науці, були досить результативними й залишили вагомий слід у розвитку української академічної ономастики.

Короткий огляд подвижницької наукової та організаційно-наукової діяльності видатного українського мовознавця-ономаста, доктора філологічних наук, професора І.М. Железняк покликаний актуалізувати в пам'яті колег внесок цієї непересічної особистості в становлення української ономастичної науки й спонукати нас зміцнювати авторитет вітчизняного назвознавства чесною і сумлінною науковою працею, вкотре нагадуючи всім нам нині живим і наступним дослідникам про особливу роль кожного самовідданого вченого в науковому поступі. Вічна Вам пам'ять, шановна Ірино Михайлівно.

ОНОМАСТИЧНІ МАТЕРІАЛИ:

Антропонімія

Б.І. Шумей (Дрогобич)

ПРИЗВИЩА ЖИТЕЛІВ ПОСЕЛЕНЬ ГОРОДОЦЬКОГО (БУЧАЛИ), ДРОГОБИЦЬКОГО (КОЛПЕЦЬ), ЖОВКІВСЬКОГО (ВОЛИЦЯ), МОСТИСЬКОГО (ЦИКІВ), ПЕРЕМИШЛЯНСЬКОГО (БІЛКА), САМБІРСЬКОГО (ВОЮТИЧІ), СТРИЙСЬКОГО (КОНЮХІВ), ТУРКІВСЬКОГО (ШАНДРОВЕЦЬ) РАЙОНІВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Городоцький р-н

с. Бучали

Довідка про село: давнє поселення, в історичних джерелах відоме з початку XVII ст.; розташоване в рівнинній місцевості, за 15 км від м. Городка; центр сільської ради.

Антошик	Богдан
Антошів	Боголюбський
Аргута	Боднар
Баб'як	Бойко
Барабах	Бокало
Бас	Бринецький
Бась	Буньо
Бей	Бучкевич
Бельмас	Вайда
Бенецький	Василишин
Бережинський	Васильків
Березницька	Верешко
Бздель	Верхомій
Бичков'як	Винар
Бичковят	Вірт
Бігун	Вовк
Білик	Воньо
Біль	Гавалюх
Блажівський	Гаванчак

Гавриляк
Гайдук
Гайдучок
Галенда
Галинич
Гапачило
Гаргай
Гасяк
Гатала
Герасимчук
Германович
Гишка
Гірка
Гірний
Гірняк
Глушко
Гнатів
Годнич
Гожан
Гойдик
Гойдиш
Головач
Голодівський
Голуб
Голубник
Гошва
Гошовський
Григоревич
Гримнак
Гринач
Гринищак
Гринько
Грищенко
Грімнак
Грод
Губар
Губич
Гук
Гулич

Гуль
Гунза
Гураль
Гутовський
Дацшин
Деба
Демченко
Джугай
Дзяйло
Дибач
Дігчик
Дмитройчук
Дністрянський
Древицький
Дуда
Дудок
Дуля
Дячишин
Жеребний
Живчин
Жигало
Жук
Звізло
Згоба
Зільник
Зубрицький
Іванищак
Іванчук
Іваняк
Ільків
Ірза
Кавецький
Кагуй
Калапіщак
Каніщев
Карабин
Касараб
Качмарик
Качур

Кич
Кишенюк
Кілович
Кінаш
Кітчак
Кметь
Книш
Коваль
Ковальчик
Ковальчук
Когут
Козак
Комарницький
Кондрак
Кордан
Кордіяка
Кормило
Корнафель
Костевко
Кость
Коханець
Коцан
Коцик
Кравець
Кравчишин
Крецул
Криницький
Круть
Кручко
Кузбит
Кузик
Кузів
Кулецький
Кулик
Кулина
Куліков
Кункевич
Кусий
Куцмида

Кушнір
Лахман
Левицький
Лесь
Лимич
Лиситчук
Лобунець
Максимович
Маринчак
Марканич
Марців
Мацишин
Мацюпа
Мелешко
Микита
Микитин
Миколик
Мисаковець
Мищак
Мігулка
Молинь
Мотика
Мрочко
Муха
Мушкет
Найда
Намісник
Низьолик
Николишин
Ніштук
Новаківський
Новицький
Овчар
Огоновський
Окрух
Олійник
Онушканич
Оринчак
Осередчук

Пакош
Пакулець
Пакуш
Панас
Паранич
Паращак
Парило
Пасічник
Пашко
Пашковський
Пеленський
Перун
Пилипчак
Пирка
Писечко
Пишкович
Пишняк
Підківка
Пісечко
Пйонтковський
Полатайко
Попіль
Попович
Праць
Пруський
Пукало
Пукаляк
Равчак
Расюк
Ратовський
Рибак
Рогов
Роецький
Романик
Рудич
Савіцький
Саврун
Савчишин
Сагаль

Сайко
Салаш
Сальвіцький
Саман
Самотіс
Сапіцький
Саполига
Сегляник
Семенівський
Семканич
Сенчишак
Серединський
Сидоренко
Сипливчак
Сирцов
Скварчило
Слимак
Слонівський
Смалець
Соколик
Соломон
Сорока
Сорокопуд
Срібницький
Стапай
Старят
Стахів
Стиранка
Стоділка
Сульєв
Сухарда
Сушко
Сьомкін
Таравський
Терешко
Тимків
Тичківський
Ткачик
Токар

Тринда
Турок
Уриновський
Федик
Федишин
Федорів
Фецат
Фецатчин
Фредина
Фучило
Халуца
Хлопецький
Хмелевський
Хміль
Хмільовський
Хома
Хомин
Хоп'як
Хорват
Храпко
Хрінько
Хромуляк
Цапик
Царик
Цицька
Цяпка
Чабан
Чаплик
Черевичник
Чорнейко

Чорній
Шайда
Шалак
Шалева
Шван
Шевчик
Шегда
Шемелинець
Шепта
Шипівдич
Шкап'як
Шквара
Шкінь
Шманько
Шпак
Шпильовий
Шпрінгер
Шуль
Шутяк
Щомак
Щудло
Юзич
Ягелло
Ярема
Яремчук
Ярмолівський
Яртим
Ярчак
Яцик

Дрогобицький р-н

с. Колпець

Довідка про село: давнє поселення, в історичних дже-релах відоме з першої половини XV ст.; у минулому – один із центрів солеваріння на Прикарпатті; із 1977 р. – у складі смт Стебник; станом на сьогодні – мікрорайон Стебника.

Блажкевич
Божик
Буга
Бур
Ваверчак
Валага
Веклюк
Волошин
Волянський
Гавдяк
Гарба
Гіщак
Гладкий
Глаз
Головкевич
Гринаш
Грицай
Губіцький
Гусаківський
Добуш
Дуб
Думаило
Жагалак
Іваник
Іванчук
Кабан
Кіселичник
Кішко
Климко
Ковалів
Ковальчин
Когут
Козар
Кокоць
Кравчук
Кулик
Кулинич
Литнянчин
Лищишин
Лобода

Лупак
Макогоненко
Матківський
Мельник
Метіль
Микитин
Нафус
Онисько
Паламар
Панов
Паращич
Петранівський
Петрів
Петруняк
Плішко
Порубай
Пошивак
Ринда
Савчишин
Сенюта
Сидорик
Синюта
Сиротей
Спариняк
Сподар
Стецишин
Тарнавський
Титиш
Урбанович
Фарима
Хоньків
Цихуляк
Чухен
Шипіш
Ших
Юзефів
Юркевич
Юрчишин
Янів

Жовківський р-н

с. Волиця

Довідка про село: колишня назва *Вілька Мазовецька*, з 1946 р. – *Волиця*; розташоване за 35 км від м. Жовкви. Тут у XIX ст. народився відомий український літературознавець М.С. Возняк.

Адам'як
Андрущак
Бабій
Бадан
Білан
Бойко
Бродюк
Васильків
Винник
Возняк
Войнович
Гайдучок
Галишко
Глайда
Гладка
Глива
Гмерницький
Голко
Грабовська
Гульовата
Гупало
Демків
Дзюнька
Домашовець
Дорош
Дроботій
Жигало
Завербна
Заремська
Зарічна

Збишко
Зіньків
Іванина
Івануса
Кіндратів
Кісілевич
Климко
Кобрин
Корицький
Корнило
Коростіль
Кот
Лагодиш
Левочко
Левчани
Луців
Лущик
Мазан
Майбук
Мальків
Матвіїв
Мацьків
Мельник
Михайлів
Михалець
Мороз
Назарчук
Наунко
Нечипор
Огорілко

Оліярник
Омелеш
Павловська
Панас
Пелешко
Петрусь
Пиріг
Підлипна
Пістун
Притула
Радецька
Різничок
Сенів
Сенько
Середа
Серкіз
Сироїжко
Сідельник
Смолинець
Солонько
Стефанів

Сухорука
Танчин
Тарас
Тесляк
Труш
Федиш
Федюк
Фуц
Хас
Холод
Хомин
Хрущ
Чаус
Чепак
Черняк
Шарко
Швець
Шевчук
Яворський
Ярема
Яремчик

Мостиський р-н

с. Циків

Довідка про село: давнє поселення, в історичних джерелах відоме з першої половини XV ст.; розташоване в прикордонній зоні; підпорядковане Поповицькій сільській раді.

Баховський
Башко
Валовський
Вінярчик
Гавдзьо
Герда
Глаговський
Гнатовський

Гончар
Гурняк
Дацьо
Депчик
Івашко
Качур
Кметик
Крупа

Курило
Лисович
Меляник
Милян
Носалик
Олиняк
Панчиха
Пацула
Процак
Проценко
Родяшко
Саламаха
Сидір

Симошин
Сікора
Слупецький
Станішовський
Староста
Стисло
Сцілений
Тимочко
Травка
Хома
Шпег
Щирба
Юрків

Перемишлянський р-н

с. Білка

Довідка про село: давнє поселення, в історичних джерелах відоме з другої половини XV ст.; розташоване за 10 км від м. Перемишлян; підпорядковане Брюховицькій сільській раді.

Алісів
Береза
Березяк
Білик
Боднар
Боренько
Борщ
Бриконський
Бурда
Владика
Гнип
Гулька
Дубик
Дух
Зуб
Кабай

Каськів
Качмар
Книш
Ковальчук
Когут
Лепський
Лотоцький
Луцьків
Медвідь
Міляр
Олійник
Парасюк
Плибанський
Полянова
Проців
Путила

Романюк
~~Салабан~~
~~Садовий~~
Сивуляк
Сікорський
Скоробагатий
Стасінчук
Стружинський
Хміль
Хмурик

Хома
Хомишин
Чабан
Чорненька
Юрків
Якимів
Янішевська
Янків
Ярема

Леськів
Лисович
Лукач
Лях
Малко
Мальвічко
Маркович
Мельник
Мельничин
Микуляк
Мусяк
Олиняк
Олійник
Онушкевич
Ориник
Орсуляк
Павлів
Павліш
Пацан
Петречко
Піндрис
Пінчук
Піхо
Поливко
Попович
Присліпський
Рабінський
Рак
Різник
Рогач
Романюк
Сенейко
Симів
Сірацький
Скиба
Соломаха
Сомамін
Сорочак
Сушкевич
Сушко

Теленько
Терлецький
Терпак
Тиць
Товкач
Токар
Торчинович
Уняк
Ус
Фабін
Федак
Фігура
Ходов'як
Хомен
Хомко
Цвях
Цигелик
Чепіль
Читович
Шапочка
Шашкевич
Шевченко
Шимко
Ширимета
Шишкар
Шишко
Шубак
Шуб'як
Шулюк
Шухевич
Щиглов
Щомак
Юристовський
Юркевич
Яворський
Ягоцький
Янів
Янушевич
Яськів
Яхо
Ячичак

Самбірський р-н

с. Воютичі

Довідка про село: давнє поселення, в історичних джерелах відоме з першої половини XV ст.; центр сільської ради.

Андраш
Андрусович
Байдюк
Бараняк
Барщівський
Башак
Березівський
Брунарський
Буца
Бучковський
Висоцький
Войтович
Волошин
Гавриляк
Гірняк
Головчак
Городиський
Гринишин
Гринчиха
Гриньків
Данилко

Даців
Деркач
Дзьоба
Дзюбінський
Добровольський
Жук
Жуковський
Заріцький
Зінкович
Йосипенко
Казибрід
Качалуб
Кобик
Кончуга
Кормило
Круль
Кузьо
Кулин
Куцинда
Лазорко
Ларін

Стрийський р-н

с. Конюхів

Довідка про село: поселення розташоване за 9 км від м. Стрия; центр сільської ради.

Андріїв	Король
Андрусейко	Коцан
Андрусів	Кошарський
Барвінець	Лазар
Болехівська	Левицький
Бораковський	Лецюк
Брида	Лозанчин
Брик	Лоїк
Бугрій	Малетич
Ватагович	Марканич
Винник	Матківська
Вітів	Мацигін
Войтович	Мельник
Войціхович	Миньо
Гайтус	Морквич
Гладій	Нагірний
Греб	Наконечний
Гриділь	Павлик
Гульчевський	Панечко
Данилюк	Паньків
Данько	Петричко
Денькович	Пилипів
Дишко	Питрович
Дмитришин	Приймич
Дорож	Притоцька
Дрозд	Притуляк
Іванів	Сидорик
Ільків	Сігней
Ільницький	Слішний
Каліцун	Соломін
Кліщун	Стадник
Кобрин	Стеців

Струк
Сурмик
Ткачук
Туманов
Турега
Тучапський
Черепанин

Чехінда
Чорний
Шкилебей
Шорин
Ярега
Яцик
Яцура

Турківський р-н

с. Шандровець

Довідка про село: давнє поселення, в історичних джерелах відоме із XVI ст.; центр сільської ради.

Авраменко	Ветрейко
Азізова	Винницька
Андрієвська	Випр
Андрійчик	Височанський
Андрусик	Вірт
Бабич	Владика
Баночка	Вовк
Баран	Галушка
Бегей	Герда
Бенівчак	Германович
Блажевич	Герович
Бойко	Герц
Борута	Гіщак
Бочик	Гликович
Бредак	Гнатів
Брийський	Говдан
Бринько	Говрилів
Брицька	Говриляк
Буняк	Голованич
Бусомич	Голойда
Ватажишин	Голуб
Ведмідь	Горбата
Веремійчик	Гошівський
Верес	Гриб

Гриник
Гринчишин
Грицай
Губмічак
Гунич
Гусак
Данилів
Данило
Демко
Демус
Дердак
Дерпак
Дзерин
Драбич
Дубик
Дубина
Дудиш
Едудів
Єван
Жидик
Жирівська
Жовнірчик
Жуковський
Заброда
Заграничний
Заєць
Заплава
Зарічна
Затульський
Згоба
Зеник
Зеньків
Зинич
Зинкович
Зобара
Зубрицький
Зузулька
Іванусь
Ільницька

Квас
Кіш
Коваль
Козак
Комко
Коник
Копитчак
Костів
Коціпак
Кріль
Кусинь
Кучубейська
Ладика
Легкун
Леськів
Лисканич
Лозінська
Лубець
Лумей
Луцик
Любчик
Малиць
Мандяк
Марич
Марчак
Мельник
Михайлинин
Мищак
Морквич
Морозько
Никифорич
Образ
Ольжич
Орихівська
Орищук
Осередчук
Паньків
Панько
Петрик

Пурій
Свобода
Семен
Семків
Синий
Слович
Старух
Тарчанка

Трескот
Тульчин
Федаш
Фурчишин
Чайковська
Чиплінський
Щапак

ПРИЗВИЩА ЖИТЕЛІВ ПОСЕЛЕНЬ ДРОГОБИЦЬКОГО
(НОВОШИЧІ, ОПАКА), МИКОЛАЇВСЬКОГО (БЕРЕЗИНА),
МОСТИСЬКОГО (РАДЕНИЧІ), СТАРОСАМБІРСЬКОГО (БІ-
ЛИЧІ, ВОЛОШИНОВО), СТРИЙСЬКОГО (БРАТКІВЦІ, ЖУ-
ЛИН, СЕМИГІНІВ), ЯВОРІВСЬКОГО (ГЛИНЕЦЬ,
КОЛОНИЦІ, НОВОСІЛКИ, ЧОРНОКУНЦІ)
РАЙОНІВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Дрогобицький р-н

с. Новошичі

Довідка про село: давнє поселення, уперше згадано в іс-
торичних джерелах у 1377 р.; підпорядковане Бистрицькій
сільській раді.

Баб'як	Дзюбак
Барчик	Заліська
Бейба	Зозуля
Бойко	Івасюта
Болехівський	Івашів
Бривко	Ікало
Броняк	Калакуняк
Візор	Карп'як
Вовк	Качмарик
Гаврилик	Клим
Гавриляк	Ковалів
Галько	Коваль
Герасев'як	Коколюс
Голінка	Колодій
Гординська	Копач
Грималіяк	Копитчак
Грушка	Куземко
Губицька	Кульчицька
Гук	Лебіщак
Даців	Лерх
Дзюба	Лупол

Мазурик	Синишин
Малецька	Сподар
Малишев	Стефанишин
Микитич	Страдомський
Микитяк	Супик
Мікляш	Тимчишин
Момот	Ткачук
Монастирський	Ухін
Мотько	Федак
Николь	Федина
Олексяк	Федоричко
Орищич	Фурдин
Павлівський	Ходорівський
Павлусів	Хруник
Паламарчук	Хруняк
Панейко	Цекот
Пашко	Чайківська
Петричкович	Шийка
Петрінець	Шуригайло
Почула	Юзьв'як
Пукеца	Юрків
Пурій	Яблонська
Ратич	Яворська
Сабат	Янко

с. Опака

Довідка про село: давнє поселення, уперше згадано в
історичних джерелах у 1578 р.; розташоване за 20 км від
м. Дрогобича, у місцевості, оточеній горбами і горами;
центр сільської ради.

Адриц	Балов
Андрущенко	Баранський
Бабан	Барна
Бабич	Бейгер
Бакалюз	Бережинська
Балицька	Бебус

Бігуняк
Білиця
Більо
Бобак
Боднар
Бойко
Бориляк
Бужко
Буклів
Бурий
Бучак
Бучков'як
Варварич
Василько
Васів
Веретенік
Висоцький
Волошанський
Волошин
Вольські
Волянський
Гаврило
Галка
Гедьо
Гиз
Глець
Голик
Гончар
Горайко
Горбатюк
Горбачик
Горгай
Гостинські

Грабар
Гринах
Гринда
Гук
Гунда
Гусь
Гуч
Денека
Денис
Джерелик
Джула
Добруцькі
Дойчич
Долінські
Домброва
Домко
Драгун
Дронь
Дублянко
Дудло
Дуран
Заріцький
Зровко
Кава
Казан
Капариз
Кархут
Керкало
Кильник
Кілик
Кіньо
Кір
Кітик

Кіцула
Кобан
Коваль
Козловські
Кравець
Кравчишин
Кульгавець
Кутельмах
Кухар
Куцинда
Лаб'як
Лазорко
Лапігуско
Лях
Лисик
Литвин
Лукачик
Лях
Мазур
Макар
Максимовський
Малецький
Марфут
Маселко
Матвієнко
Мацько
Мельничук
Милян
Мирдич
Мисьо
Оленич
Олійник
Орист

Павличко
Павлюх
Пальма
Паращак
Партика
Пацула
Пашак
Пашко
Пелих
Петеля
Петрик
Пилип
Піхо
Пустельник
Пушак
Ридзак
Роль
Росиняк
Рудаець
Савка
Семенчук
Сердюк
Сивак
Сивик
Сидор
Скабора
Скрип
Смеренчак
Соколик
Сорока
Стецько
Сулик
Сухар

Сушко	Фур
Теплий	Цапар
Терлецькі	Чижевич
Тирик	Шевчик
Ткачук	Шип
Токар	Шкурда
Томашевські	Шоган
Трусь	Шубак
Труш	Шурган
Турчинські	Щерба
Фарович	Юлік
Федишак	Юрашко
Філімонов	Яремко
Філіпов	Ярош
Франик	Яцишин
Фриз	

Миколаївський р-н

с. Березина

Довідка про село: давнє поселення, уперше згадано в історичних джерелах у 1439 р.; розташоване на рівнинному березі Дністра; центр сільської ради.

Альфавитський	Верес
Бенько	Войтович
Бенюк	Войціховський
Беца	Волошин
Білик	Ворона
Борачок	Галан
Борисовський	Герасимів
Бужинський	Герасимович
Велих	Гірняк

Глушак	Зайшлий
Гнатківський	Зарубінський
Гнатюк	Заставський
Горак	Затварніцький
Горбачевський	Захарко
Грінкевич	Зозулька
Гудима	Івасів
Гулій	Іваськів
Гунь	Івах
Гурський	Іващук
Давидович	Ігнатів
Давіцький	Ільків
Дадак	Ісик
Данилів	Іцький
Данилюк	Каблаш
Дацко	Калинич
Дем'як	Калька
Денисюк	Кальмук
Деркач	Камінський
Дидишин	Карпінський
Дикий	Керницький
Дитко	Кінах
Дідих	Кіндій
Дробиш	Кіт
Дрозд	Когут
Дубик	Козак
Дьодьо	Коломиєць
Євнух	Комар
Жимелко	Корда
Жолудь	Косович
Жук	Кравець
Журавський	Кріль
Заболотний	Кужель

Кулацький
Курнилов
Куцмида
Кучма
Левицький
Левків
Леськів
Лівий
Лютий
Макаровий
Малицький
Малишко
Маркевич
Мартинюк
Марунчак
Маршалок
Матвійчук
Мелимук
Мороз
Муращук
Николин
Новіцький
Нога
Норільський
Обужко
Онуфрик
Опрісник
Пасемко
Петера
Петришин
Петрів
Попик
Пірус

Пундор
Пушкар
Пшеничка
Раделицький
Регусевич
Рибак
Рибалка
Рибка
Романів
Романович
Рудковський
Садовий
Садов'як
Сидорик
Синиченко
Скульський
Смик
Сосновський
Стадник
Стецький
Сторожик
Танчак
Телепко
Тимощук
Трохимчук
Трускавецький
Турчин
Фіковський
Фориль
Фуркало
Халупка
Хомищак
Хом'як

Цвик
Чайковський
Чень
Червінський
Чотириська
Шабан
Шаралита
Шередько
Шиманський
Шоробура
Шуляк
Шумин
Шуп'як

Шутяк
Юзів
Юрків
Яблуновський
Яворницький
Якимів
Якубів
Ярема
Яремович
Ярицький
Ярущак
Яцик

Мостиський р-н

с. Раденичі

Довідка про село: давнє поселення, уперше згадано в історичних джерелах у 1469 р.; центр сільської ради.

Андрух
Антошко
Бавдис
Байдужак
Барнакевич
Барнусь
Боцьора
Буньо
Бурак
Бурбило
Бурбіль
Венгрен
Вергун

Вовк
Возняк
Волівач
Волошин
Волонтковська
Врубель
Вуйців
Гайдук
Галадій
Галойко
Галько
Гарда
Гасибуль

Гірняк
Гладка
Глушко
Голець
Гопшта
Гоцака
Грабко
Гранат
Гриньо
Гудзьо
Данчівська
Дебера
Демська
Дзюбатська
Дибас
Дикий
Диркач
Довгун
Долик
Драхус
Дум'як
Заборовська
Заморило
Зацінська
Зінченко
Зрада
Івасик
Камінська
Кармаз
Кізлик
Кінаш
Клімковська
Ковальський

Козак
Козловський
Кокурузь
Колач
Крап
Марик
Матвійчимак
Мельник
Микалаєвич
Мисик
Михалік
Михалюньо
Нікітін
Новоставська
Осідач
Охендушкевич
Панило
Пасічник
Пеканець
Пелих
Петрака
Піжинська
Піхо
Постолівка
Поцілуйко
Пристацька
Процко
Різничок
Розумило
Ромашко
Савчак
Саган
Сарахман

Світа
Світлицька
Семен
Серняк
Сотурчак
Споляк
Стадник
Стасишин
Стецула
Танечник
Тарапацький
Тарнавська
Тарньова
Тибинка
Тлумак

Транса
Федчук
Філь
Хабара
Харко
Царенко
Чишкевич
Чурко
Швець
Швірко
Шпак
Щепаняк
Щерб'як
Явдик

Старосамбірський р-н

с. Біличі

Довідка про село: колишня назва *Білич*; давнє поселення, відоме в історичних джерелах із початку XVI ст.; розташоване в місцевості, оточеній горами; центр сільської ради.

Багній
Баскакова
Бачинська
Безпальок
Беджик
Бобеляк
Борецька
Бринзей
Бутинець
Васюник

Волошин
Волянська
Вомпель
Врубель
Габель
Гавелко
Гальчишак
Гаяс
Ганич
Гелетик

Герлевич
Гойсан
Гомзяк
Гулак
Гунчак
Джох
Домінська
Дохняк
Дяків
Ендзевич
Задільська
Заміщак
Заремба
Знак
Іванців
Каїк
Канюк
Карпінєць
Кикош
Кіхтан
Кізяк
Ковальська
Коліба
Колот
Коньовська
Корінь
Кость
Кречківська
Кузик
Курч
Кухар
Куцик
Лежан

Липак
Литвак
Лупань
Марадь
Мигаль
Микита
Мисько
Мовчко
Мудрик
Мусієнко
Ощипок
Павлик
Пахольчишин
Паюк
Пігура
Підвальна
Пікулик
Піцюх
Плахтиняк
Погранична
Потьок
Пукач
Ригайло
Римар
Сало
Сеник
Сидорович
Синькевич
Синьо
Сирота
Служала
Солтис
Сольська

Стадник
Стефаник
Стефура
Страдомський
Стьопіна
Суходольська
Тациняк
Телеп
Токар
Устянівський
Фем'як
Хить

Хмільєвська
Хорт
Хохоник
Цап
Чопик
Шабля
Шандрович
Шкробіт
Яким
Янів
Яськович

с. Волошиново

Довідка про село: колишні назви *Волошинова, Волошинова Воля, Волошинове*; давнє поселення, в історичних джерелах відоме із XVI ст.; розташоване в передгір'ї Карпат, за 17 км від м. Старого Самбора.

Багній
Баран
Бокало
Віценщик
Віщур
Войцеховський
Волянський
Гаврилик
Гасяк
Гевко
Горик
Даренко
Джох
Дружик
Дудик

Жаркова
Колодруб
Конів
Кость
Крищук
Лавренюк
Литвак
Лісовський
Матіїв
Мацидін
Машрич
Мельникович
Микуляк
Мисько
Ощипок

Пацьорко
Підлісна
Пірко
Піциль
Плахтиняк
Половчан
Прибиславський
Рожко
Рятич

Соснило
Стефанко
Терлецька
Хохоник
Целень
Червак
Яворський
Якимів

Стрийський р-н

с. Братківці

Довідка про село: давнє поселення, уперше згадано в історичних джерелах у 1425 р.; центр сільської ради.

Антонович
Бабич
Байтала
Балабанський
Барабаш
Баран
Басун
Бецко
Бігун
Білоган
Бойко
Борис
Бринаш
Брода
Брус
Бручковський
Бунько

Вакула
Вацик
Височанський
Возний
Войтановський
Войтків
Войтко
Волянюк
Габрусь
Гаврилець
Гаврилів
Гадяк
Гаран
Гарбовський
Гнат
Годись
Горій

Городецький
Гошовський
Гребінець
Греськів
Гринишин
Гринчак
Грицик
Гураль
Гурій
Дешевков
Дибач
Дмитришин
Дрозд
Дубик
Дунець
Дух
Дьорка
Дячишин
Живчин
Жук
Завійський
Замойський
Здебський
Івасик
Ільницький
Карпич
Кашук
Клименчук
Ключак
Кміть
Ковалів
Коваль
Ковальський

Ковач
Козак
Комарницький
Коник
Корнута
Коровін
Корчак
Косаренко
Костик
Кравчишин
Крілик
Кулак
Кулешник
Кулик
Кулішов
Купранець
Курилець
Курило
Куртий
Куцмида
Кушнір
Левицький
Левко
Лесько
Лех
Лісовець
Лозяк
Луць
Мадей
Мадилюс
Мамчур
Марунчак
Мацько

Мельник
Мисів
Міськович
Міштурак
Мокрицький
Навалянів
Нагорняк
Оброца
Окань
Олійник
Палюк
Пастернак
Пастущин
Пелепишин
Пелиш
Первухін
Перевізнак
Пернак
Петрик
Петрищак
Пиць
Підбережний
Плахтій
Подільник
Полянчич
Псюк
П'ясецький
Ріжко
Рожнятовський
Романів
Рубльовський
Саврига
Садова

Салада
Свереда
Сеник
Сенів
Сидорик
Синюра
Сікора
Слободян
Соловійов
Старух
Стефанків
Стрельбецький
Сулик
Сунак
Талайло
Теслінська
Тимчій
Ткач
Трепак
Трескот
Турега
Турус
Турянський
Федунів
Фірко
Хлопан
Хованець
Хомин
Хром'як
Цегольник
Цехоня
Чайка
Чекіль

Чихрій
Шайнога
Швабик
Шевчук
Шимко
Шкодин

Шупелик
Щупак
Яворів
Янко
Ярич
Яріш

с. Жулин

Довідка про село: давнє поселення, уперше згадано в історичних джерелах у 1446 р.; розташоване біля підніжжя Карпат, за 12 км від м. Стрия; центр сільської ради.

Антонів
Бабій
Багира
Баран
Білик
Бойко
Ботлюк
Бугрій
Вацко
Вердеш
Вовщук
Возний
Ворко
Гаврецький
Гавриляк
Гадомська
Гарбіт
Гасяк
Генега
Гиряк
Гнатишин

Гнатів
Горак
Гошовська
Греб
Гребінчак
Гречинська
Гринів
Грицишин
Грицишин
Гуда
Гункевич
Дармопук
Диновська
Дідівський
Дмитрів
Дрозд
Дросик
Дувало
Дурда
Дутка
Душновський

Дякун
Дякунчак
Єрмолаєва
Жемела
Зайда
Зайшлий
Зівер
Зінько
Золотуха
Зубик
Івасишин
Кабаль
Какось
Карпова
Катериняк
Коваль
Когут
Козлик
Копич
Корнута
Коханчик
Кравець
Кузик
Кузьмич
Кулик
Кушней
Лаврів
Левко
Ленів
Лех
Лисенко
Логін
Лозинська

Лопаяк
Луцик
Мадей
Мазурок
Малетич
Маркус
Мачула
Меленик
Мельник
Мисак
Михайлишин
Михайлович
Михальчук
Мудрак
Николин
Одинак
Олива
Ортинський
Осадчук
Осередчук
Павлів
Пахольчишин
Пащак
Паюк
Петеш
Петринець
Петрівський
Пилипів
Підгородецький
Плютач
Подільник
Попович
Постол

Прядка
Рожнятовська
Романів
Савчин
Семкович
Сенько
Середич
Сивак
Симанич
Сичов
Сказик
Сливчук
Солтис
Ткачик
Ткачишин
Томкевич
Турик
Турмис
Ушневич
Федунів
Франків
Хар

с. Семигинів

Довідка про село: давнє поселення, уперше згадано в історичних джерелах у 1371 р.; розташоване біля підніжжя Карпат; центр сільської ради.

Андрейко
Байгалан
Бардин
Бігун
Білан

Харчук
Цибуляк
Цимбаліст
Цюрка
Чабан
Чекіль
Чернихівська
Чмаль
Чорнописка
Чуй
Чушак
Шепарович
Штей
Шукатка
Щебентовська
Щупак
Юркова
Якимець
Янко
Яцик
Яцишин

Білоус
Бойко
Бурій
Буряк
Вацко

Витвицький
Вінців
Віхоть
Возний
Галівець
Гальович
Гащук
Грех
Дикун
Дишко
Дмитрів
Дроздова
Дума
Дутка
Зайшлий
Заліщук
Золотуха
Іванишин
Кабаль
Какось
Кара
Кастран
Кіндрат
Кіраль
Кмошик
Ковалів
Ковбаснюк
Когут
Корчак
Коцан
Кравець
Кузик
Кучка

Лаврів
Лазорко
Лех
Лисицин
Лисович
Луців
Мазурок
Максимів
Маркус
Меленик
Мельник
Морозовський
Навроцький
Негід
Олійник
Осередчук
Паневник
Панчишин
Паукевич
Пенджола
Пицко
Побережна
Подільник
Полегонький
Романовський
Саврига
Савчин
Симанич
Стельмах
Стеців
Струк
Тарак
Тимків

Тимчій
Турків
Федицький
Хар
Цибулька
Ціко

Шабан
Шукатка
Юник
Якимець
Яцишин

Яворівський р-н

с. Глинець

Довідка про село: колишня назва *Ляшки*, уперше згадано в історичних джерелах у 1460 р., з 1946 р. – *Глинець*; підпорядковане Віжомлянській сільській раді.

Бакаїм
Біловус
Ващишин
Вітів
Гадуп'як
Гаївська
Галаджун
Гаталяк
Гвяздовська
Гелиш
Герєга
Горбуліна
Гринечко
Дацко
Дида
Дідух
Дусик
Дуткевич
Забор

Качмар
Кістечко
Ковалик
Кочерга
Кудляк
Кузьо
Левіна
Лесько
Либа
Лужна
Малєх
Мартинюк
Митлевич
Мільошкіна
Отчич
Павлюк
Панькевич
Пастернак
Пахолок

Пердзьола
Пержола
Пецюх
Поврозник
Рубай
Севера
Серба

Табака
Федор
Хомік
Чавус
Чайківський
Шевчик
Ямборко

с. Колониці

Довідка про село: давнє поселення, в історичних джерелах відоме на початку XVII ст.; розташоване за 16 км від м. Яворова; підпорядковане Завадівській сільській раді.

Алесін
Андрухів
Базюк
Байло
Бап
Баран
Бартко
Барчишин
Березовий
Бобрик
Бучко
Василиха
Венгринович
Вовк
Гандзьошин
Гембаль
Глова
Глушик
Горуна
Грет

Дацко
Дердак
Дзень
Дикий
Замчак
Захарко
Заяць
Зельман
Зозуля
Іванів
Іванусик
Казимирів
Карплюк
Качмар
Кіселик
Клак
Клімашевський
Клімович
Ковалик
Ковалишин

Колеба
Копитко
Корінь
Кравець
Кривейко
Лихолат
Лукашик
Лучин
Льода
Максимів
Микитин
Миклуш
Мисько
Мільнічик
Момрик
Німець
Одайник
Онацько
Пазиняк
Палига
Папірник
Партор
Паславська
Пенцько
Пілат
Піман
Ребець
Рижко
Роїк
Романик

Рудий
Рудницький
Семеряк
Семчишин
Середа
Смолин
Тарабань
Тимчина
Тістечок
Трубич
Тутко
Тучапець
Федорчак
Федьків
Флислик
Фруктер
Хариш
Ходонович
Хоманець
Хурхач
Цепак
Чмара
Щадило
Щеплотський
Щирба
Якимишин
Якимів
Ямборко
Ярова

с. Новосілки

Довідка про село: невелике поселення, розташоване за 14 км від м. Яворова; підпорядковане Віжомлянській сільській раді.

Бехта	Лин
Біловус	Майстришин
Близняк	Мелентій
Божик	Мороз
Вархоляк	Мричка
Ващишин	Мусянович
Гадуп'як	Негрибецький
Гельман	Павлюк
Гірська	Пецюх
Гнатик	Плекан
Гоза	Покора
Горак	Помірко
Гордій	Рібий
Грицак	Рось
Дідик	Рубай
Дідух	Савка
Дончук	Садова
Дубинська	Семен
Дусик	Соснова
Дуткевич	Стасюк
Зубан	Стень
Когут	Теплюх
Козловська	Третяк
Костик	Флис
Кушик	Чавус
Леськів	Чайківська
Лесько	Шидловська
Либа	Щигель

с. Чернокунці

Довідка про село: первісна назва поселення, очевидно, *Черноконці*, на що, власне, вказує польська форма *Szarńkońce*; відоме в історичних джерелах із XVI ст.; підпорядковане Віжомлянській сільській раді.

Була	Либа
Ващишин	Макаревич
Гвяздовська	Малех
Герега	Михайлів
Дільний	Міхоцький
Драмаловська	Процик
Жбадинська	Радюк
Канафоцький	Савка
Карачей	Сосновський
Климус	Хробак
Ковалик	Штельма
Кузик	Яремчук

У СЕРІЇ
«БІБЛІОТЕКА УКРАЇНСЬКОЇ ОНОМАСТИКИ»
ОПУБЛІКОВАНО:

Вербич С.О. Гідронімія басейну Верхнього Дністра. Етимологічний словник-довідник. – К., 2007. – 120 с.

Дослідження з ономастики: Збірник наукових праць пам'яті Олексія Сильвестровича Стрижака / Відп. ред. І.М. Железняк. – К., 2008. – 168 с.

Студії з ономастики та етимології. 2008 / Відп. ред. О.П. Карпенко. – К., 2008. – 296 с.

Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. – К., 2008. – Ч. I. – 413 с.

Студії з ономастики та етимології. 2009 / Відп. ред. В.П. Шульгач. – К., 2009. – 318 с.

Вербич С.О. Гідронімія басейну Середнього Дністра. Етимологічний словник. – Луцьк, 2009. – 234 с.

Студії з ономастики та етимології. 2010 / Відп. ред. І.В. Єфименко. – Луцьк, 2010. – 452 с.

Железняк І.М. Слов'янська антропоніміка (вибрані статті) / Відп. ред. В.П. Шульгач. – К., 2011. – 288 с.

Студії з ономастики та етимології. 2011–2012 / Відп. ред. О.П. Карпенко, В.П. Шульгач. – К., 2012. – 352 с.

Пахомова С.М. Еволюція антропонімічних формул у слов'янських мовах. – Ужгород, 2012. – 344 с.

Вербич С.О. Гідронімія басейну Нижнього Дністра. Етимологічний словник. – Луцьк, 2013. – 155 с.

Українська ономастика: бібліографічний покажчик / Відп. ред. С.О. Вербич. – К., 2013. – 364 с.

Габора М. Топонімія Покуття та деяких прилеглих територій. Етимологічний словник-довідник. – Івано-Франківськ, 2013. – 932 с.

Студії з ономастики та етимології. 2013 / Відп. ред. О.П. Карпенко, В.П. Шульгач. – К., 2013. – 320 с.

Данилюк О.К. Словник народних географічних термінів Волині. Вид. 2-е, випр. і доп. – Луцьк, 2013. – 148 с.

Габора М. Назви населених пунктів Івано-Франківщини. Етимологічний словник-довідник. – Івано-Франківськ, 2014. – 404 с.

Железняк І.М. Київський топонімікон / Відп. ред. В.П. Шульгач. – К., 2014. – 224 с.

Студії з ономастики та етимології. 2014 / Відп. ред. О.П. Карпенко, В.П. Шульгач. – К., 2014. – 256 с.

Габора М. Назви гір і полонин Івано-Франківщини. Етимологічний словник-довідник. Вид. третє, доп., перероб., уточн. – Івано-Франківськ, 2015. – 604 с.

Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. – К., 2015. – Ч. II. – 504 с.

Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. – К., 2016. – Ч. III. – 472 с.

Скляренко А., Скляренко О. Типологическая ономастика: в 5 кн. – Одеса, 2016. – Кн. 3. – Ч. 2. – 416 с.

Вербич С.О. Гідронімія басейну Дністра. – Луцьк, 2017. – 544 с.

Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. – К., 2017. – Ч. IV. – 488 с.

Колесник Н.С. Онiмiя української народної пісні. – Чернівці, 2017. – 368 с.

Студії з ономастики та етимології. 2015–2016 / Відп. ред. О.П. Карпенко. – К., 2017. – 292 с.

Габора М.М. Прізвища сучасної Гуцульщини (на матеріалі Косівського району). Етимологічний словник. – Івано-Франківськ, 2017. – 368 с.

Іваненко О. Назви поселень Сумщини. Історико-етимологічний словник. – К., 2017. – 332 с.

Повідомлення Української ономастичної комісії. – Луцьк, 2018. – Вип. 3 (18). – 80 с.

Студії з ономастики та етимології. 2017–2018 / Відп. ред. В.П. Шульгач. – К., 2018. – 320 с.

Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. – К., 2018. – Ч. V. – 440 с.

Вербич С.О. Назви поселень Чернівеччини: історико-етимологічний словник. – Чернівці, 2019. – 208 с.

Габора М.М. Прізвища Галицької Гуцульщини. Етимологічний словник. – Івано-Франківськ, 2019. – 584 с.

Повідомлення Української ономастичної комісії. – Луцьк, 2019. – Вип. 4 (19). – 112 с.

Шульгач В.П. Нариси з праслов'янської антропонімії. – К., 2019. – Ч. VI. – 416 с.

Склярєнко О., Склярєнко О. Етнічна ономастика: у 5 кн. Кн. 1: Світ арабів і арабський антропонімікон. – Одеса, 2020. – 284 с.

Наукове видання

Національна академія наук України
Відділення літератури, мови та мистецтвознавства
Інститут української мови

**ПОВІДОМЛЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ОНОМАСТИЧНОЇ
КОМІСІЇ**

Нова серія

Випуск 5 (20)

Відповідальний редактор *С.О. Вербич*
Рецензенти *М.М. Торчинський, Г.Л. Аркушин*
Макетування *О. Я. Криштальської*

Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Minion Pro. Друк офсетний. Обсяг – 6,51 ум.-друк. арк.
Наклад 100 пр.

Видавництво “Терен”
Тел. 050-6743321, 096-5880970
Ел. пошта: teren.lutsk@gmail.com
teren-lutsk.com

Свідоцтво Державного комітету
телебачення і радіомовлення України
ДК № 1508 від 26.09.2003 р.

Віддруковано ПП “Терен”

Повідомлення української ономастичної комісії. Нова серія.
Випуск 5 (20). – Луцьк : Терен, 2020. – 160 с.

ISBN 978-617-7977-22-2

Матеріали чергового випуску «Повідомлень Української ономастичної комісії» інформують про назвознавчі дослідження в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова за період 2004–2020 рр., ознайомлюють зацікавленого читача з новими ономастичними працями, що з'явилися друком упродовж 2019–2020 рр., дисертаціями з ономастики, захищеними протягом 2019–2020 рр., хронікою ономастичних подій. У рубриці «Історія ономастичних досліджень» подано матеріал про становлення Львівської ономастичної школи в контексті аналізу праць її представників у різні часові періоди, а також схарактеризовано ономастичний доробок визначного українського назвознавця М.Л. Худаша. У статті Я.П. Редькви «Світова ономастика і український контекст», уміщеній у новій рубриці «Ономастичні дослідження за межами України», запропоновано огляд студій з онімної лексики в різних закордонних ономастичних осередках. Традиційно відзначено ювілеї відомих українських ономастів (*О.П. Карпенко*), ушановано пам'ять її визначних представників (*І.М. Железняк*), опубліковано назвознавчі матеріали (прізвища) з низки населених пунктів Львівщини, зібрані експедиційним способом.

УДК 81'373.6-81'373.2